دیوان شاهی اوغلی زاده فرهاد افندی
کامل وجودکه نسخه ایدر خیلی
آثار متعدده سی
واردر

من الالطاف الالٓهیة الی عبد
الحقیر عبد الحلیم

١

شرح دیوان شاهی لشمعی رحمه الله

یکوری سکسن ملکمه اشبو کتاب منتقل

بسم الله الرحمن الرحيم

سپاس و حمد بی قیاس پادشاهیرا که در بارگاه
عظمتش همه شاهان بنده است و ثنا و شکر
بی کران سلطانیرا که در حریم سطوتش همه سر
افرازان سرفکنده بس در حریم ملکوتش نبود بجا
نشست پادشاهان جهانرا بجز اوصاف نعال
وصلوة و سلام فراوان بران صاحب طغرای
رسالت بادکه رسایل ادیان از توقیع نبوتش
منسوخ شد و بر ال اصحابش که بناء دین از ایشان
استحکام یافت این دیوان شاهی که اشعار وی
شاهانه و خیالات و طرزش عاشقانه است
در خاطر بود که بر حسب القدر شرحی گفته شود
لیکن از جور سپهر بی امان هرگز امان نیافتم
ناگاه توفیق یاری کرد که یکی از اصحاب جود و سخا
و جویبار کرم و نهال بوستان ارم و فخر الاقران
و نادرة الدوران بود اعنی احمد بن محمد کرکرم

که کریم بن کریمست همیشه بعز و دولت و بر
قدر رفعت بس سرچا و شان زاده کان ذات
پاک زلطف افریده نه از اب خاک روزی
ازین بنده قلیل البضاعه شمعی که شرمنده
کرم وی بودم ترجمه این دیوان التماس کرد
حقیر این دیوان را بنام شریف ان شرح کردم
و چون نامش احمد شد ای خدا عاقبتش
محمود کردان بس جهانش بکام فلک یار باد
جهان افرینش نکهدار باد و از مطالعه کننده
کان این رساله را التماس دارم که شارح و باعث
شده را بدعاء خیر یاد کنند و اگر سهوی بینند
بدامن عفو بپوشند که انسان از سهو و نسیان
خالی نباشد قطعه نبیند دیده بدبین جز این
عیب اگر داری بهر سویت هنرها معارف
بایدت شمعی معارف بر نزد اهل عرفان نی کرها
قافیة الالف ای نقش بسته نام خطت
با سرشت ما ای حرف ندا در سنادا سی محذوفدر

مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات

تقدیر کلام ای خداکه سنک خطک نامی بزم
سرشتمزایله نقش بغلمشدر این حرف شده
روز ازل سرنوشت ما بو حرف روز ازلیدن بزم
سرنوشتمز اولدی یعنی ای خداکه سن کندی
لطفکدن بزی مظهر عشق ایتمک ایله جناب کبریاکه
واصل ایدوب ولقد کرمنا بنی آدم تشریفی ایله
مشرف ایتدک دخی لقد خلقنا الانسان فی
احسن تقویم حلیه سیله متحلی ایدوب آیینه کل
ایلدک مصراع ثانی مصراع اولی مبین واقع
اولمش این حرفدن مراد خط نامدر که روز ازلدن
بزم باشمز یازوسی اولمشدر خطدن مراد بونده
جناب کبریا ایدیکی کلشن رازده واقع اولمشدر
بیت رخ اینجا مظهر حسن خداییست مراد آزخط
جناب کبریاییست خط نامت تقدیرنده دردیکی
کمسنه اصطلاحات مشایخدن خبیر دکلدر
ای خدا نقش بسته تقدیرنده درکه خطاب خدایه
در ملحوظ فی الذهن اعتباریله سرشت خلقت

ای خدای متعال سنک کبریا ایدکک وعظیم شانک بلغک
نامی بزم خلقتمز وبرادلمامزایله نقش بغلمش
وظهور وعیان کلمشدر کنت کنزا مخفیا حدیثی
شریفنک ترجمه سی در ونون مع الغیر دن
مراد جمیع مخلوقات یاخود نوع
انساندرکه مظهر
جمیع اسماء حسنی

و لولاه ولولانا لما کان الذی کانا الحمد لله نا عطینا ما یبدو فصار الحق مرسومیا به فینا واعطانا بایاه وایانا

ای خدای عظیم الشان سنک کبریالکک طلعه ...

خلقت وجبلت معناسنه درکارم بر سینه تخم
وفای تو کشتن آست بنم ایشم سینمده سنک
وفاک تخمنی اکملکدر یعنی وفاک ازدیادنه سعی
ایدرم خود عقل خنده می زند از کار وکشت ما
عقل خود بزم کار وکشتمزدن خنده اورر یعنی
تمسخر ایدر زیرا خدایه لایق وفا وعشق کمسنه
قادر دکلدر مراد قصورینه اعترافدر که نوعا
طاعتدر کار ثانی کاریدن درکه بونده کاریدن معناسنه
اولدیغی کبی کار وکشت بونده بر معنایه در ما شرم
مسار مانده ز تقصیرهاء خویش بز کندی تقصیر
لریمزدن خجیل قالمشز از لطف تو خود نمی نکرد
خوب زشت ما سنک لطفک خود بزم خوب
وزشتمزه نظر ایلمز زیرا لطفک معناسی اولدرکه
حسن وقبیح برابر اوله خطاب خدایه درکه لطفی
بیحد ایدیکن بیانده ای شیخ شهر اکر به خرابات
بکذری ای شهرک شیخی خراباته کذر ایدرسن رشک
آیدت زکلبه همچون بهشت ما بزم جنتمز کبی لطیف

یعنی خدا ایله لایق وفا ... باری لطف وکرم
ایده جک عمله کمسه نادرا ولیجاز زیر حضرت
سلطان کونین ... مقام عجزده اولدی
لا احصی ثناء علیک کما اثنیت علی نفسک
...

حجره مزدن سکا رشک کلور • یعنی کندی احوالکدن
بیزار اولوب بزم سقا ممزه متحسر طالب اولورسن
مثنوی مذهب عشق کجا چاشنی عشق کجا • آن
یکی ملح اجاج آمد واین عذب فرات • خراباتی
شدن از خود رهاییست • خودی کفر
است واگر باشد پارسائیست • نشانی داده اند
از خرابات • که التوحید اسقاط الاضافات •
خرابات آن جهانی بی مثالیست • مقام عا
شقان لاابالیست • خرابات آشیان مرغ
جانست • خرابات آستان لامکانست بخرام
سوی تربت شاهی که بشنوی شاهینک تربتی
جانبنه صالن که ایشیده سن بوی وفا ز طینت
عنبر سرشت ما وفا ایله سنی بزم عنبر سرشت
طینتمزدن • مراد کند وسنده اولان عشق و وفا
بعد الموت زوال بولمدیغنی اشعاردر بیت
با وفای تو برآمیخت جنان بوی کلم • که دمد
بعد وفات از کل من بوی وفا • طینتدن مراد

مراد کل اولمش بدنیدر که عنبر سرشتدر عنبر سرشت
اولماسی ذکر وفاء جانان ایله سرشته اولدیغی
اعتباریله در • خطاب عام اولمق روشندر

ولد ایضا بیا ای از خط سبزت هزاران
داغ بر دلها کل ای جانان سنک تازه خطکدن
کوکللر اوزره نیجه بیک داغ وار در سر و کز اشک
مشتاقان بر خون آغشته منزلها کیتمه
مشتاقلرک اشکندن منزللر قانه بولاشمشدر •
کثرت بکا اظهاری سببیله • اشک کوز یاشی
معناسنه در بر تقصیر وفا عیبم مکن کز آب
چشم من • وفا تقصیری ایله بنی تعییب ایلمه
زیرا بنم کوزم یاشندن هنوز اندر • رهش تخم
وفا سیر و یداز کلها • آنک یولنده کللردن وفا
تخمی بتر • مراد عشقده اولان کریه سن
اظهاردر • جانانک وفاسنده صداقتی بیان
ایچون کر از کردون ملالی باشدت بر عشق
املا کن اکر فلکدن سکا بر ملال اولا عشق

اوزره ابلا ایله • یعنی عشقه مراجعت ایله که
عشق آمد درین شکل سد و رحل مشکلها
زیرا بو شکل مستدیرده مشکللری حل ایدیجی
عشق کلدی • یعنی عشق ایله جمیع مشکلات
حل اولور • محل تعجب بو که مشکلات عشق
عقل ایله معلوم اولماز • حل بونده مصدردر
یعنی فاعل اولمق روشنده حریف بزم رندانرا
چه فکر از انتظار من رندلر بزمنک حریفنه
بنم انتظارمدن نه فکر • یعنی بنم انتظارمی فکر
ایلمزکه پرمیسوزد آین پروانه را ان شمع
محفلها که اول محفللر شمعی بو پروانه‌نک قنادینی
یاقار • شمعدن مراد محبوبدر • مراد وصال
جانانه وصول بولان فراق و انتظارده اولان
عاشقک حالنی بلمز دیمکدر درین میخانه کر صد
قبولی آرزو داری بو میخانده مقبول اولمق قصدینی
آرزو طوترسک چو شاهی همتی دریوزه میکن
ازدر دلها کوکللر قپوسنده شاهی کبی بر همت

مفتعلن مفاعلن مفتعلن

همت سؤال ایله • مراد مقبول حق اولمق استرسک
اولیاء اللهدن بر همت طلب ایله دیمکدر میخانه‌دن
مراد بونده عالمدر قبولی اولان • یا وحدت ایچوندر
وله ایضا   اشک چو پرده سیدرد خلو
تیان رازرا اشک چونکه خلوتیلرک رازی
پرده‌سنی یرتر • یعنی سترنی فاش ایدر چند بدل
فرو خورم ناله جان گداز را جان کداز
وسوزلی نالیمی دلدن نیجه بر ستر ایدم • یعنی
عاشق عشقنی پنهان ایتمکه قادر اولماز • زیرا
آه و نالدن و سائر علامات عشقدن ستری
فاش اولور هر سحری بخون دل آب زنم بر
آه تو هر بر سحر خون دل ایله سنک راهکی صولارم
رفته بدامن مژه سجده که نیاز را نیاز
ایچون سجده ایتدکم یری دامن مژه ایله سوپورمشم
• خطاب باری تعالی‌یه‌در • رفته ام تقدیرنده
درکه ضرورة شعر ایچون حذف اولنمشدر •
نیاز سجده کاهنی دامن مژه ایله سوپورمشدر •

بو وجه ایله یعنی لطیف وحسنله دیدهٔ شب

نخفته را، وصف دو زلف او مکن کیجه ایله اویو

ماش کوزوسه آنوک ایکی زلفنی وصف ایلمه

با دل پاسبان مکو حال شب، دراز را دراز

شبک حالنی پاسبانک کوکلنه دیمه یعنی پاسبان

شب درازک حالنی نیجه بیلورسه انوک ایکی

زلفنی بن دخی ایله بیلورم • زلفدن مراد ظلمت

کون اولمق روشنده اسرار الهیه اولمقدن

می طلبم بر آرزو، صحبت و عافیت ولی آرزو ایله

عافیت صحبتنی طلب ایدرم امّا تهمت عقل چون

نهم این دل عشق باز را بو عشق باز دلمه عقل

تهمتنی نیجه قویم • مراد کند وسنده عشق

الهینک ثبات واستحکامن بیانده شها زین

سرود غم طرز جنون گرفت دل ای شاهی

بو غم سرودندن دل دیوانه نک طرزنی طوتدی •

یعنی دل انوک شوق وسوزندن دیوانه اولدی

رخصت گفت و گو مده، طبع سخن طراز را

سخن طراز • یعنی سوزی مقبول وسمعی طبعکه

گفت وگویه رخصت ویرمه • طراز طمغا وعلم

معنیسنه در • مراد شعرنی مدحدر • بو وجه

دخی جایز در مقبول سوزلو طبعکه گفت وگو

رخصتنی ویرمه ولە ایضاً ای در بهار

حسن، تو گلها و، لاله ها ای جانان که سنک حسنک

بهارنده گللر ولاله لر واردر وی لاله، را ز رشک

تو پر خون پیالها وای جانان که سنک رشکندن

لاله نک پیاله لری خون ایله پردر • یعنی سنده اولان

حسندن لاله منفعلدر شب پاسبانان کوی تو

گفته ام، درد خویش کندی دردیمزی کیجه

سنک کویک سکلرینه دیدک فریادهای ما نشنیدی

و ناله ها بزم فریادلریمزی وناله لریمزی اشتمدکمی •

نشنیدی ده معنئ استفهام اعتبار اولنمق اولی

وروشنده خطاب جانانه در پر شد صحیفهٔ دلم

از داغ، شاهدان محبوبلر داغندن کوکلم صحیفه سی

پر اولدی یک یک چو نامه هاء، کسان در

6

منصور ز عالم نشا عیل عالات

ای حرف نداور سنا دای مخروم

تقدیر ای جانان دیکلدر

قباله ها بربر یعنی باشقه باشقه طانقلرک نامه‌لری
کبی قباله ده • شاهدان محبوبان یعنی سنه درر
کساندن مراد شاهدلردر که شهادت ایدرلر
قباله قاضی کاغدیدر که حجت و سجل دیرلر • حاصل
یعنی محبوبلردن زیاده جفا کوردیکن اشعاردر
باچاشنیء دردت هست آب زندکی سنک
دردک چاشنیسی ایله آب حیات واردر زهری که
دهر میدهد در نواله ها شول زهری که دهر باکه
نواله‌لرده ویرر • نواله بونده طعام یعنی سنه اولمق
روشندر خطاب خدایه درکه دهردن ایرشن درد
ومحنت آنوک عشقی سببی ایله ایکن شکر کبی کلور •
بس نیافت لذت ارباب ذوق بی‌خبری • که قدر
درد ندانست وفکر درمان کرد حرفی اکر زنامه‌ء
شه هی افتد قبول شاهینک نامه سندن اکر بر حرف
مقبول دوشه • یعنی سنک مقبولک دوشه •
یعنی مقبولک اوله از عشق بر رسول تو خواندر سال
ها عشقدن سنک رسولک اوزره رساله‌لر اوقور

مفعول مفاعیل مفاعیل فعول

اوقور • یعنی عشقی مشعر رساله‌لر سویلر • بونک ایله
اشعار ایدر که جانانه عشق شعاری ومحبت دثاری نامه
ارسال ایتمش اوله ولـه ایضاً ابر آمد و بکر
یست بر اطراف چمنها ابر کلدی و چمنلرک
اطرافی اوزره اغلدی شد شسته بشبنم رخ
کلها و سمنها کللرک و سمنلرک یوزی شبنم
ایله یونمش اولدی • مراد بهار ایریشوب شکوفه‌لر
ونباتات تازه وترا ولدی دیمکدر بعض نسخه‌ده شسته
بشبنم رخ کلها و سمنها واقع اولمشدر • یعنی
بویله اولورکه کللر وچمنلر شبنم ایله یوزلرینی یودیلر
باداغ تو رفتند شهیدان تو زین باغ بو باغدن
سنک شهیدلرک سنک داغک ایله کیتدیلر
چون لاله بخون جکر آغشته کفنها لاله کبی
کفنلری جکر قاننه بولاشمش • بو وجه دخی جائز
درکه جکر قانی ایله • خطاب خدایه در مصراع ثانی
مصراع اوّلی مفسردر • باغدن مراد عالم فانیدر •
از ما سخنی بشنو وبا ما سخنی کوی بزدن بر سوز

استماع ایله وبزه برسوز سویله • یعنی بزدن اعرض
ایتمه کر بهر، تو بسیار، شنیدم، سخنها زیرا سندن
اوتوری چوق سوزلر اشتدک • خطاب خدایه درکه
انک عشقندن عوامدن طعن وملامت کورمشدر
که نازو گهی عشوه، گهی لطف، و گهی جور
کاهی ناز • وکاهی عشوه • کاهی لطف وگهی جور
ایدرسن غیر از تو، چه داند، که این همه
فنها سندن غیری برغیریسی بودکلو فنلری نه
بیلور • خطاب خدایه درکه کل یوم هو فی شان
حسبنجه بوحال اکا مخصوصدر در عشق، تو صبر
دل و دینم شد و اکنون سنک عشقکدن صبرم
ودل و دینم کتدی شمدی مانند شب
درین واقعه شمع تن تنها بو واقعه ده شمع
تن تنها قالمشدر • تن تنها یالکز کمسنه معنی
سنه در • ترکیده غلط ایدوب تک وتنها دیرلر
خطاب خدایه اولمق روشندر ولد ایضا
خطت که، درد و داغ، تو نو سیکندرا سنک خطک

مانده است درین واقعه شمع تن تنها

فایده‌ها

خطک که سنک درد و داغک بکا تازه ایلر جان
در بلای عشق کز و میکندرا بنم جانمی عشق بلاسنده
رهن ایلدر • یعنی سکا محبتن اولمق سببی ایلە بنم
عشقمی زیاده ایدرکه هرکز سنک عشقک
بلاسندن خلاص میسر اولماز • خطدن مراد
جناب کبریا اولمق ممکندر زیرا قرب الهینک
زیاده اولمسی خطرک زیاده اولمسنی مستلزمدرکه
المخلصون علی خطرٍ عظیمٍ بوکا دلالت ایدر • بو
وجه اوزرینه خطاب خدایه اولور عمری براه
عشق، زسر داشتم قدم چوق زمان راه عشقده
سردن قدم طوتدم • بو سوز کثرة بلادن کنایه در
باز آرزوی آن تک و دوی کندرا کیرو اول
تک و دوینی آرزو ایلر • بو وجه دخی جائزدر
کیرو اول تک دوبکا آرزو اولور • بو وجه اوزره
سیکند میشود معناسنه اولور • مراد عشقندن
برزمان جدا اولوب بعد زمانٍ هدایت حق
اولوب کیرو عشقه وصول بولدیغی اشعاردر

بازار بنک تقدیری بازآرزو...

بیت دردِ عشقِ تو با از سر کنم تا جان بود •
شکر رود سر • همچنانم پای در رسیدان بود •
فائدة
تک تکیدن معناسنه در • ودو لفظی بونده •
دویدن معناسنه در • صورة امر حاضرده مصدر
• مصدرک استعمالی اوج وجه اوزرینه در •
بریسی کند وصیغه سی اوزرینه در • شدن وآمدن
کبی • بریسی دخی ماضی صیغه سی اوزرینه در آمد
وشد کبی • آمدن وشدن معناسنه • بریسی
دخی امر حاضر صیغه سی اوزره در • بو کبی که • مخزن
اسرارک بو بیتنده واقع اولمشدر بیت شیر
سکی داشت که چون • بو کرفت • سایهٔ خورشید
در آهو کرفت • تک ودو بو قبیلدندر • شرمندهٔ
خیال تو ام در غمی چنین • بو بحلین غمک ایچنده
سنک خیالکک شرمنده سیم • که او پرسشی
برآمد ورو سی کندمرا • زیرا اول خیالک کلوب
کیمتک ایلدنی پرسش ایلر • مراد خیال جانان کندو
سونسن اولد یغندن تمام سرور کسب ایتد وکن

کو پرسشی با آمد ورو سی کندمرا
کو پرسشی با آمد ورو سی کندمرا

ایتدوکن بیاندر • آمد ورو بونده تک ودو کبیدر که
مصدر معناسنه در • خطاب خدایرا اولمق
روشنه در بیت سحر تنها بیتم در قصد جان بود
• خیالت لطفهای بی کران کرد من کشته • از
جوابی • سلامی و • لطف یار بن بر سلامک
جوابندن دیلمشم • یعنی عاجزم • ویارک لطفی
امید • وار کفتت • وشنو سیکندمرا بنی مصاحبته
امیدلو ایلر دید ابروی تو شهها • ودیوانه کشت •
باز شاهی سنک ابروکی کوردی وکرو دیوانه اولدی
آری خراب آن مه نو سیکندمرا بلی اول ماه نوبنی
خراب ایلر • زیرا ماه نو ده دیوانه لرک جنونی
زیاده اولور • معنی ظاهری اوزره اعتبار ایلد
کندن اوتوری ابروی ماه نوه تشبیه ایتمشدر •
والا ابرودن مراد غیب هویتدر که انی مشاهده
ایدن عقل معاشدن دور اولور وله ایضا
خرابم آز دل بی رحم کشته یا دکن مارا
رحمسز لکدن خرابم کاه کاه بزی یاد ایله سک

بحر هزج سالم

کوی تو او اخر بسنگی شد آه ذکن مارا سنگ کوینک
سکیم آخر برطاش ایلدی بزی شاد ایلدی • خطاب
جانانه درکه آندن التفات طلب ایلدی هرنه وجد ایله
اولورسه اولسون • بعض نسخه‌ده خوابیم و تو ابیم
واقع اولمشدر یعنی اکا کوره اولور دلم باری دکر
لاف غلامی می زند جایی کوکلم کبیر و برکره
بریرده غلام اولمق لافنی اورر • یعنی کبیر و بردلبره
عاشق اولمق هوسن ایدر بیای غم بمرک نو سبارش
باده کن مارا کل ای غم یکی موت ایله بزه سبارش
باد ایله • مبارک باد ایله اشعار ایدرکه عشق اگرچه
مشکلدر لکن حقیقتده سعادتدر درت کعبه آشت
وما ارباب حاجت رحمتی فرما سنگ قاپوک
کعبه‌در و بز حاجت صاحبلری ایز ترحم بویور رخت
عید آشت و ما زندانیان آزاد کن مارا سنگ
رخک عیددر و بز زندانلولرز بزی آزاد ایله •
خطاب خدایه درکه قاپوسی کعبه‌در و انوک جمالی
مشاهده ایتمک نفس وهوا زنداننده خلاص اولمقدر

10

بتنهایی بسی خون جکر خوردیم بیادت اولمقدر
سنک یادکله و زرینه تنهالقده چوق جکر قانی
ایچدک توهم چون باحریفان باده نوشی یاد کن
مارا سن دخی چونکه مصاحبلرکله باده نوشی
ایده سن بزی یاد ایله • مراد بن سنی بلاده و محنتده
فراموش ایلمدم • سن دخی ذوق وصفاده بنی
فراموش ایلمه دیمکدر • خطاب جانانه‌در نمی دانم
چو شاهی غیر عشق ای پارسا کاری شاهی کبی
عشقدن غیری براش بلمزم ای پارسا خدارا
کره توسید انی بیا ارشاد کن مارا اگر سن بیلورسک
الله ایچون کل بزی ارشاد ایله • مراد پارسایه طعنه‌در
وهم عشقدن لطیف برکار یوق ایدوکن اشعاردر
وله ایضا لبالبست زخون جگر پیاله ما
بزم پیاله مز جکر خوننده لبالبدر دم نخست
چنین شد شکر حواله ما روز ازلده شکر بزه حواله
بویله اولدی • مصراع اولدن مراد کندوسنه
اولان کثرة غمی بیاندر • مصراع ثانیدن مراد •

مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن

قاعده

بخن قسمنادە اولان قسمتدر رضا اظهار ایدر
خونز نسبت دم تمام یرنده در لبالب دیرلر
ظرف ایله مظروف لب برلب اولسه حواله
نصیب و تقدیر معناسنده استعمال اولنور
بر آستان تو شبها رود کهِ مردُم را ایکجه لر کیدر که
سنک استانک اوزره خلقک بدیده خواب نیاید
ز آه و نالهٔ ما کوزنه خواب کلمز بزم آه و ناله مزدن
مراد ظرافت ایله جانانک حسب حالنی بیاندر زقد و
روی تو شرمنده باغبان میکفت باغبان
سنک قدک و یکدن شرمنده اولوب ایتدی که آب
و رنک نه دارند سرو و لالهٔ ما که بزم سرو
و لاله مزه آب و رنک طوتمازلر آب بونده لطافت
معناسنده در که سروه و رنک لاله یه مصروفدر
بروز وصل تو از بیم هجر میترسیم سنک وصلک
کوننده فراق المندن قورقوم که زهر میدهد ایام
در نوالهٔ ما زیرا ایام نوال ایچنده بزه زهر ویرر
مراد زماننه اعتماد جایز دکلدیکنی بیاندر چوکل

11

چوکل بوصف رخش جامه چاک زد شاهی
بهر کجا ورقی رفت از رسالهٔ ما انک رخی وصفی
ایله بزم رساله مزدن هر قنده که بر ورق کیتدی
او قوین کمسه شوقندن کل کبی جامه سن
چاک ایلدی رخ اکثر نسخه ده ضمیر غایب ایله
واقع اولمشدر رخشده اولان ضمیر غایب
خدایه راجعدر چوکل لفظی چاکه مصروف
اولمق اولیدر رخده مصروف اولمقدن بو بیت
بو اسلوب ایله شرح اولندی بو وجه ایله
اولدیغندن او توری وله ایضا ساقی

مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات

باب خضر نشانده پیاله را ای ساقی اب خضر
ایله پیاله یه نشان ویر یعنی شراب آب حیاتدر که
کز دل برون کنیم غم دیر ساله را تا که بیللق
غمی کوکلدن اخراج ایده لم مراد عشق الهیدر که
حیات ابدیه سببدر ساقیدن مراد مرشددر
بلبل ز روی کل همه حرف جفا شنید بلبل کلک
یوزندن جمیعا جفا حرفنی اشتدی آه از ورق

بباد، دهد این رساله را اه اکر بلبل بو رساله نک
ورقنی ییله ویره • رساله دن مراد کلدر که حرف
مناسبتی ایله خوب واقع اولمشدر • حاصل معنی
بودر که عاشق معشوقدن اکرچه جفا کورر اما مشا هده
دن محروم دکلدر لیکن حقیقتده جفا اولوقت اولور که
مشاهده دن دخی محروم قاله هر دم شکفته تر
شود از آه من رخت بنم اهمدن هر دم سنک
رخنک اچلمش رک اولور ولطیفرک اولور از ر
هکذار باد چه غم شمع لاله را لاله شمعنه بادک
مرورندن نه غم • مراد بونده عاشقک آهندن
جانان متاثر اولمدیغن بیانده بر خون، وصل دست
ارادت مکن دراز وصالخونه ارادت النی دراز
ایتمه کالوده، کرده اند بزهر این نواله را زیرا
نواله زهر ایله آلوده ایلمشلردر • یعنی هر وصالی
فراق مقرردر • مراد خوبلرک وصالنه حریص
اولمه که عاقبت فراق بلاسنه مبتلا اولورسن
دیمکدر بخت غنوده را سر خوابست، همچنان
امز

امز غمش بخته خواب هواسی واردر شاهی چه
تیز میکنی اهنک ناله را انجیلین • یعنی اولکی
کبی ای شاهی ناله آهنکنی نه تیز ایدرسن • مراد
ناله ذکری ایله کند و سنده عشق مقرر ایدیکن
اشعاردر • همچنان لفظنک معناسی مصراع
ثانیه قید اولندی سهولت معنی ایچون وله ایضا
زلف تو در کمند جنون میکشد مرا
سنک زلفک بنی جنون کمندنه جکر • یعنی مجنون
ایدر خوش خوش بکوی عشق درون میکشد مرا
تدریج وظرافت ایله بنی عشق محله سنک ایچنه چکر
زلفدن مراد بونده اسرار الهیه درکه عاشقی تدریج
ایله کوی عشقه ایرشدرر من دل نمیدهم بلب
وچشم او کر یار بن یارک لب وچشمنه دل ویرمم
بلکه یار کاه از فسانه که بر فسون میکشد مرا
کاهی افسانه دن کاهی فسون ایله بنی چکر •
فسانه لبه کوره درکه سوز مراد در • فسون چشمه کوره
درکه معلومدر • لبدن مراد کلام الهیدر • وچشمدن

مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

مراد ذات باری اولمق روشندر افسوندن مراد
تاثیر ذاتدر مراد عشق الهی کسبی دکل ایدوکن
بیاندر بیت زاهدا ازرآه برندی نبرد معذورست
عشق کاریست کره موقوف هدایت باشد
هرجاکه میکریزم ازین فتنه ناکهان بوفتنه دن
هرپرده کی قچسم ناکهان عشقت عنان کرفته
برون میکشدمرا سنک عشقک بنم عنانمی
طوتمش طشره چکر مراد کتمان عشق میسر دکل
ایدوکن بیاندر برخاک استان تو کریم بر
خون دل سنک آستانک خاکی اوزره خون
ایلا اغلادم چون خاک سیدواند وخون
میکشد مرا چون بنی خاکم یلدرر وخونم چکر
بو استعمال ترکیده اب وخاک تعبیر اولنور
وعجمده خاک وخون تعبیر اولنور نتکم مهر
ومشتریده واقع اولمشدر بیت درین ره کش
خود مقصد نداند مرا یا خاک یاخون میدواند
خطاب خدایه در شها بکوی عقل مکن بعد

بعد ازین قرار ای شاهی عقل محله سنده بوندن
صکره قرار ایلمم بعض نسخه ده بعد برینه بیش واقع
اولمشدر یعنی بویله اولور ای شاهی عقل محله
سنده بوندن زیاده بوندن آرتق قرار ایلمم کین
دل بکوشهای جنون میکشد مرا زیرا بو کوکل
بنی دیوانلک کوشه لرینه چکر مراد عقل معاش
عشقک مغلوبی ایدیکن بیاندر بعض نسخه ده عقل
یرینه عشق واقع اولمشدر لیکن عقل معقولدر
وله ایضا   بر خود ره نیست درکوی
تو مشتاقان شیدا را شیدا عاشقلره کندی اختیار
لریله سنک محله یول یوقدر خم زلفت بقلاب
محبت میکشد ما را سنک زلفک خمی بزی محبت
قلابی ایله چکر بونده صنعت التفات واردر
غایبدن متکلمه محبت قلابه تشبیه ایتمشدر
مراد عشق اختیاری دکل ایدیکن بیاندر خطاب
خدایه در زلفدن مراد اسرار الهیه در بیت نز خود
شیر ودهر که جویای اوست بعنفش کشان

بحر هزج سالم

می بو دلطف دوست غم ناسده خوردن، بر
نقدم رنجه، سیدارد کلممشک غمنی یمک شمدی
بنی بحضور طوتر همان بهتر، که با فردا، کذارم کا،
رفردارا همان یکرکک اولکه یارینکه کونک اشنی
یارینکه کون ایچون قویه ه مراد اسباب دنیا ایچون
غمکین اولمق معقول دکل ایدیکن اشعاردر تو د
دل میزسی مهمان، چه جای صبر و عقل و جان
سن کوکلمه مهمان ایریشورسن صبر عقل و جانک
نه یریده زمانی با آتش که از نامحرمان خالی کنم
جارا بو زمان صبر ایله که نامحرملردن یری خالی
ایده م ه خطاب خدایه دره مراد سادا سکه قلب جمیع
نسنه نک محبتندن خالی اولمیه عشق الهی آنده تجلی
ایلمز دیمکدر اکر در پا یت افکندم، سری
عیبم، سکن کان دم اکر سنک ایاغکه بر باش
براقدم ایسه یعنی نی ادبلک ایدوب ایاغکه
برکره باش قودم ایسه بنی تعییب ایلمه ه زیرا
اولدم چنان بودم، که از مستی ز سر نشناختم پا

یارا انجیلاین ایدمکه مستلکمدن سردن پای
آکلمدم ه خطاب خدایه دره مراد بودرکه عاشقده
تسلیم و طاعت کلی بولنه قدنصکره دخی کند و سنه
غرور کتورسیه ه بلکه جمیع طاعت آنوک قتنده
کناه سنایه سنده اولا زمرکانش، دل زاهد،
کجا یابد، اثر شاها انک مژکاننددن زاهدک قلبی
قنده اثر بولور ای شاهی بلی خود کار کرنا ید
سنان خار بر خارا بلی خود خار سنانی سنک
خارایه اثر ایدیجی کلمز ه یعنی اثر ایدیجی کلمز
یعنی اثر ایتمز ه مراد مرائی وخودبین زاهدلرده
عشق الهی اولماز دیمکدر ه خاری سنانه تشبیه
ایتمشدر ه سنان سکودمریده ولد ایضا ۱۲
چشم تو، بر انداخت، بر می خانه سارا سنک
چشمک شراب ایله بزم خانه مزی خراب ایلدی
بکشود، بر بندی در، میخانه سارا بزه میخانه
قاپوسنی رندلک ایله اچدی ه یعنی مست چشمک
بزی می پرست ایلدی ه چشمدن مراد ذاتدر ه میدن

مراد عشقدر • رند لکن مراد سلامتیه کسوتنده
عاشقلقدر هرشب منّ واندوه تو وکوشهٔ
محنت هرکیجه بن وسنك غمك ومحنت کوشه‌سی
که اقبال ندا ننده ره کاشانهٔ مارا زیرا اقبال
بزم کاشانه‌مزی بولنی بلمز • مراد فراق جاناندن
زیاده متألم ایدیکن بیانده • خطاب خدایه‌در
کر بکذری ای باد بدان زلف چو زنجیر ای باد اکر
زنجیر کبی زلفه اوغرایه‌سن زنهار ببر سی دل
دیوانهٔ مارا زنهار بزم دیوانه کوکلمزی صورسن
زلفدن مراد اسرار الهیه‌در • باددن مراد فضل
الهیدر که کوکلنی اشك احوالدیلر از دیده و دل
چند خورم خون خود آخر چشممدن و دلمدن
نیجه بر کندی قانمی ایچم آخر سنکی بزن این ساغر و
پیمانهٔ مارا بو بزم ساغر و پیمانه‌مزه بر طاش اور •
یعنی بو بلادن خلاص ایله • ساغر و پیمانه‌دن
مراد • دیده و دلدر که نیجه بر غم ییم و قان اغلایم
دیمکدر خطاب خدایه‌درکه • اندن لطف طلب ایدر

ایدرکه المندن خلاص بوله حقا که بر افسون دکر
ش خواب نیاید الله حقیچون که افسون ایله کوزو
اکا خواب کلمز هرکس که شبی بشنود افسانهٔ
مارا هرکمسه که بر کیجه بزم افسانه‌مزی استماع
ایده • مراد عشقده واقع اولان مشکل واقعه‌لرن
بیانده‌در ان بخت نه داریم که یکشب مه رویت اول
طالعی طوتمازز که بر کیجه سنك آی یوزك روشن
کند این کلبهٔ ویرانهٔ مارا بو بزم ویرانه کلبه‌مزی
روشن ایده • مراد خدادن مشاهدهٔ جمال
طلب ایدیکن اشعاردر • کلبه‌دن مراد بونده قلبی
اولمق روشنده‌در از تاب غمت سوخت بر حیرت
دل شیدا سنك غمك اتشندن شاهینك کوکلی
حیرت ایله یاندی ای شمع تو اتش زده پروانهٔ
مارا ای شمع بزم پروانه‌مزه سن اتش اورمشسن
• پروانه‌دن مراد قلبیدر • خطاب حضرت خدایه
در محبوب منزلنه تنزیل ایتمکله شمعه تشبیه
ایتمشدر • پروانه ذکری شمع مناسبتی ایله‌در •

وله ایضاً ۱۳ تلخست بی تو صبر دل غم
فزوده را غم زیاده اولمش کوکلمه سنسز صبر
آجیدر نتوان چشید داروی ناآزموده را
تجربه اولنمامش داروی طاتمق ممکن دکلدر
یعنی سنسز صبر اجیدر اجی ایدیکن تجربه ایتدم ٭
صبر بونده خوب واقع اولمشدر ٭ خطاب خدایه‌در
ای ناله همدمی کن وای آب چشم من ای ناله
همدملك و معاونت ایله و کوزم یاشندن
بیدار ساز دیدهٔ بخت غنوده را امر غنمش
بختمك کوزینی بیدار ایله ٭ مراد ناله و کریه وصال
جانانه وسیله اولدیغن بیانده‌در دل شد ربودهٔ
سر زلف تو وز کمند کوکل سنك سر زلفك
ربوده‌سی اولدی و کمندن نتوان بکوی عقل
کشیدن ربوده را اول ربودهٔ عقل محله سنه
چکمك ممکن دکلدر ٭ بعض نسخه‌ده وز کمند یرینه
در کمند واقع اولمشدر ٭ معنیٔ تحصیلیسی بویله
اولور که کوکل سنك سر زلفك ربوده‌سی اولمغله

اولمغله کمنده کرفتار اولدی ٭ یعنی کمنده باغلنمش کبی
اولدی وجه اولکوره کمندن مراد زلفدر ٭ و زلفدن
مراد اسرار الهیه‌در که ٭ اکا ربوده اولان کوکل
عقل معاش مرتبه سنه ایرشمز مشاطهٔ زلف یار
بانکشت میکشد مشاطه یارك زلفنی برمغیله
چکر طوارانك ایچون زانروکه نسبتی بقلم هست
دوده را زیرا که مرکبك قلم برمناسبتی واردر ٭
زلفی مرکبه و انکشتی قلمه تشبیه ایلمشدر با باغبان
مگوکه دل غنچه خون چراست باغبانه دیمه که غنچه
نك کوکلی نیچون قاندر خواندن نمیتوان ورقی
ناکشوده را اچلممش ورقی اوقومق ممکن
دکلدر ٭ مراد خونین دللرك درونده اولان
دردی کمسه بلمدیکن بیانده‌در ناگفته از دهان
تو رمزی مرا مکش سنك دهانکدن بر رمز دیممش
ایکن بنی دیلمه نتوان قصاص کرد گناه نبوده را
گناهسز قصاص ایلمك معقول دکلدر ٭ مراد سوزی
فاش ایدنی قتل ایتمك ٭ سزا و معقول ایدیکن بیانده

شاهی خیال خاص بکوازده هان دوست ای
شاهی دوستک دهاندن خیال خلص سویلچون
نیست لذتی سخنان شنوده را چونکه اشیدلمش
سوزلرک برلذتی یوقدر دوستدن مراد خدادر
دهاندن مراد سر غیب الغیبدر ولد ایضا ١٤
بسوخت آتش عشق تو بیگناه مرا سنک عشقک
آتشی بنی گناهسز یاقدی بدوخت ناوک چشمت
بیک نگاه مرا سنک چشمک ناوکی بنی بر نظرده دکدی
یعنی اوردی خطاب خدایه در چشمدن مراد ذاتدر
ناوکدن مراد تأثیر ذاتدر که عاشقی بر دمده انانیتدن
خلاص ایدر بشمع نسبت بالای دلکش کردم سنک
دلکش و مقبول قامتکی شمعه نسبت و تشبیه ایتدم
روا بود که بسوزی بدین گناه مرا روا میدر که بو گناه
سببی ایله بنی یاقه‌سن بو وجه دخی جایزدر
روادر که بر گناه سببی ایله بنی یاقه‌سن گویا جرمنه
اعتراف در اما وجه اولیدر فتاده بر سر راه تو
روازان سالم سنک راهکده دشمش یوزوی اول

17

اول سببدن سوردم که پیر عشق چنین کرد رو
براه مراه که یوزی یولده اولان عشق پیری باکه بویله
ایلدی یعنی راه عشق سالکی اولان مرشد باکا
بو وجه ایله تعلیم ایلدی خطاب خدایه در بر سایه‌ء
کرم کریزم درین بلا که منم بو بلاده که منم کیمک
سایه سنه قچم که بو بلادن خلاص اولام چو
اهتمام تو نگرفت دست پناه مرا چونکه سنک اهتمام
و لطفک بنی پناهده طوتمدی یعنی سندن
غیری التجا ایده جک کمسه یوقدر خطاب خدایه در
لت یا ملجأ البرایا یا واهب العطایا احم علی مقل
حلت به الدواهی خطای شاهی بیچاره را قلم
درکش بیچاره شاهینک خطاسنه قلم چک
یعنی عفو ایله چو هست لطف عمیم تو عذرخواه
مرا چونکه سنک عام لطفک بنم عذرخواهمدر
مراد خطا ارتکاب اتدوکنه سبب لطف خدایه
اعتماد ایدوکن بیان ایدر ولد ایضا ١٥ جان بهر
تو در بلا نشست سارا بوم جانمز سندن اوتوری

مر
گناه آید از بنده‌ء خاکسار
به امید عفو خداوندگار

مفعول مفاعیل فعولن

بلاده در دل پیش تو مبتلاست مارا بزم کوکلمز
سنک قتکده مبتلادر • خطاب خدایه در تو ناو
ك غمزه زن کر پیشت سن غمزه ناوکنی اور • زیرا
سنک اوکنکده سینه سپر بلاشت مارا بزم سینمز
بلا سپریدر • مراد خدادن کلن قضایه رضا اظهار
ایدر • غمزه ذکری محبوبه تشبیه اعتباریله در •
پیشت بدعا برآورم دست سنک اوکنکده دعایه
ال قلدررم دردستت همی دعاست مارا بزم
المزده انجق دعاوار در • یعنی انجق همان دعا
قادرز • زیرا جمیع نسنه خدانک یدقدرتنده در
هرشب به هوای خاك کویت هر کیجه سنك
کویك خاکنك هوسیله دیده بزه صباست مارا
بزم کوزمز صبا یولنده در • مراد فضل الهیدر که انك
وسیلهسیله شرف قرب طلب ایدر • خطاب خدایه در
بخرام چوکل قبا کشاده کل کبی قبا کشاده
صالنمه • یعنی اندامکی اشکاره کوسترمه چون
جامهٔ جان قباست مارا چونکه بزم جانمز جامه

جامهسی قبادر • مصراع ثانی ده اولان قبا چاك
اولمش معناسنه در • مراد تجلی ذاته تحمل ایتمیوب
هلاك اولدیغن اشعار در در منزل ما چو سر
نیابی بزم منزلمزه ماه کبی کلمزسک خود طالع آن
کجاست مارا اول خود قنده بزم طالعمز در • مراد
مشاهدهٔ جمال طلب ایتدیکن بیانده در شاها
چه غم از جفا کند یار ای شاه نه غم اکر یار
جفا ایده چون روبره وفاست مارا چونکه بزم
یوزمز وفا یولنده در • مراد بودر که حق تعالی
حضرتندن هر نه قدر بلا زیاده ایریشه عاشقه
لازم اولان بودر که وفا وطاعت وفرح وسرور
ونشاطی زیاده ایده در حرف الباء وللایضا
کجایی ای زرویت لاله درتاب قنده سن ای
جانان لاله سنک یوزکدن حرارت وانفعالده در
• یعنی سن حسنده آندن زیاده سن بهار خوشی
بکذشت دریاب خوشلك بهاری کچدی ایرش
مراد جاناندن ترحم و وصال طلبیدر • که انك

مفاعیلن مفاعیلن فعولن

فایده

فراقنده خرملقدن و سروردن دور اولمشدر
خرتی عاشقه مصروف در یوخسه معشوقه مصروف
دکلدر غفلت اولنمیه تاب بونده حرارت معناسنه
درکه انفعال و خجلتدن کنایه در دریا نام
حاضردر لبت با از دو زلف و رخ چه نیکوست
سنک لبک اول ایکی زلف ایله نه خوبدر خوش
اید باده در شبهاء مهتاب ماهتاب اولان
شبلرده باده نوش ایتمک خوش کلور یعنی
لطیفه در معناء شعری اعتباری اوزره لبلرک
شرابه تشبیه ایتمشدر حمرت جهتندن رخلرک
مهتابه تشبیه ایتمشدر منور و روشن اولمق
جهتندن زلفلری شبه تشبیه ایتمشدر
سیاهلق جهتندن نهایت زلف ایله دخی معیت
اعتبار ایتدیکندن اوتوری شبهای ماهتابه
تشبیه ایتمشدر معنای تصوفی اوزره دو
زلفدن مراد اسرار الهیه در و غیب هویتدر
رخدن مراد مظهر حسن خدایی در نتکم کلشن راز

رازده واقع اولمشدر مصراع رخ اینجا مظهر
حسن خدایست لبدن مراد کلام ربانیه در
اول ایکی مذکورک حصولندن صکره لطیفه در
باده دن مراد عشق الهیه در که شونک کبی کیجه لرده
غایت خوبدر دلا احرام ان در بسته چیست
ای کوکل اول قپونک احرامنی باغلمشسن نه در
قدم ننهاده فکری کن درین باب قدم قومامش
ایکن بو بابده بر فکر ایله یعنی بر خصوصه شروع
ایتمدن فکر ایله کور که بو حال میسر میدر یوخسه
دکلمیدر مناسبتی ایله باب خوب واقع اولمشدر
دردن مراد جناب قدسدر که انک طوافی تو
فیق الهیه سز میسر دکلدر بصد چند از لطافت
چشمه خضر یوز اول قدر لطافت ایله آب حیات
نیارد ریختن بر دست تواب سنک دستکه
آب دوکمکه قادر اولماز یعنی لایق دکلدر
مراد صانع نسبت مصنوعک وجودی اولمقدن
بیاندر نیارد بونده قادر اولماز معناسنه در

بو غزل محبوب حقیقی ایچوندر چو عشق آمد اجل
کوشاد بنشین چونکه عشق کلدی اجل دی کشاد
اوتور کرم مردن را مرتب کشت اسباب زیرا اولمکه اسباب
مرتب و مهیا اولدی • مراد عشق الهی انانیت و وجودی
رفع ایتدیکن بیاندر بیت مترس از محبت که محبت
کند • که باقی شوی که هلاکت کند دلم زان
دور ود دنبال ان چشم کوکلم اول چشملر دنجه
اول سببدن کیدر • یعنی کوکلم اکا نائل اولور •
که شب ناخفته را اسان برد خواب زیرا کیجه اویو
ماشی خواب اسان ایلدر • مراد ذات بارینک
تجلیسی البته دل عاشقی کند و سنه تابع ایلر
دیمکدر • چشمدن مراد ذاتدر زکویش رخ منه
در کعبه شها انک کویندن فراغت اید وب
کعبه ترجه ایتمه ای شها که یک سجده نشاید در
دو محراب زیرا ایکی محرابده بر سجده ممکن
دکلدر • کویش ده اولان ضمیر غایب خدایه راجعدر
کعبه دلها در • مراد جناب قدسی کعبه دن ترجیح

مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن

20

ترجیح ایدوکن بیاندر بیت کعبه سنکی زاستانه
تو • قبله راهی بسوی خانه تو حرف التاوله
ایضا کدا و دل که ز عشقت اسیر
محنت نیست قنغی کوکلدر که سنک عشقکدن
محنت اسیری دکلدر کدام سینه که از داغ تو
جراحت نیست قنغی سینه درکه سنک داغکدن
مجروح دکلدر خطاب خدایه در بر قول سامی
روشن نمی کشد زاهد بزم سوز مزایله زاهد
روشن شراب چکمز • یعنی عشقه کوشش ایتمز
درون تیره دلان قابل نصیحت نیست تیره
دللرک درونی قابل نصیحت دکلدر مراد قسوت
قلب ایله عشق الهی جمع اولماز دیمکدر طبیب
چاره دل کو مساز و رنج مبر طبیبه دی کوکل
چاره سن دوزمسون ورنج التمسون • یعنی
زحمت چکمسون • خطاب جانانه درکه ناتوان
مرا اکا قرینه درکه ناتوان مرا آرزوی صحت نیست
زیرا بنم ناتوانمه صحت ارزوسی یوقدر بیت

باضعف، وناتوانی همچون نسیم خوش باش •
بیماری، اندرین ره خوشتر ز تندرستی چو من بگو
شش واعظ کسی نخواهم شد چونکه واعظک
سعیی ایلدبر کمسه اولمیجغم بگو ترددضایع مکن
که منت نیست واعظ دیکه تردد ضایع ایلمه زیرا
منت یوقدر • تردد بونده آمدن ورفتن معنیسنه
در • مراد عشاقک واعظه احتیاجلری اولمدیغن
اشعاردر بر مجلسی که سخن زان لب و دهان
کذرد بر مجلسده که سوز اول لب و دهاندن
کیچه • یعنی انونک لب و دهانی وصف ایده لر
حدیث غنچه نکویم که هیچ نسبت نیست غنچه
سوزنی سویلمزم • زیرا اصلا نسبت یوقدر
لبدن مراد کلام ربانیدر • دهاندن مراد سر غیب
الغیبدر خیال روی تو تا نقش بسته ام در دل
سنک یوزنک خیالی تا که کوکلمده نقش باغلمشدر
یعنی منقش اولمشدر دگر هوای بتانم بر هیچ صورت
نیست غیری محبوبلرک محبتنه بکا هیچ صورت

همرهان

صورت یوقدر • یعنی انلره محبت ایتمزم خطاب
خدایه در دلا مدار ز ابنای دهر چشم وفا
ای کوکل ابنای زماندن وفا امیدن طوتمه کردر
جبلت این همرهان مروت نیست زیرا بو یولده
شلرک ذاتنده مروت یوقدر بت وفا مجوی
نرکس ورسخن نمی شنوی • بهرزه طالب سیمرغ
کیمیا میباش اکر لطایف غیبت هواست ای
صوفی اکر سکا لطایف غیبت و اسرار خدا هوسی
وار ایسه ای صوفی بنوش باده که حاجت بر
قص وحالت نیست باده نوش ایله رقص وحالته
احتیاج یوقدر • مراد اسراره اطلاع عشق الهی
ایله میسر اولدیغنی بیاندر • باده دن مراد عشق
الهیدر بت عشق باید که ز دو عالم فرد سازد
مرد را • درد این معنی نباشد مرد بی درد را •
بناله درد سر خلق میدهد شاهی ناله ایله شاهی
خلقه باش اغریسن ویریر ز کوی خویش بر آنش
که اهل صحبت نیست انی کندی کویکدن سور زیرا

صحبته لایق دکلدر مراد کند وسنی صحبت جانانه لایق کورمدکن اشعاردر ولہ ایضاً ١٨ ابرونی سن ستاب که دل درد مند تست بندن ابرونکی چورمہ که دل سنک دردمندکدر تیری که خور ده امروز کمان بلند تست شول تیری که یعشم سنک بلند کمانکدندر کمان ابرو مناسبتی ایلہ در مراد بندن اعراض ایتمہ که سنک عاشقکم دیکلہ خطاب خدایہ دراندن ترحم طلب ایلر اباد کشوری که توپی شهریاران اباددر شول کشور که انک شهریاری سنسن ازاد بنده که کرفتار بند تست ازاددر بر بنده که سنک بندکہ کرفتاردر خطاب خدایہ درکه انک عشقی ایلہ بر اولان معموردر وانک محبتنه کرفتار اولان کمسه ماسوی قیدندن ازاددر زلفی بتاب رفته وابرو کره زده بو کلملی برزلف وبورشمش قاش یعنی زلفک شویلہ وابروک بویلہ در بیچاره انکه صید کمان و کمند تست بیچاره اول کمسه که سنک کمانی

وکمندکہ صیده خطا خدایہ در زلفدن مراد اسرار الهیه در ابرودن مراد غیب هویتده بونلره کرفتار اولان بیچاره در یعنی خلاص بولمغه چاره سی یوقدر ای واعظ این سخن زکجا قول ساکجا ای واعظ بو سوز قنده یعنی سنک سوزک قنده وبزم سوزمز قنده هنکامه بر شکن که نه هنکام پند تست هنکامه‌ک پریشان ایلہ زیرا سنک پندک وقتی دکلدر مراد عشاق قتنده واعظک قدری اولمدیغن بیانده فرموده که شها از این در کمینه ایست بیورمش سن که شاهی بو قپودن بر کمینه در میپسند ابروی این همه غم کو پسند تست انک اوزرینه بو دکلی غمی بکنمه اکر سنک مقبولک ایسه مراد بنده لره جفا ایتمک معقول دکل ایدکن اشعاردر ولہ ایضاً ١٩ بازم خدنک غمزه زنی بر ذال امداست کرو بر غمزه زنک خدنکی کوکلم اوزره کلمشدر یعنی ینه بر دلبره عاشق اولدم بازم

مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

زعشق واقعهٔ سشکل آمده است کیرو بکا
عشقدن بر سشکل واقعه کلمشدر بر دیکران
کشیده، خدنک بلای خویش کندینک بلاسی
خدنکی غیریلرا وزره چکمشدر این نکته امر ز یار
بسی در دل آمداست یاردن بونکته بنم کوکلمه زیاده
یعنی قتی کلمشدرکه حددن زیاده ستالم اولمشم
حاصل یعنی بودرکه یاربکا جفا ایتمکدن اوتوری
غیری جفا ایدر والم ویرر آنکو نکرد سجده بمحراب
ابرویی اول کمسه که بر محراب ابرو محبوبه سجده
ایلمدی مردود شد ز قبله که ناقابل امده است
قبله دن مردود اولدی زیرا ناقابل کلمشدر مراد
عشقدن بی بهره اولانک قباحتن اظهاردر
محراب ابرودن مراد مرشد در بعض نسخه ده
محراب ابرویت واقع اولمشدرکه محراب ابرویه
مضافدر اولوقت معنی بویله اولور اول کمسه
سنک محرابه بکزر ابروکه سجده ایلمدی بو وجه
اوزرینه ابرویت ده اولان تاء خطاب خدایه راجعه

راجعه نخل قدت که ازان گل و یاسمین بریخت
سنک نخله بکزر قدک گل و یاسمینک اب رونقی
دوکدی یعنی لطافتنی ازاله ایلدی تا درکه از اب
وهوا حاصل آمده است عجب قنغی اب وهواده
حاصل کلمشدر یعنی پرورش بولمشدر مراد
قامت جانانی استغرابدر نخل خرما اغاجیدر
شاهی بکوی عشق کر افتاده‌ء سنال ای شاهی
اکر عشق کوینده دوشمش ایسک یعنی بلالره
مبتلا اولدک ایسه ناله ایلمه بایت ز اب دیدهٔ
خود درکل امده است سنک ایاغک کندی
کوزک یاشندن بالچغه کلمشدر یعنی بو بلایه
سبب چشمک اولمشدر بیت این دیدهٔ شوخ
میکشد دل بکمند خواهیکه بکس دل ندهی
دیده ببند وله ایضا خطش بکرد عارض
مهوشی بر امده است انک ماهه بکزر عارضی
اطرافنه خط کلمشدر آری بنفشه با گل وخوش
بر امدست بلی بنفشه انک گلی ایله لطیف قاری

کلمشدر • یعنی عذارنده خط خوب واقع
اولمشدر • بنفشه دن مراد خط در کلدن مراد
عذاردر دل سوی باغ میکشد مه کان
بهار را کو کل بنی باغ جانبنه چکر زیرا اول بهارك
بر طرف لاله سبزه دلکش برآمده است لاله
کنارنده دلکش سبزه بتمشدر • مراد بهارك لطافتی
اشعاردر رخ خطی عجب دمیده رخی برافروخته
بر عجب خطی بتمش بر عجب رخی شعله لنمش چون
سبزه خلیل کز آتش برآمده است حضرت
ابرهیمك سبزه سی کبی که اتشدن ظاهر اولمشدر
• جانانك رخی حمرتده اتشه وخطی لطافتده
سبزه تشبیه ایتمشدر کویا اتش ایچنده بتمشدر
نتکم حضرت ابرهیمی اتدقلری آتشده سبزه
وکل بتمشدر هر شب بیاد حلقه زلف درهمش
هر کیجه انك پریشان زلفی زنجیرینی یاد ایله صداهم
از درون مشوش برآمده است مشوش درونمدن
یوز آه کلمشدر • مراد اسرار الهیه نك خصوصیچون

مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن

لیچون ایتدیکی اهنك کثرتنی اشعاردر شهباشی
بعالم ز دیوانکی برار ای شاهی دیوانه لك عالمنده
بوباش کتور • یعنی دیوانه لکی مقرر بل چون کار با آن
پری وش برآمده است چونکه اش پریوش
محبوبلر ایله کلمشدر • یعنی چونکه خوبلره عاشق
اولمشسن ولد ایضا چو سبزه تر
از برگ یاسمین برخاست چونکه سنك یاسمین
یپراغکدن سبزه تر قالقدی • یعنی عذارکدن
خط ظاهر اولدی هزار فتنه بقصد دل از کمین
برخاست دل قصدینه کمیندن بیك فتنه قالقدی
• یعنی ظاهر اولدی • برگ یاسمیندن مراد عذاردر
• سبزه تردن مراد خطدر • مراد مشاهده جمال الله
قرب الهی زیاده اولوب عاشقك قلبنی عقل معاشی
قیدلرندن خلاص ایتدوکنی بیاندر • بو تاویل معنا
تصوف اعتباری اوزره درکه • خطدن مراد جناب
کبریا وقرب الهیدر دلم خیال دهانت چو در ضمیر
آورد دلم چونکه سنك دهانك خیالنی خاطره کتوردی

خروش بیخودی از عقل خرده بین برخاست خرده
بین عقلدن بیخودلق خروشی قالقدی یعنی ظاهر
اولدی مراد نکته دان عقلدر آنک دهانی فکرندن
متحیر اولدیغی اشعاردر دهاندن مراد سر غیب
الغیبدر خطاب خدایه در چو غنچه روی تو نمود از
نقاب زنگاری چونکه غنچه زنگاری نقابندن یوز
کوستردی ز بلبلان چمن ناله حزین برخاست
چمن بلبللرندن حزین ناله قالقدی یعنی ظاهر اولدی
مراد چونکه عشاق جمال معشوقی مشاهده
ایتدیلر ناله و فغانه کلدیلر دیمکدر بو معنی تأویل
اعتباری اوزره در غفلت اولنمیه بدور چشم تو
بیمار شد چنان نرکس سنک چشمک دورنده
نرکس انجیلین بیمار اولدیکه تکیه زد بعصا و انکه
از زمین برخاست که عصایه طاینوب و آندن صکره
یردن قالقدی چشمدن مراد ذاتدر مراد صانعک
نسبت مصنوعک وجودی حکم عدمده ایدیکن بیان
عصادن مراد سیئاتدر ست کشت بیمار که چون

چون چشم تو کرد نرکس شیوه او نشدش حاصل
و بیمار بماند چو مطرب از سخن شه این غزل
برخواند چونکه مطرب شاهینک سوزندن بو غزلی
اوقدی ز ساکنان فلک بانک آفرین برخاست
فلک ساکنلرندن یعنی ملائکه دن تحسین آوازی
قالقدی مراد کندی شعرینی مدحدر ولله ایضا
با طره تو سنبل شوریده حال چیست
سنک طره ک ایله شوریده حال سنبل نه در جای کره
ابروی تو نماید هلال آن چیست بر پرده که سنک
ابروک کورینه هلال نه در یعنی طره و ابروکک
یاننده سنبل و هلالک قدری یوقدر طره دن مراد
اسرار الهیه در ابرودن مراد غیب هویتدر
خطاب خدایه در تا بر در ش طریقی گدایی گرفته
ام تا که آنوک قاپوسی اوزره گدالک طریقنی طوتمشم
دانسته ام که سلطنت بی زوال چیست بلمشم
زوالسز سلطنت نه در درشده اولان ضمیر
غایب خدایه راجعدر که آنوک قپوسنک گدالغی

سلطنت باقیدر نسب دلا دائم گدای کوی
اوباش • بر حکم انکه دولت جاودان بد حالا
بوصل او فلکم عشوه میدهد فلك شمدی انوك
وصالیله بکا عشوه ویریر • یعنی بنی الدایوب امید
وار ایدر تا بخت خوابناك مراد رخیال چیست •
عجب بنم خوابناك بختمك فکرنده ندر یعنی یرامز
بختمك ساعده سی اولوری • مراد بختنك شامتن
بیاندر که فلکدن ساعده وار اندن یوقدر مرغان
باغرا چو نسیمی کفایتست باغ مرغلرینه چونکه بر رایحه
کافیدر با گل بگوی کین همه غنج دلال چیست
گل بود کلی کبر و ناز ندر • مراد بودر که چونکه عشاق
مشاهدهٔ جمال ایله قناعت ایدرلر خوبلر حسنلرینه
مغرورا ولوب نیچون بو قدر کبر و ناز و استغنا
ایدرلر باانکه رفت عمر گرانمایه در غمش شونك
بریلکه عمر گرانمایه انوك غمینه کیتدی روزی
نگفت که شاهیء شوریده حال چیست بر کون
دیمدیکه ای شوریده شاهی حالك ندر مراد خوب

26

فعولن فعولن فعولن فعول

خوب رولرك کمال استغناسن بیاندر ولایضاً ۲۳
صبا تا از زلف تو بویی نداشت صبا تا که سنك
زلفکدن بر رایحه طوتمدی دلم در جهان آرزویی
نداشت کوکلم جهانده بر ارزو طوتمدی • مراد سندن
غیری یه میل و محبت ایتمدم دیمکدر جهان هرگز
آز نازنیان چو تو جهان دلبرلردن هرگز سنجیلیز
جفا پیشه و تندخویی نداشت بر ظالم و بدخوی
طوتمدی • مراد سنجیلین ظالم و بدخوی دلبر جهانده
کلمدی دیمکدر بهار آمد و هیچ بلبل نماند بهار کلدی
و هیچ بلبل قالمدی که پیش گلی گفت گویی نداشت
که بو گل قتنده بر مصاحب طوتمدی دلم کز جفای
کسی خسته بود بنم کوکلم بر کمسنك جفاسندن
مجروح ایدی • کسیدن مراد دلبر در سر سبزه و طرف
جویی نداشت سبزه و طرف جوی هوسنی طوتمدی
• مراد عشق ایله پایمال اولان عاشق جاناندن غیریه
میل ایتمز دیمکدر بناکام شاهی برفت از درت
شها بالضروری سنك قاپوکدن کیتدی که پیش تو

هیچ آب رویی نداشت زیرا سنک قتکده هیچ
بر عزت طوتمدی • مراد عزت و حرمت اولمین یرک
ترکی کشیه لازم ایدیکن بیانده ولایضاً
وقتی دل آواره، دران کوکذری داشت بر وقت
آواره دل اول محلده کذر طوتدی با غمزهٔ
جادوی، تو پنهان نظری داشت جادو غمزه که
پنهان بر نظر طوتدی • طوترایدی معناسنه دخی
جائزدر کفتی که، خبر دوست، شنیدی چه شدت
حال ایتدک که دوست خبرن اشتدک سنک
حالک نه اولدی اینها زکسی پرس که از خود خبری
داشت بونلری شول کمسه دن سؤال ایله که کندو
سندن بر خبر طوتدی • دوستدن مراد خدادر که
انوک خبرینی استماع ایتدیکندن بیهوش اولمشدر
دل ناوک مژکان، تر اسینه، سپر کرد دل
سنک مژکانک ناوکنه سینه سنی سپر ایلدی پیکان
تو چون باد، دل مجروح، سری داشت سنک پیکا
نک مجروح کوکل ایله چونکه بر سر طوتدی • یعنی

یعنی اولدن بر آشنالغی وار ایدی • زیرا نیجه کره دل
مجروح از شمشیر مژکاندن • مژکاندن مراد صفت جلال
اثریدر که دل عاشقی تربیه ایلر خطاب خدایدر
زاهد بهوای حرم از کوی تو شد دور زاهد کعبهٔ
شریف محبتی ایله سنک کویکدن دور اولدی • شد
بونده رفت معناسنه دخی جایزدر خود کوی تو
در روضهٔ فردوس دری داشت سنک کویک
خود فردوس روضه سنه بر قپو طوترایدی • یعنی
کویکدن آکا وارر بر قپو وار ایدی • خطاب خدایدر
کوینن مراد جناب قدسدر • آکا وصول بولان خود
فردوس باغچه سنه دخی وصول بولور بیت
زائر کوی تو از کعبه کذشت • سر کوی تو کجا کعبه کجا
صد چاک شد از دست فراقت دل شاهی شاهینک
کوکلی سنک فراقک الندن یوز چاک اولدی لاله کبی
چون لاله که از داغ، تو خونین جکری داشت
زیرا سنک طاغکدن بر خونین جکر طوتدی • خطاب
خدایدر • چون لاله نک معنی سی مصراع اولده قید اولندی

آکا مصروف اولمق روشن اولدیغندن اوتوری
وکر لفظی بوکا قرینه در ولہ ایضا ۲۵ دوش
از رخ تو بزم گدایان چراغ داشت دون کیجه
سنک رخکدن کدالر بزمی چراغ طوتدی • یعنی چراغه
اصلا احتیاج قالمدی وز دیدن تو دیده گلستان
وباغ داشت سنی کورسکدن کوز کلستان وباغ طوتدی
یعنی بونلره احتیاج قالمدی • خطاب خدایه در
هر جلوه که شاهد مه داشت بر فلک هر جلوه
یی که ماه شاهدی فلک اوزره طوتدی دل بافروغ
روی تو زانها فراغ داشت دل سنک یوزک فروغی
ایله انلردن فراغ واستغنا طوتدی • خطاب خدایه
درکه انک جمالنی مشاهده ایدن جمیع نسنه‌دن
فراغت ایدر با شام طره تو نهان بود کار دل سنک
سیاه طره‌ک ایله کوکلمک ایشی نهان اولدی • یعنی عشقم
فاش اولمشدی آن روی دلفروز مرا بر چراغ داشت
اول دلفروز روی بنی چراغ اوزره طوتدی • یعنی
سرمی فاش ایلدی • خطاب خدایه در چون سبزه

سبزه وگلست زهجرت بخاک خون سنک فراقکدن
سبزه وگل کبیدر خاک وخون ایچنده آن دل که ذوق
وسبزه وگل در دماغ داشت اول دل که سبزه و
گلک ذوقنی دماغنده طوتدی • یعنی وصاله
امید وار اولان عاشق شمدی فراقدن خاک
وخون ایچنده در • خطاب خدایه در • هجر فراق
معناسنه در • ایده اولان تاء حرفی خطابیچوندر
مصراع اولده اولان گل لفظی بالجوق معناسنه
چون لاله چاک شد دل شاهی بسوز عشق
عشق حرارتی ایله شاهینک کوکلی لاله کبی چاک
اولدی که از گلشن زمانه بسی درد وداغ داشت
زیرا زمانه کلشندن چوق درد وداغ طوتدی اول
سببدن بو حاله کرفتار اولدی ولہ ایضا ۲۶
گر نمیسوزد دلم این آه درد آلود چیست
اکر آتش عشق ایله کوکلم یانمز ایسه بو دردلو آه ندر
آتشی گر نیست در کاشانه چندین دود چیست
اکر خانه‌ده آتش یوق ایسه بو قدر توتون ندر •

مراد آه دردناک عشقه دلالت ایدیکن اشعار در
تنکم دود آتشک وجودینه علامتدر بیت برشمع
نه رفت از کذار آتشی دل دوش ۞ آن دود که از
سوز جکر بر سر ما رفت عاقبت چون روی در نا
بود دارد بود ما چونکه بزم وجودمز عاقبت عدمه
یوز طوتر هردم این اندیشه بود و غم نابود چیست
هردم بو اولمق فکری و اولمامق غمی ندر ۞ یعنی
دنیانک وجود و غمی ایچون نیه غمناک اولورسن
بیت بهست و نیست مرنجان ضمیر خوش دل باش
۞ که نیستیست سرانجام هر کمال که هست ناوک آن
غمزه هرکس راست ما راهم رسد اول غمزه ناوکی
هرکسه ایچونده بزه دخی ایریشور چون مقدر
کشت روزی فکر دیر و زود چیست چونکه رزق
مقدر اولدی کج و تیز فکری ندر ۞ ناوک غمزه دن
مراد اثر نظردر ۞ مراد فیاضک فیض عامندن
کندوسی دخی امیدلندکن بیانده کر نه از بهر ریا پوشیده
این خرقه را اکر بو خرقه ریادن اوتوری کیمش دکل

دکل ایسک زاهد خودبین بکو این قلب رو اندوده
چیست ای خودبین زاهد بو یوزی صوانمش قلب
ندر دی ۞ یعنی نیچون فعلک کسوتکه مناسب دکلدر
دی یکشب ای آرام جان زان زلف سرکش بازپرس
ای آرام جان بر کیجه اول سرکش زلفکدن کیرو
صور کز پریشانی دلها آخرت مقصود چیست
کرکو کالو پریشانلغندن آخر سنک مقصودک ندر
۞ زلفدن مراد ظلمت کوندرکه دللرک پریشانلغنه
سببدر ۞ خطاب خدایه در محنت شاهی و تعظیم رقیبان
تا بکی شاهی پر محنت و رقیبلره تعظیم نیجه دک
چکنه دق بندکانیم این یکی مقبول وان مردود
چیست بنده لرز بو بری مقبول اول بری مردودندر
۞ یعنی بو حاله سبب ندر ۞ بو وجه دخی جایزدر ۞
بو بری مقبول و اول بری مردود ندر ۞ حاصلی یعنی
جانانک انصاف طلبدر ولد ایضا ۲۷ چشم
ستمگرت که به خون دل کمین نشست سنک ظالم
چشمنک که قاندن و کمکه پوصوده اوتوردی تیغ

مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

کشیده دره مردان دین نشست کویا بر تیغی عریان
ایلمش دین مردلرینک یولنده اوتوردی • یعنی
انلرک هلاکنه قصد ایتدی • خطاب محبوب
مجازیده در باروی اتشین چو کذشتی بر بوستان
قرموزی یوزک ایله چونکه بوستانه اوغرادک
کل را از انفعال عرق بر جبین نشست انفعالدن
کلک النی اوزرینه عرق اوتوردی • یعنی زیاده
حیاسندن درلدی سرو سهیکه خواسته بود
از چمن بناز سرو سهیکه ناز و تفاخر ایله چمندن قالقمشدر
ایدی چون دید شکل قد ترا بر زمین نشست چونکه
سنک قدک شکلنی کوردی یرا وزرینه اوتوردی
یعنی حیاسندن پنهان اولدی • خطاب خدایه اولمق
روشنده جمیع اشیانک قتنده شیء دکلدر سب
پیش رفتار تو پا بر نکرفت از خجلت • سرو سرکش
بناز قد قامت برخاست چون لاله داغ دار جهانی
زخط یار جهان خلقی لاله کبی داغلیدر یارک خطندن
کان سبزه بر کنار کل و یاسمین نشست که اول سبزه

30

سبزه کل و یاسمین کناری اوزره اوتوردی • یعنی بتدی
دیو • مراد بودر که عذار جانانده خط شویله خوب
کلدیکه عالم خلقی انک عاشقی اولدیلر • سبزه دن
مراد خطیدر • کل و یاسمیندن مراد عذاریدر • داغ دار
مضاف اولمق جایز دکلدر در خون نشست شاهی
مسکین ز عشق تو مسکین شاهی سنک عشقکدن
قان ایچنه اوتوردی • یعنی خوننه غرق اولدی بیچاره
چونکه نی تو نشست این چنین نشست بیچاره
چونکه سنسز اوتوردی بویله اوتوردی • مراد فراقدن
واقع اولان مشکل واقعه سن بیانده بعض نسخه ده
نی تو یرینه با تو واقع اولمشدر • یعنی دخی بویله اولورکه
بیچاره چونکه سنکله اوتوردی بویله اوتوردی • یعنی
سنک عشقک سببی ایله بو بلایه کرفتار اولدی • خطاب
خدایه اولمق روشنده ولد ایضا ۲۸ خطت که
سبزه بر اطراف یاسمین انداخت سنک خطک که
یاسمین اطرافی اوزرینه سبزه اتدی چه خون کرده
جکر نافه های چین انداخت نه خونکه چین نافه

مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

لرینك جکرینه اتدکی مراد زیبا عذارکده رعنا
خط ظاهر اولدیغندن رشکدن چین نافه لرینك
جکری خون اولدکی دیمکدر خط ذکرنده صنعت
تجرید واردر زیرا سبزه دن مراد خطدر نتکم
بو مصراعده واقع اولمشدر کنون که بر کف کل
جام باده ء صافست دلم که داشت تمنای
خاك بوسش در ت کوکلم که سنك قاپوك خاك
بوسی تمنا ایلدکی بعاقبت سخن خویش بر زمین
انداخت عاقبت کند وسوزنی یر اوزرینه اتدکی
یعنی سوزم ضایع اولوب مرادم حاصل اولمدی
باحتیاط قدم نه دلا که طره ء یار راه عشقده
احتیاط ایله قدم قو ای دل زیرا یارك طره سی
کمند حادثه در راه عقل ودین انداخت عقل
ودین راهنه حادثه وفتنه کمندنی اتدکی مراد
بودر که عشق مجازیده زیاده حذر اوزره اولمق
کرك تاکه عقل ودینه آندن ضرر ونقصان
ایرشمیه در افتاب ستم کر بسوختم چه کنم ظلم

ظلم افتابندن اکر یاندم نیلییم چو بخت سایه بر احوال
من چنین انداخت چونکه طالعم سایه سی بنم احوالم
اوزرینه بونجیلین اتدی مراد بودر که کیشی یره
هرنه محنت ایریشور سه انی کندی طالعندن بیله
تاکه لطف الهیدن محروم قالمیه بعشق تیر بلا را
نشانه شده شها عشقده شاهی بلا تیرینه نشانه اولدی
زبس که سنك ملامت بران واین انداخت زیاده که
اکا وبوکا ملامت سنکنی اتدی مراد کمسنه یه طعن
وملامت ایتمك معقول دکل ایدیکن بیاندر وله
ایضا ۲۹ خلق را دلها کباب از چشم پرخون
منست خلقك کوکللری بنم پرخون چشممدن
کبابدر یعنی بنم بو حالمه زیاده ترحم ایدرلر از جکر
صدپاره با اشك جکرکون منست جکردن یوز
پاره بنم جکررنکلی کوزم یاشیله در یعنی چشممدن
قانلی یاش ایله جکرپاره لری کلور خاك ان رهزنخون
ابی زد ولیکن هنوز اول یولك خاکنی قان ایله
صولادم لیکن هنوز شرمسارم زانکه خاك او

پر از خون منست شرمسارم زیرا انك خاكی
بنم قالمدن یكدر • مراد خدایه لایق اولان طاعت
حقنی ادا ایتمكه قادر دكلم دیمكدر مهر نكشادم
جراحت نامهاء سینه را سینه جراحت نامه‌لرینك
مهرینی اچمدم • یعنی سرنی كمسیه فاش ایتمدم
زانكه عنوان درون بیرون احوال منست
زیرا احوال بیرونم درونمك عنواندر • یعنی نشانیدر
مراد قلبده اولان عشق وحالت ظاهرده اولان
احوالدن معلوم اولور دیمكدر • عنوان سرنامه
و نامه نشانیدر كار و از تشویش عقل آمد بجان
ساقی كجاست ایشم عقل و تشویشدن جانه كلدی
• یعنی زیاده مضطرب اولدم • ساقی قنده در •
تا بی رندكی رسم كان رسم قانون منست تاكه رندلك
اردنجه كیدم • زیرا اول بنم عادتم وقانونمدر • مراد
عقل معاشك فسادندن خلاص عشق الهی ایله
میسر اولدیغنی بیاندر • ساقیدن مراد مرشددر
رندلكدن مراد عاشقلقدر سنگ طفلان خورد

32

خورده شاهها سالها در كوی تو شاهی نیجه ییللر سنك
كویكده طفللر طاشنی یدی تا ببازی یك رهش كفتی كه
مجنون منست تا لطیفه ایله اكا بر كره دیدك بنم
مجنونمدر • یعنی نیجون اور رسن و قوو ارسن مراد
عشق ایچنده چوق طعن و ملامت ایشتدكن بیاندر
وله ایضا خطت بر لاله تر مشك چین
ریخت سنك خطك لاله تر اوزره چین مشكنی
دوكدی بنفشه بر كنار یاسمین ریخت كویا یاسمین
كنارینه بنفشه دوكدی • لاله تردن مراد عذار
در • مشكین چیندن مراد خطدر • بونده صنعت
تجرید واردر صبا كوردی كه بر داز آستانت
صبا شول غباری كه سنك استانكدن التدی عروس
غنچه را در استین ریخت غنچه كلنك یكنه دوكدی
كه انوك ایله خوشبوی اولدی • خطاب خدایه
دركه جمیع لطیف نسنه‌لر اندن بر اثردر بشوخی
ابرویت زیبا كمانیست شوخلقده سنك ابروك
بر زیبا كماندر كه چشمت خون خلقی زان كمین ریخت

كه سنك چشمك برخلقك يعنی برالای خلقك
قاننی اول كميندن دوكدی • كمين دخی بونده بوصو
معناسنه در • ابرودن مراد بونده غيب هويتدر •
وچشمدن مراد ذات اولمق ممكندر كل از شوخی
همی زد بارخت لاف كل كوستاخلغندن
سنك رخك ايله لاف اوردی • يعنی بنداخی
سنك رخكه بكزرم دیرايدی چو دید از شرم
رويت بر زمين ريخت چونكه سنك رخكی كوردی
سنك يوزك شرمندن يرا وزره دوكلدی • مراد
مصنوع صانعه نسبت بی وجود ايدوكن بيانده
شراب عاشقی تا خورد شاهی عاشقلق شرابنی تاكه
شاهی نوش ايلدی زهمت جرعه بر چرخ برين
ريخت همتندن جرعه بلند فلك اوزره دوكدی
• يعنی عشق الهی سببيله بلند همت اولوب قدری
فلكدن عالی اولدی وله ايضا سروی از
باغ ارم سايه برين خاك انداخت ارم باغندن
بر سرو بو خاك اوزره سايه آتدی • يعنی بو عالمه كلدی

كر

كه بر تيغ مژه در هر جكری چاك انداخت كه مژه تيغی ايله
هر بر جكرده چاك آتدی • يعنی چوق عاشقك جكرنی
چاك ايلدی • سرودن مراد محبوب اولمق روشندر
مرشد اولمقدن باغ ارمدن مراد بونده جنتدر •
چند كاهی دلم از داغ بتان ايمن بود بر نيجه وقت
كوكلم خوبلر داغندن ايمن ايدی باز عشق آمد واين
شعله بخاشاك انداخت كرو عشق كلدی وبو شعلهيی
خاشاكه آتدی • مراد عشق سببيله درد و المه
ايرشدوكن بيانده • شعلهدن مراد كوكلی در
تشبيه طريقيله عقلم از باديه عشق تو بيمی ميداد
عقل باكه سنك عشقك صحراسندن بر خوف ويرر
ايدی همتم رخت درين راه خطرناك انداخت
همتم اسبابی بو خطرناك يوله آتدی • يعنی عشقه
سلوك ايتمكه همت واهتمام لازمدر • راه خطر
ناكدن مراد راه عشقدر بلكه شير در باديه عشق
تو روباه شود • اه از ين راه كه در وی خطری
نيست كه نيست همه از رشك خط و عارض

رنکین تو بود دو کلی سنك خطك ورنکین عارضك
رشکندن اولدی چمن اوراق کل و سبزه که برخاك
انداخت چمن کل و سبزه اوراقنی که خاکه آتدی • خطاب
جانانه در شها آن سهم سعادت که نشان میدادند
ای شاهها اول سهم سعادت که نشان وجه دیلر ناوکی
بود که آن غمزه ازبی باك انداخت برناوك ایدی که
اول بی باك غمزه آتدی • فلکده تاثیرات وار در که
برینه سهم سعادت و برینه سهم سلطان و برینه سهم
عدالت دیرلر • سهم تیر معناسنه کلور اما بونده
اول مراد دکلدر لیکن ناوك مناسبتی ایله خوب
واقع اولمشدر • مراد خدای تعالی نك لطفی ایله اولن
نظری سهم سعادته تشبیه اتدوکن بیانده و له ایضا ۳۲
عمر بکذشت ودلم جز عاشقی کاری نیافت
عمر کچدی وکوکلم عاشقلقدن غیری بر ایش بولمدی
چشم یاری داشت از یاران ولی یاری نیافت
یاراندن یارلق امید طوتدی اما بر یار بولمدی • یعنی
یار صادق یوقدر بت ای کما از یار نشان میطلبی یار

غمزه بی باک انداخت

34

یار کجاست • همه یارند ولی یار وفادار کجاست
ای دل از کویش ببر سرمایهٔ درد و نیاز ای دل انوك
محله سندن درد و نیاز سرمایه سنی الت کین متاع
کاسد انجا هیچ بازاری نیافت زیرا بو کاسد
واعتبارسز متاع هیچ بازار و بها بولمدی • مراد
محبوبلر قتنده مقبول اولان سیم و زر ایدوکن
بیانده • و نیاز مقبول دکل ایدوکن عیانده تا صبا
زلفش برای صید دلها باز کرد تا که صبا انوك زلفنی
کوکللر صیدی ایچون آچدی ان کمند فتنه را چون
من کرفتاری نیافت اول کمندینه بنجیلین بر کرفتار
بولمدی • صبادن مراد فضل الهیدر • زلفدن مراد •
اسرار الهیه در بسا الها دل چون صبا طوف ریاض
دهر کرد نیچه ییللر کوکل صبا کبی زمانه باغچه لرینی
طواف و دور ایلدی در فضای او کلی کر یافت بی خاری
نیافت انوك صحراسنده اکر بر کل بولدی ایسه بر
خارسز بولمدی • مراد نیك و بد بری بری ایله ایدوکن
بیانده بت درین چمن کل بیخار کس نچید اری •

چراغ مصطفوی باشرار بولهبیست شاهی
ازیاران خود درکنج تنهایی بساخت شاهی کندی
یاراندن فراغت ایدوب تنهالق بوجاغنده قناعت
ایلدی زانکه باهرکس غم دل کفت غم خواری نیافت
زیرا هرکسیه کوکلی غمنی دیدی و بر غمخوار بولمدی
• مراد خلق عالمی حددن زیاده بی وفا ایدوکنی اشعاردر
• غمخوار یار صادق معناسنه در • ازان
تنهایی و ملک خوبی شد هوس مارا • که روزی
چند نشناسیم ماکس را وکس مارا • وله ایضا ۳۳
مراکر با تو روی همدمی نیست بکا اکر سنکله
همدملک مجالی یوق ایسه کدایان را بسلطان
محرمی نیست کدالرک سلطان ایله محرملکی یوقدر
• خطاب خدایه درکه انوک وصالنه کندو سنه لایق
کورمز • روی بونده مجال معناسنه در • ز عشقت
درد و غم در دل بسی هست سنک عشقکدن
کوکلمده درد و غم چوقدر باقبال تو امر زینها کمی
نیست سنک دولتک ایله بونلردن نقصانم یوقدر

یوقدر • خطاب خدایه اولمق روشندر • بو وجه
دخی جایزدر که سنک دولتکده بونلردن نقصانم
یوقدر • باقبالکده اولان باقی معناسنه در • پری
ایاندان سه در لطافت اول سه لطافتده پری یه بکزر
رقیبش نیز چندان آدمی نیست انک رقیبی دخی
اول قدر آدمی دکلدر • یعنی رقیبی شیطانه بکزر
کسی را کلبن امید نشکفت بو بوستانده بر کمسنه
امیدی کلبنی اچلمدی • درین بستان که جای خرمی
نیست زیرا خرملک یری دکلدر • درین بستانک
معناسی مصراع اولده قید اولندی سهولت معنا
ایچون • مراد دنیا جای سرور دکل ایدیکن بیاندر
خط جانان بر کین بر خاست شاها جانانک خطی
انتقامه قالقدی ای شاها بغم بنشین که جای
بی غمی نیست غم ایله اوتور که غمسزلق یری
دکلدر • یعنی غمکین اولمق کرک • مراد حسنی نه
مغرور اولنی دلبره تو بیخدر که یسنه خطابطریقی
ایله وله ایضا ۳۴ امروز نسیم سحری بوی

مفعول مفاعیل مفاعیل فعول

دکر داشت نسیم سحر بو کون بر غیری را ایچه طوتدکی
کویی کذر از خاک سر کوی دکر داشت دیرسون
که بر غیری محله طرفندن کذر طوتدی • مراد فضل
الهیدن نفخهٔ جدیده ایرشدکن بیانده • کویدن
مراد جناب قدسده • بویدن مراد نفحهدر • یکدل و
یک روی چنین وان کل رعنا بز بویله یکدل
و یکرویز واول رعنا کل افسوس که از هر طرفی
روی دکر داشت حیف که هر بر طرفدن بر غیره
یوز طوتدی • مراد دلبرک وفاسزلغن بیانده •
کل رعنا کل قحبه درکه ایچروسی قزل طشره سی
صارودر • دی مرد و از آن ذوق که در کفتن
دشنام دون اول ذوقدن اولدیکه دشنام
ایتمکده با ما آتش سخن بود و نظر سوی دکر داشت
انوک سوزی بزه ایدی و نظری بر غیره جانبه طوتدی
• بو وجه دخی جائزدر • انوک سوزی بزم ایله
ایدی • مراد جانانک کندوسنه نهانی ولان لطفنی
بیانده خوش وقت کسی موسم نوروز که چون کل

خو

خوش وقتدر شول کمسه نوروز زمانکه کل کبی
هر روزه شرابی و لبجوی دکر داشت هر کون بر شرب
و بر ارمق کناری طوتدی • شرابدن مراد عشق
الهیده • و لبجویدن مراد توحیددر حاصل معنا
سعادت شول کمسهیه که بونلره مشغول اوله
دیمکده • وقت مضاف اولمق جائزدر • اول وقت
معنی بویله اولور • خوشدر اول کمسهنک وقتی
بعض نسخهده شراب یرینه سراب واقع اولمشدر
لیکن اولی ورو شندر • زیرا کلده هم شراب و هم
لبجوی بولنور • و مصراع اولده خود چون کل
دیمشدر • و کل شراب جامی الا المغی بو بیت روشن
ایدر • بت کنون که در کف کل جام باده صافست
• بصد هزار زبان بلبلش در اوصافست •
شها بتماشای مه عید نیامد شاهی ماه عید
تماشاسنه کلمدی بیچاره نظر در خم ابروی دکر
داشت بیچاره بر غیری خم ابروینه نظر طوتدی •
معنی ظاهری اوزره مراد بر محبوبه عاشق اولدی

دیمکدر • معنی تصوفیسی اوزره مراد قرب الهی
سببیله مصنوعه مقید اولمدی دیمکدر ولایضاً
کسیکه عاشق روی توشد به باغ نه رفت
برکمسه که سنک یوزوکه عاشق اولدی باغه کیتمدی
هوای کوی تواش هرکز از دماغ نرفت سنک
کویک محبتی هرکز آنک دماغندن کیتمدی بلبل
خلوت کزیده را بتماشا چه حاجتست • چون کوی
دوست هست به صحرا چه حاجتست دلی که با تو
بغوغای عاشقی خو کرد بر کوکل که سنک ایله عاشقلق
غوغاسنی خو ایلدی • یعنی معتاد اولدی زکوی
تفرقه در کوشهٔ فراغ نه رفت تفرقه و بلا کویندن
فراغ و حضور کوشه سنه کیتمدی • خطاب خدایه
درکه • آکا عاشق اولان دنیا حضورندن فراغت
ایدوب عشق و ریاضت بلاسنه صبر ایلر چو لاله
دلق سی آلوده را ز نم آتش شرابه بولاشمش خرقه
لاله کبی آتشه اوردم کز آب دیده بشستم بسی
و داغ نه رفت زیرا کوز یاشندن چوق یودم و داغ

37

و داغ کیتمدی • داغ بونده لکه معناسنه در • مراد کناه
ایله آلوده اولمش وجودنک پاک اولمسی طلبده
عشق الهیله • دل لفظندن مراد بونده وجود دیده آتشدن
مراد عشق الهیده دلا بسوز چو سودای زلف او
داری یان ای کوکل چونکه آنوک زلفی سوداسنی
طوترسن کسی به خانهٔ تاریک بی چراغ نه رفت
زیرا برکمسنه تاریک خانه یه چراغسز کیتمدی •
زلفدن مراد اسرار الهیه درکه آنوک خصوللی ایچون
ریاضت و عشق آتشنه تحمل لازمدر نرفت نالهٔ
شهی بکفت و کوی رقیب رقیبک کفت کو سیله
شاهینک ناله سی کیتمدی غزل سرای بلبل به
بانک زاغ نرفت زاغ آوازیله بلبلک غزل سرایلغی
کیتمدی • یعنی ترنمدن فراغت ایتمدی • رقیبدن مراد
شیطان اولمق روشندر • مراد شیطانک وسوسه
سی سببیله عشق الهیدن فراغت ایتمدیکی بیانده
ولایضاً کدام عشوه که در چشم پر خمار
تو نیست قنغی عشوه درکه سنک مست چشمکده

مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن

يوقدر كدام فتنه كه در زلف تابدار تو نيست يعنى
فتنه دركه سنك تابدار زلفكده يوقدر چشمدن
مراد ذات باريدر پرخمار اولمسى تأثيرات اعتباريله
در زيرا هيچ بر تأثير يوقدر كه آندن ظهور بولميه
زلفدن مراد ظلمت كوندركه هيچ بر فتنه يوقدر كه
اندن اولميه تابدار اولمسى اندن صعوبت ايله
خلاص اولديغيدر تابدار بو كلملى معناسنه در
خطاب بارى تعالى يه در درون سينه زداغ
كهن نشانم جستن سينه ايچنده اسكى داغدن
نشان استدم بهيچ كوشه نديدم كه يادكار تو
نيست هيچ كوشه كورمدمكه انده سنك يادكارك
اولميه خطاب خدايه در داغ كهندن مراد روز
ازلده اولان عشق ومحبت نشانلريدر هواى
عشق چو كردى دلا بروز نخست اى كوكل اول
كونده چونكه عشق آرزوسنى ايلدك هزار بار بكفتم
سخن كه كار تو نيست بيك كره ديدمكه ايلمه كه
سنك ايشك دكلدر يعنى قادر اولمازسن مراد

مراد عشقك صعوبتنى بياندر دلا عنان ارادت
بدست دوست سپار اى كوكل ارادت عنانى
دوستك النه تسليم ايله درين مقام كه كارى
باختيار تو نيست بو مقامده زيرا ايش سنك
اختيارك دكلدر دوستدن مراد خدادر كه
جميع امورك دست قدرتنده در درين
مقامدن مراد دنيادر بت سير سپهر دور قمر را چه
اختيار در كردش بر حسب اختيار دوست
اكرچه در ره عشق تو خاك شد شاهى اكرچه
شاهى سنك عشقك يولنده خاك اولدى هنوز
بر دل آزرده اش غبار تو نيست هنوز انوك
آزرده ومجروح كوكلى اوزره سنوك غبارك
يوقدر يعنى سندن مغبر ورنجيده دكلدر
غبار بونده بيحضورلق معناسنه در اما خاكه
نسبت تمام ويرنده در خطاب خدايه در بت
عاشق انست كه باشد بمراد دل دوست جان
فشاند بمرادى كه مراد دل اوست وله ايضا ٣٧

مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلاتن

سنم زدست تو پابسته در کمند ارادت
بنم کہ سنک الکدن ارادت کمندینه پابسته
اولمشم بر پیش تو سر تسلیم بر زمین عبادت
سنک اوکگده تسلیم باشم عبادت یری اوزریند
در • خطاب خدایه در بدرد عشق خوشم با خیال
دوست کہ کہ عشق دردنده دوستک خیالی
ایله خوشم • زیرا آکاه کاه قدم بر پرستش ما سی
نهد بر سرم عیادت عیادت عادتی ایله بزی
صورسه قدم قور • عیادت خسته نک خاطرین
صورمقدر • دوستدن مراد باری تعالیدر کہ
آنوک خیالی ایله جمیع غمدن خلاص میسر اولور چه
سیدهد گواهی دو چشم یار بخونم یارک ایکی چشمی
بنم خونمه یعنی هلاککمه نظاقلق ویریلور چه نشنود
ز دستان بر هیچ روی شهادت چونکه هیچ بر
وجه ایله دستلردن مسموع دکلدر • یاردن
مراد بونده محبوب مجازیدر مرا خدنک تو در دل
نشان بخت بلند است سنک خدنکک بنم کوکلمده بخت

بخت بلند نشانیدر مگر بطالع من بوده است سهم
سعادت وارایسه سهم سعادت بنم طالعم اولمشدر
• مراد خدانک محبتی تیری سهم سعادت ایدیکن
بیاندر سهم سعادت ایسه نه ایدوکن یوقروده
بیان اولنمشدر کہ • غزلک مطلعی بودر • سروی
ز باغ ارم سایه برین خاک انداخت یکی صد آتش
تمنای عشق در سر شاهی شاهینک باشنده عشق
تمناسی بر سی یوزدر بیا کہ شوق فزون آتش
واتحاد زیادت کلکه شوقی فزوندر واتحاد محبت
زیاده در • خطاب خدایه درکه اندن مشاهده
جمال طلب ایدر ولہ ایضاً ۳۸ مراد عشق بر بوی دے
نمانده است بکا عشق ایچنده بر صحت امیدی
قالمامشدر ز سودای بتان سودی نمانده است
محبوبلرک سوداسندن بر فایده قالمامشدر • مراد
عشق مجازی ضرر محض ایدیکن اشعاردر
لہ فکر بر بود خودای دل ز دردی دیکن کن •
درد عاشق نه شود به بمداوای حکیم دلم رفتست

مفاعیلن مفاعیلن فعولن

واهی ماندہ بر جای کوکلم کیتمشدر و پرندہ براہ قالمشدر
ازان اتش بجز دودی نماندہ است اول آتشدن
بر دوددن غیری نسنه قالمامشدر مراد عاشق
بی دل ایدوکن بیاندر دود توتن سغناسنه در
سر آمد روز عیش و یادکارش عیش کونی باشه
کلدی و آنوک یادکاری یعنی انوک بدلی بجز دلق
سی الودی نماندہ است شرابه بولشمش بر دلقدن
غیری قالمامشدر طبیب از ما عنان بر تافت کوئی
طبیب بزدن عنانی چویردی یعنی علاجدن فراغت
ایلدی دیرسن کہ هیچ امید بر بودی نماندہ است
کہ هیچ بر صحت امیدی قالمامشدر کوئی مصراع
ثانیه مصروفدر بیت سر بالینم ز درد هجر نزدیک
امدہ است کز سر بالین سن شرسندہ بر خیزد
طبیب بکش تیغ بلا در خون شها شاهینک خونند
یعنی هلاکنه بلا تیغنی چک کز اینش بیش مقصودی
نماندہ است زیرا انک بوندن زیادہ یعنی بوندن
غیری بر مقصودی قالمامشدر مراد خدادن

دن تیغ عشق ایله کندینک هلاکن طلبدر شهادت
سببی ایله وصاله وصول بولمقدن اوتوری
وله ایضا ۳۹ مرا سرست کہ بر خاک استانه
اوست بنم بر سروم وار در کہ آنوک استانه سنک
خاکی اوزره در چو تیر غمزه زند جان و دل نشانه
اوست چونکه غمزه تیرنی اوره جان و دل آنوک
نشانه سیدر مراد خدادن کلن درده والمه جان
ودلدن رضا اظهار ایتدیکن بیاندر شب دراز
چه پرسی کہ چیست حالت شمع شب درازده
نه صورر سک کہ شمعک حالتی نه در دلیل سوز
دلش رنک عاشقانه اوست عاشقانه رنکی
انوک کوکلنه دلیلدر رنک عاشقانه دن مرادیوز
صارلغیدر کہ نتکم شمع ایلدر مراد عاشق نشانی
ایله روشن اولور دیمکدر بیت سیکشم دردو
غمت و زجهره ام پیداست این براسیدانکه کوی
دردمندی ماست این درین صحیفه نه خواندم خط
خطا ز تو بو صحیفه ده خطا خطنی اوقومادم اول

مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن

زا اخروتک لغة مفاصی اولغزدن
دیمک اولور لکن حاصل معنی
اوسببدن دیمک اولور
مصححه

سببدن • یعنی بو عالمده هر نه واقع اولمشدر مقتضی
حکمت اوزره در که هرچه بینی نکو و نقش کارخانهٔ
اوست زیرا هر نه که نظر ایدم انوک کار
خانه سنک نقشیدر • مراد توحید طریقنه سلوک
ایدیکن اشعار در بیت بپری کفت خطا بر قلم
صنع نرفت • آفرین بر نظر پاک خطا پوشش
باد عجب مدار که خواب اجل بزد ناکاه عجب
طوتمه که ناکاه بنی خواب اجل ایلدی مراکه شب
همه شب کوش بر فسانهٔ اوست زیرا دو کلی
کیجه قولاغم انوک فسانه سی اوزره در مصراع
که چند آورد مرد ناخفته تاب • بو ایکی بیتده
اولان ضمیر غایب خدایه راجعدر • مراد مدت
مدیده عشقده بی خواب اولدیغی اشعار در
سرود مجلس اکر نیست کفتهٔ شهها مجلسده
ایرلانن اکر شاهی نک سوزی دکل ایسه چکونه
دیدهٔ خلقی تر از ترانهٔ اوست نیچون بر وافر
خلقک کوزی انوک ترانه سندن تردر یعنی انوک

مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات

انوک غزلنک سوزندن وافر خلق نیچون کریه
ایدرلر • مراد شعرنی مدحدر • وله ایضا
تا خاک آستانهٔ جانان مقام ماست تاکه جانانک
آستانه سنک خاکی بزم مقاممزدر در بزم عیش
جرعهٔ راحت بجام ماست عیش و شوق بزمنده
راحت جرعه سی بزم جاممزدر • مراد حضور و سرور
قرب الهیده ایدوکن بیاندر کفتی فلان بکوی من
از خاک کمترست دیدک که فلان کمسنه یعنی
شاهی دیدکلری شخص بنم کویمده خاکدن کمتر و حقیر
تردر این هم چو بنکری سبب احترام ماست
چونکه اسمعان نظر ایده سن بو دخی بزم احتراممزه
سببدر • خطاب خدایه در اکا خاک آستانی هر نه
قدر قلیل ایسه دخی سبب احترام و تعظیمدر • احترام
بونده بکوی من دیوب ذات پاکنه نسبت ایدیکیدر
بیت من آن ذره ام در رهوای تو نیست • وجود و عدم
ز اختیار من یکیست زاهد خم او کفته ی لعل لبی
زاهد قرمزی شرابه حرامدر دیدکی لبی عشق الهی ساز ایدیم و میکده

کوی دن مراد درکاه حق سبحانه
تعالی اول درکاه بو ...
کونلده ... وجوده
و عدمی برابر ...
اولور سعادت
ابدیه ...
عشق الهی یه
واصل اوله وعلی مقام
وحال در

بيت الحرام ماست بز زيارت ايديجي ايز وميخانه بزم
بيت الحرامزدر ● بيت الحرام زياده خوب واقع اولمشدر
● مراد زاهد عشقه سنكر ايديكن وكندوسي جان
ودلدن محب ايديكن بياندر بس سن نه خواهم كرد
ترك لعل يار وجام مي ● زاهدان سغذ وردارنديم
كدا ايم مذهبست تا بر در ش بخاك مذلت
نشسته ايم تا كه انوك قاپوسي اوكنده مذلت خاكنده
اوتورمشز سلطان چار بالش كردون غلام
ماست ● فلك چار بالش سلطاني بزم غلاممزدر
در ش ده اولان ضمير غايب خدايه راجعدر كه انوك
حقير وادني بنده سي سلطان عالمدن يكدر ●
سلطان چار بالشدن مراد افتاب اولمق ممكندر
فلك رابعده اولديغي اعتباريله روي خود زر بر
خاك در ش تا نهاده ايم زركبي صاري يوزيمزي
تا انوك قاپوسي خاكي اوزره قومشز در ملك
عشق سكه شهها بنام ماست عشق ملكنده شاهلق
سكه سي بزم نامزه در ● شهها بونده خوب واقع

42

واقع اولمشدر ● زيرا مذكور معنادن غيري
مخلص معناسن افاده ايدر ● در ش ده اولان
ضمير غايب خدايه راجعدر كه انوك عشقي سعادتدن
ابديه سببدر ولد ايضا جفاي تو بر
دل بغايت خوشست كوكلم اوزره سنك جفاك
غايتله خوشدر زشه بر رعيت رعايت خوشست
زيرا شاهدن رعيت اوزره رعايت خوشدر از ان
غمزه ولب بر پيش خيال اول غمزه ولبدن خيالك
اوكنده كهي شكر وكاهي شكايت خوشست
بر وقت شكر بر وقت شكايت خوشدر ● شكر لبه
كوره در ● شكايت غمزه يه كوره در ● لبدن مراد صفة
كلامدر ● غمزه دن مراد صفة جلالدر كه ● بري
عالم بسطه بري عالم قبضه كوره در كه بدشنام تلخم
مسوز اي رقيب آجي دشنام ايله بني يقمه اي رقيب
كه از لعل يار اين حكايت خوش است زيرا بو حكايه
يعني دشنام تلخ يارك لبندن خوشدر بس كشادي
تا لب شيرين بدشنام دعا كويان ● دعا ميكويم و

دشنام میخواهم ازان لبها خطت ای حسن ولب
وقفان خطك ای حسنده ولبك انوك وقفیده
بسرخ وسیه وقفایت خوش است سرخ ایله وقف
سیه ایله آیت خوشدر سرخ وقف كوره در سیاه آیت
كوره در لف ونشر غیر مرتب طریقی ایله كرامت برندی
بدل كرد شیخ شیخ كرامتنی رندلكه تبدیل ایلدی كه در
ملك عشق این ولایت خوش است زیرا عشق
ملكنده بو ولایت خوشدر رندلكدن مراد عاشقلقدر
حاصل معنی عشقك علو قدرین بیاندر بخون
ریز عاشق بهانه مجوی عاشقك قانن دوكمكه
بهانه استمه كه قتل چنین بی جنایت خوش است
زیرا بو بجیلینك قتلی جنایتسز خوشدر خون ریز بونده
وصف تركیبی دكلدر بلكه خون ریختن معناسنه در
خطاب خدایه در شعر بضرب سیفك قتلی حیواتنا
ابدا لان روحی قد طاب ان یكون فداك بهر
بیت شها نظر كن ببین شاهینك هر بیتنه نظر
ایله كور كش آغاز خوب ونهایت خوش است كه

انوك ابتداسی خوب وانتهاسی خوشدر بونده
لطافت اولدر كه بو غزلده اولان بیتلرك انتهاسی
خوش واقع اولمشدر ومعنا جهتندن ابتداسی خوبدر

مفعول مفاعیل فعولن

وله ایضا ساقی بغم تو عقل وجان رفت
ای ساقی سنك غمكله عقل وجان كیتدی می ده كه
تكلف از میان رفت شراب ویر زیرا تكلف اورتادن
كیتدی ساقیدن مراد مرشد دركه اندن عشق وفیض
طلب ایلر عقلدن مراد عقل معاشدر جاندن مراد
انانیت ووجوددركه بونلرك وجودی ایله عشق
الهی حاصل اولماز شد تاب وتوانم اندرین راه طاقت
وقدرتم بو یولده كیتدی من هم بروم اگر توان رفت
بندخی كیده یم اگر كیتمك ممكن اولا مراد راه عشقدن
عجز وناتوانلق مقر ایدیكن بیاندر تا شد دو رخ
تو از نظر دور تا كه سنك ایكی رخك نظرمدن
ایراق اولدی كام دل وارزوی جان رفت
كوكلمك مرادی وجانمك ارزوسی كیتدی یعنی بونلردن
محروم اولدم خطاب خدایه دركه شاعرانی محبوب

راه عشقده كمنزی دخی كلتمك [illegible] دن
دوشمك [illegible] لكل كمالی درمن وجه اول
حال ومقامی طلبدر وعلیه قول الشیخ [illegible]
توان رفت اگرچه كمی
جائی برسد كه از تو تو بی برخیزد
لمحرره

منزلده سنه تنزیل ایلمشدر سن بودو ودل که قامت

جرد بن ایدم وکوکل ایدی • یعنی همان کوکل قالمش که

سنک قامتک الدی او نیز بجای آنستان رفت

اودخی راستلر یرینه کیتدی • قامته نسبت راستلر

یونده در • مراد عشقدن جمیع ماملکی جانانه

تسلیم ایتدکن اشعاردر شاهی چو لاله غرق خون نست

شاهی که لاله کبی خونه غرقده باداغ تو خواهد از

جهان رفت جهانده سنک داغک ایله کیتسه

کرکدر • خطاب خدایه در ولرا یضا حرف

الدال ان یار خشم رفته که باما بجنک بود

اول خشمناک یار که بزم ایله جنک وخصومتده

ایدی دی سنبلش زتاب می آشفته رنک بود •

دون انوک سنبلی شراب کیفیتندن پریشان اولمشو

ایدی • سنبلدن مراد زلفیدر مراد محبوب مجازیدر

ای واعظ آر حدیث تو ننشست در ضمیر ای واعظ

اکر سنک سوزک خاطرده اوتورمدی ایسه یعنی

باکا تأثیر ایتمدی ایسه عیبم مکن که کوش بر آواز

بجنک

ثمین بکر عشق الهی بغرنه داغ اوروب
نیا علیه بغری حزن ایله طولوب وکوزی
یاشی لاله کبی اولمشدر بوحال
ایله جهاندن کتمکه غیرت
وهمت ایلدیکی
بیان در
محمد نعیم

[margin:] بجود وثنه قد الحمد لله رب

جنک بود بنی عیب لمه زیرا قولاغم جنک آوازی

اوزره ایدی • جنکدن مراد مرشددر نتکم خواجه

حافظک بو بیتی روشن ایلر ست چنک خمیده قامت

میخواندت بعشرت • بشنو که پند پیران هیچت

زیان ندارد عمری چو خاک بر سر کویت شدم مقیم

بر عمر خاک کبی سنک سر کویکده مقیم اولدم آخر زرهگذا

ره تو بادم بجنک بود آخر سنک رهگذارکدن الده

یل اولدی • یعنی مراد حاصل اولمدی خطاب خدایه

در که اندن کندو سنه مدت مدیده فیض ایرشمدکن

بیان در فرهاد راز میوه شیرین حلاوتی فرهاده

شیرینک میوه سندن بر حلاوت روزی نشد کر

لایق دیوانه سنک بود نصیب اولمدی زیرا

دیوانه یه لایق طاش ایدی مراد هر کسنه نک نصیبی

استعدادینه کوره ایدیکن بیاندر تیغ از چه بوده

بر صف دلها کشیده نت سنک دللر صفنه تیغ

چکمک ندن اولدی بالشکر شکسته چه حاجت

بجنک بود صنمش لشکر ایله جنک ایتمکه نه احتیاج

وار ایدی شاهی سیاه نامه شد و رندی عشقباز
شاهی سیاه نامه لو و رند و عاشق اولدی بکذاشت
نام زهد ریایی که ننک بود ریا ایله اولان زهد
نامنی ترک ایلدی ● زیرا عیب ننک ایدی ● مراد
ظرافت ایله ریانک قباحتنی بیاندر ولد ایضا ٤٤
ای دل ایام هجر شد بنیاد ای کوکل فراق
ایامی بنیاد اولدی یعنی ظهور بولدی روز کار
مرک نوت مبارک باد یوریکه مرکک نوسکا مبارک
اولسون ● مراد عشقک صعوبتن والمن
اشعاردر دل سوزان من زآه منست بنم
سوزان کوکلم بنم آهمدندر ● یعنی کوکلم یانمسنه
آهم سبب اولمشدر چون چراغ نهاده در
ره باد روزکارک یولنده قونلمش برچراغ کبی
ان چنانم بیاد او مشغول انوک یادنه انجیلاین
مشغولمکه که فراموشم برفت آز یاد که فراموشلق
بنم یادمدن کیتدی ● مراد عشق الهیده مرتبه
استغراقه وصول بولدیغن اشعاردر مژده ده

روز

45

کذشت
ده روزکاره راکه کوبشت روزکاره مژده ویرکه کچدی
عیش پرویز محنت فرهاد پرویزک عیشی
وفرهادک محنتی ● پرویزدن مراد خسرودرکه
شیرینه عاشق اولوب وصالنه ایرشمشدر ●
بیچاره فرهاد درد و محنت ایله شیرینک یولنده
جان شیرینی فدا ایلمشدر ● مراد روزکارک
زیاده بی بقا ایدکن بیاندر بس زحسرت لب شیرین
هنوز میبینم ● که لاله می دهد از خون دیده
فرهاد سرو ازاد بنده قد تست سرو آزاد
سنک قدکک بنده سیدر ای غلام تو بنده و
ازاد ای جانان که بنده و ازاد سنک غلامکدر
● خطاب خدایه اولمق روشندر کفتی افتاد
شها از نظرم ایتدک شاهی نظرمدن دوشدی
کاشکی آنچنین نمی افتاد کاشکه بویله دوشمیه
ایدی ● مراد قرب جانان طلبیدر ولد ایضا ٤٥
بیدلان کوی تو مقام کنند عاشقلر سنک کویکی
مقام ایدرلر با غمت ترک ننک و نام کنند سنک

فاعلاتن مفاعلن فعلن

غمکلرنک وناسی ترک ایدرلر • خطاب خدایه‌در
شعر کرانبای خاطر برآمد بسنک • نیند نیشد
از شیشهٔ نام وننک نازنینان شهر هر روزی
شهرک نازنینلری هرکون فتنه از نرکس تو وام
کنند سنک چشمکدن فتنه استقراض ایدرلر •
خطاب خدایه‌درکه خوبلرده اولان حسن ولطافت
انک حسن بی پایانندن بر شمه‌در • نرکسدن
مراد چشمدرکه آندن مراد ذاتدر غمزه‌ها ز ابقصد
جان سفرست غمزه‌لریکی جان قصد ایدیکونده
باش ناکار دل تمام کنند صبر ایله کوکل ایشنی
تمام ایدرلر سن که خورزم بکوی تو چه عجب بن
سنک کویکده خورزم نه عجب بی کسان از چه احترام
کنند بی کسلره نه احترام ایدرلر • خطاب
خدایه‌در تو رندی نه زاهد شهی سن نه رند
سن نه زاهدسن ای شاهی می نکویی ترا چه نام
کنند دیمزسک سکا نه نام ایدر • یعنی سکا نه
دیرلر • مراد زمرهٔ عشاقدن ایدوکن اشعار

46

اشعار در ولها ایضا بزنجیر زلفت دل
ما ست دربند سنک زلفک زنجیریله بزم کوکلمز
بند در زسر رشتهٔ عقل بکسسته پیوند عقل
سر رشته سندن پیوندی قرمش • مراد اسرار
الهیه سببی ایله عقل معاش مرتبه سندن دور اولدی یعنی
اشعار در رقیبا مران از در دوست مارا ای رقیب
بزی دوستک قپوسندن سورمه که بینند سکرا
بروی خداوند زیرا صاحبنک یوزنده کلبه نظر و رعایت
ایدرلر بتوبه مکن دعوت ای شیخ مارا ای شیخ بزی
توبه‌یه دعوت ایلمه که ما اول از عهد خوردیم سوکند
زیرا بز اول عهددن اندایچدک • مراد عشقدن
مرتبهٔ عوامه تنزل ایتمدیکن بیاندر • زیرا بونلر
قتنده توبه‌یه شروع طبقهٔ عوامدر شناسیم قدر
سکان در شرا انوک قاپوسی کلبلرینک قدرینی
اکلارز که ماهم دران کود ویدیم یک چند زیرا بز
دخی اول کویده بر زمان یلدک • درشده اولان
ضمیر غایب خدایه راجعدر • سکاندن مراد عشاق قدر

سکّان ذکری کندیلرینی لاشیٔ عدایتدکلری اعتبار دلیله
دره والا ملائکه دن اشرف و اعلادر بیت ازان
برملائکه شرف داشتند که خود را به آز سگ
نبیند آشتند رقیب ستمکاره بر جان شه ما ظالم
رقیب شاهی نک جانی اوزره جفایی پسند دخی اما
تو میسند جفا بکنو رای خدا سن بکنه رقیبدن
مراد شیطان اولمق روشندر ولہ ایضا ۱۴۷
ای بیخبر از گریهٔ خونین جکری چند ای برقچ
جکری خون اولمشک کریه سندن خبر سز باز آی
که دریای تو ریزم گهری چند کیر وکل که سنک
ایاغیکه برقچ کوهر دوکم ه خطاب محبوبه اولمق
روشندر کوهردن مراد کوز یاشیدر سوز دل
عشاق چه دانند که چو نیست عشاقک سوز دلنی
نه بلورلر نیجه در بکریخته از داغ بلای جکری چند
بلا داغندن قچمش برقچ جکر سزلر ه یعنی قورققلر
مراد هر کس احوال عشقدن خبر دار دکل ایدیکن
بیاندر چون لاله بداغ دل خوناب جکر باش لاله

لاله کبی داغ دل ایله و خوناب جکر ایله اول ای چشم
چو نرگس همه بر سیم و زری چند ای نرگس کبی
چشمی بالکلیه سیم و زر اوزره اولان کمسه ه مراد
طالب دنیا اولمه طالب عشق اول دیمکدر ه نرکسدن
مراد زرین قدحدر با هر خس و خاری شنشین
ای گل رعنا ای کل و رعنا هر خار و خس ایله اوتور
کز باد صبا دوش شنیدم خبری چند زیرا باد
صبادن دون کیجه بر خبر اشیتدم ه خطاب محبوبه در
کفتی چه کسانند اسیران ره عشق راه عشقک
اسیرلری نه کمسه لردر دیدک ساتور زده سو
خته در بدری چند برقچ در بدر اولمش عشق
آتشنه ساتور زده درلر بیت در معرفت بر کسانیست
باز ه که در هاست بر روی ایشا فراز سا نیم طریق
خرد از دست بداده بزکه عقل طریقنی الدن
ویرمش ایز ه بو وجه دخی جایز در بز عقل طریقنی
الدن ویرمش ایز ه بداده ایم تقدیرنده اولور وار سته
به اقبال تو از درد سری چند سنک دولتکده برقچ

باشی اغریسندن قورتلمش ایز ● درد سر چندن مراد
قیود دنیویه در که عشق الهی سببی ایله اندردن خلاص
میسر اولمش ● خطاب خدایه در شها سفر عشق
بغفلت نتوان رفت ای شاهی عشق سفرینه غفلت
ایله کیتمک ممکن دکلدر هوش دار که این مرحله دارد
خطری چند فهم ایله که بو مرحله بر قج خطرلو تر
● یعنی راه عشقده خطرلر واردر که غفلت جایز
دکلدر ● مرحله دن مراد راه عشقدر بس شیر
در بادیهٔ عشق تو روباه شود ● آه ازین راه که
دروی خطری نیست که نیست وله ایضا
بتان که شیوهٔ جور و ستیز میجویند خوبلرکه
جور و ستیز شیوه سنی استرلر ● یعنی ایلرلر
زهر کشتن ما تیغ تیز میجویند بزی دیلمکدن
اوتوری کسکن قلج استرلر ● یعنی بویله ایتمک
ایله بزی هلاک ایلرلر چو تو کرشمه کنان میرسی
وکر خوبان چونکه سن کرشمه و ناز ایدرک ایریشرسن
غیری خوبلر ز شرم روی تو راه کریز میجویند سنک

سنک یوزنک شرمندن قچمغه یول استرلر ● مراد
تجلیٔ صانع قتنده مصنوعک وجودی اولمدیغی
اشعاردر دلی که میشود آزاهل عشق سرکردان
اهل عشقدن بر دلکه سرکردان اولا دران
دو سلسلهٔ مشک بیز میجوید اول ایکی مشک
بوی سلسلده استرلر ● دو سلسله دن مراد
زلفلردر که اندردن مراد غیب هویت و اسرار الهیه
در که دللر آنده قرار ایدرلر نه عقل اکر داند که دل
دربند زلفش چون خوش است ● عاقلان دیوانه
کردد از پی زنجیر ما کسان که طرهٔ شمشاد
میز نند کره شونلر که شمشادک طره سنی تزیین
ایدرلر هلاک فاختهٔ صبح خیز میجویند صبح
خیز فاخته نک هلاکنی استرلر ● یعنی انلر که خوبلر
تزیین ایدرلر عاشقلرک هلاکنی طلب ایدرلر ●
فاختا وکیک قوشنه دیرلر ● شمشادیسه
چمشیر اغاجی بر تیغ هجر تو شاهانا ن شهید
بلاست سنک هجرک تیغی ایله شاهی اول بلا

شهیدی دکلدر که خون او بکذر رستخیز میجوبند
که قیامت وقتنده آنوک قانی استیه لر • زیرا
شهید عشقدر ولە ایضاً ٤٩ پیکان غمزه را
چو بتان آب میدهند غمزه پیکاننه چونکه خوبلر
آب ویره لر اول نشان بسینهء احباب میدهند
اول احباب سینه سنه نشان ویریرلر • یعنی خوبلر
چونکه حسنده بی ماننده اولالر • دوستلره جفا
ایتمکه شروع ایلرلر خاك رهش بمردم آسوده کی
رسد انوك خاکی راهی • آسوده کمسیه قچن
ایریشور کین توتیا بدیدهء بیخواب میدهند زیرا
بو سورمه اویقوسز چشمه ویریرلر • رهشده
اولان ضمیر غایب خدایه راجعدر • مراد قرب الهی
خواب غفلت ایله میسر اولمدیغی بیاندر مژکان
توکه یاری آن چشم میکنند سنک مژکانك اول
چشمه معاونت ایلر تیغ کشیده درکف قصاب
میدهند کویاکه قصاب الندر دانز عریان تیغی
ویریرلر • یعنی چوق کمسه نك هلاکنه سبب

سبب اولورلر سیلی میان هرمژه سار از روی
تست بزم هرکز بکمزا راسنده بر سیل سنك یوز
کدندر
صد خاره را ز بهر کلی آب میدهند برکلدن اوتوری
یوز دانه خاره آب ویریرلر • خطاب خدایه در
مراد مشاهدهء جانان ایچون اولان کریه سن
اشعاردر شاهی بمجلس غم آزان میرود ز
دست شاهی غم مجلسنده اول سببدن الدن
کیدر کش ساقیان آب دیده بی تاب میدهند کرکا
کوز ساقیلری صافی شراب ویریرلر • مراد چوق
قان اغلدیغندن بیهوش اولدیغی اشعاردر
ولە ایضاً ٥٠ باروی تو از سمن که کوید
سنك یوزك ایله سمندن کیم سویلر باکوی تو
از چمن که کوید سنك کویك ایله چمندن کیم
سویلر جایی که تو زلف رخ نمایی بریرده که
سن زلف ورخیکی کوستره سن از سنبل و
ونسرین که کوید سنبل و نسریندن کیم سویلر
• نسرین براق چچکدر بالعل تو غنچه دم فروبست

مفعول مفاعلن فعولن

سنك لبك ايله غنچه خاموش اولدى پيش تو از آن
دهن كه كويد سنك اوكنده اول دهندن كيم
سويلر • يعنى انى كيم يادايلر • خطاب خدايه دركه
بو جمله سى آنك قتنده لاشيئدر در همه پيش تا ر
كفتند بالكليه سنك درديكى يارا وكنده ديديلر
من خود چه كسم زشن كه كويد بن خودن كمسيم
بندن كم سويلر كز باد صبا نيايد از دوست
اكر دوستدن باد صبا كلمزايسه رازش بهر
انجمن كه كويد هر مجلسده انوك رازنى كم سويلر
• دوستدن مراد بارى تعالى در • صبادن مراد
فضل الهيدر • حاصل معنى اكر فضل الهى وسيله
اولميه • اسرار ورازه كمسه مطلع اولمازديمكدر
كفتى غم او سكوى با دل ديدك انوك غمنى
كوكلكه ديمه اين با دل خويشتن كه كويد بونى
كيم كندى كوكلنه سويلر • ضمير غايب خدايه راجعدر
كه انوك غمنى ستر ايلمك لازمدر از غم چو ز
راست روى شاهى غمدن شاهينك يوزى

يوزى زركبى در با ان بت سيمين تن كه كويد
اول سيمتن محبوبه كيم دير ولد ايضا
باغ را چون كل رعنا وسفر باز آيد چونكه كل
رعنا سفردن كيرو باغه كلد • يعنى بهار ايريشه
عالمى را هوس رفته ز سر باز آيد عالم خلقنك
باشندن كيتمش هوسى كيرو كلور • يعنى بهار شوقندن
جوش وخروش كلور كفتمش از بهر تو باز آرم دل
جانان ديدم كه عاقبت سنك محبتكدن كوكلى كيرو
كتوررم زير لب خنده زنان كفت اكر باز آيد لب
التنده خنده ايده رك ايتدى اكر كيرو كله • خنده
زنان خنده اورارق معناسنه در بحسب التركيب
كل بدين كونه كه از شرم تو بكريخت ز باغ كل سنك
شرمكدن بو وجه ايله كه باغدن قچدى شوخ چشمى
بود ار سال دكر باز آيد كوستاخلقدر اكر كله جك
ييل كيرو كله • خطاب خدايه دركه • جميع نسنه
انوك قتنده شرمنده در كر ازين سوى وزد باد
عنايت ناكاه اكر بو جانبدن ناكاه عنايت يلى

اسه کشتیء بخت زکرداب خطر باز آید
بخت کشتی سی خطر کردابندن کیرو کلور • یعنی
خلاص بولور • مراد عنایت باری ایله حصول مراد
میسر اولدیغن بیانده آخر ای جان که هوس میکندت
آن سرکو اخرای جان که سکا اول سرکو هوسی
اولور باشی تا از دل اوازه خبر باز اید صبر ایله
تا اوازه کوکلدن خبر کیرو کله یار بکذشت مرا
دیدهء حسرت بر راه یار کچدی و بنم حسرت کوزم
یولده در با امیدی که ازین راه کذر باز آید شول
امید ایله که بو رهکذاردن کیرو کله شه ار باز
رنجه کند بخت بلند ای شاهی کیرو اکر بخت
بلند قدم رنجه ایلیه ناکهان شاهد مقصود
ز در باز آید ناکهان مقصود شاهدی
قپودن ایچرو کله ولد ایضا باغ را باز سکر
مژدهء کل ریز آمد باغه کیرو مکر کل دوکلمک
• یعنی کل ایرشمک مژده سی کلدی که نسیم سحر از
طرف چمن تیز آمد که باد سحر چمن طرفندن تیز

تیز کلدی توتیا رنک غباری ز رهش پیدا شد
انوک توتیا رنک بر غبار پیدا اولدی که صبا مشک
فشان غالیه آمیز آمد که صبا مسک صاچیجی
غالیه قارشدیریجی کلدی • یعنی باد صبا خوشبو
اسدی نو نوا اسباب طرب ساخته کن کاندر باغ
اسباب طربی یکی مهیا ایله زیرا باغده کل نو
ساخته و سبزهء نوخیز آمد تازه کل و تازه سبز
کلدی • یعنی نوبهار ایرشدی باز عشق توام از
صبر جدایی فرمود سنک عشقک کیرو بکا
صبردن جدالق بیوردی باز بیمارمرا نوبت پر
هیز آمد بنم بیمارمه کیرو پرهیز نوبتی کلدی
جام شاهی که زخون جکرش پر کردند شاهینک
جامنی که جکر خونندن پر ایلدیلر خوار شکر که
زلال طرب انکیز آمد خور با قمه زیرا معناده
شوق قوپاریجی زلال کلدی • یعنی عشق کرچه ظاهرده
پست در اما معنیده زیاده بلند و مقبولدر پست
عشق کرچه نشان بخت ابدست • نزد عاشق

سعادت ابدست ولہ ایضا بازای کردل
بی تو سر خویش ندارد کیرو کلکہ کوکل سنسز
کندی هوسنی طوتمز بیمار نواز جان زمتی پیش
ندارد سنک بیمارک جاندن بر رمقدن زیادہ
طوتمز از داغ تو ذوقی نبرد عاشق بیدل بی دل
عاشق سنک داغکدن بر ذوق التمز مرهم چه
کند انکه دل ریش ندارد اول کمسہ کہ
مجروح کوکل طوتمز مرهمی نیلر یعنی عاشق
مادامکہ معشوقدن ایرشن درد وبلادن
ذوق ایلتمیہ عاشق صادق اولماز کر لطف تو
ما را ننوازد چه توان کرد اکر سنک لطفک
بزی اوخشامیہ نیجہ ایلمک ممکندر سلطان
چه عجب کر سر درویش ندارد نہ عجب اکر
سلطان درویش هوسنی طوتمیہ خطاب
خدایہ در انکه رسد ناوک دلدوز
تو در چشم دلدوز ناوکک اول کمسہ نوک
چشمنہ ایرشہ ناکس بود ار چشم دکر پیش ندارد

52

ندارد ناکسدر اکر اول بر چشمنی دخی ناوک
اوکینہ طوتمیہ مراد خدادن کلن درد وبلاء جان
ودلدن قبول ایتمین کمسنہ دنی ایدیکن اشعار
خطاب خدایہ در تا عشق تو در واقعه شد
رهبر شها تاکہ احوال عشقدہ سنک عشقک
شاهہ بر دلیل اولدی فکر از خرد مصلحت اندیش
ندارد عقلدن فکر طوتماز یعنی عشقدہ هو[illegible]
بولالدن عقل معاشدن فراغت ایتمشدر ب[illegible]
رهروان را عشق بس باشد دلیل آب چشم
اندر رهش کردم سبیل ولہ ایضا باز آیین
سر بی سامانان سودای کسی دارد بو عقلسز سر کہ
کیرو بر کمسنہ نک هوسنی طوتر باز آیین دل هرجایی
جایی هوسی دارد بو هرجایی کوکل کیرو بر یرہ بر هوس
طوتر یعنی بر کمسیہ عاشق اولمشدر هر کس
بهوای دل دارد بجهان چیزی هر کمسہ کہ جهاندہ
کوکل ارزوسی ایلہ بر نسنہ طوتر یعنی نسنیہ مالکدر
مایم و دل ویران آن نیز کسی دارد بز ز و ویران

مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن

کوکلمزدر انی دخی بر کمسه طوتار • یعنی اکا دخی
سالك دکلم ازکنج غمش دیکر در باغ مخوان دلرا
انوك غمی بوجاغندن کوکلمی کیرو باغه اوقومه
کان مرغ که من دیده خوبا قفسی دارد زیرا
اول مرغی که بن کوردم بر قفسه خوی طوتار •
مراد دلنك عشق و غمنه معتاد اولدیغی بیاندر
شبها شنك کو بیشر ارحمی نبود در من کیجه لرده
آنوك محله سی کلبنك بکا بر رحمی اولماز خوش
وقت اسیری کو فریاد رسی دارد خوش وقتدر
شول اسیر که اول • بر فریاد رس و معین طوتا •
وقت مضاف اولمق جایزدر • یعنی بویله اولور
خوشدر شول اسیرك وقتی ازکوی بتان شاهی
کم جوره برکشتی ای شاهی خوبلر محله سنده خلاص
یولن طلب ایلمه کم باده همچون تو آواره بسی دارد
زیرا بو باده چوق سنجیلین آواره طوتار • یعنی
عشقدن خلاص میسر دکلدر ولد ایضا
بی لبت هر دو ز چشم درفشان خون میرود

میرود • سنك لبکسز هر دو چشم در افشانمدن
خون کیدر یعنی اقر پاره های دل ز راه دیده بیرون
میرد کویا کوکل پاره لری چشم یولندن طشره کیدر
یکشب ای شمع بتان در کنج تاریك من آی ای
خوبلرك شمعی بر کیجه بنم قره کو بوجاغمه کل تا ببینی
خال تنها ماندهکان چون میرود تا کوره سن
تنها قالمشلرك حالی نیجه کیدر • یعنی نیجه در
خون کا ز زخمی رود داغش نهی باز آیستد بر
زخمدن که خون جریان ایده اکا طاغ قویه سن
کیر و طورر دل که صد جا داغ کردم همچنان
خون میرود کوکلمکه یوز یرده داغ ایلدم اوکلکی
کبی خون جریان ایدر باغبان از کفت وکوی غنچه
کو لب بسته دار باغبان دی لبکی غنچه سوزندن
بغلنمش طوت • یعنی غنچهء وصف ایلمسون دیو
بلبلانرا چون سخن زان لعل میکون میرود چونکه
بلبلرك سوزی اول قرمزی لبدن کیدر • یعنی
چونکه انوك لبنی وصف ایدرلر کفتهء فریاد شاهی

کم نکشت از کوی ما دیدك که شاهینك فریادی
بزم کویمزدن اکسلمدی آری آری دل
بکوی عشق اکنون سیر و دبلی بلی عشق محلّه سنه
کوکل شمدی کیده ولە ایضا ٥٠٦ تا ز شب
بر مهت نقاب افتاد تاکه شبدن مهك اوزره
نقاب دوشدی سایه بالای افتاب افتاد افتاب
اوزره سایه دوشدی • شبدن مراد زلفدر •
مهدن مراد عذاردر در رخم تا بناز خنده زدی
بنم یوزیمه تاکه نازایله کولدك نمکی در دل کباب
افتاد کباب اولمش کوکله بر نمك دوشدی •
یعنی سنك خنده و نظرکدن بکا محبت و سوز
زیاده اولدی مردم دیده را ز مژکانت
سنك مژکانکدن کوز ببکنك خار در جایکاه
خواب افتاد اویوجق یرینه دیکن دوشدی •
یعنی مژکانکی کوره لیدن چشمدن خواب کیتدی
شیشه زان سر نهند بپای قدح شیشه اول
سببدن قدحك ایاغنه باش قور که حریف

تنك

تنك شراب افتاد زیرا تنك شراب حریف دوشدی
• تیز سست اولانە تنك شراب دیرلر • شیشه یه
نسبت تنك غایت خوب واقع اولمشدر
در چمنها بنفشه را نی تابست چمنلرده بنفشه
طاقتسزدر تا بزلف تو پیچ و تاب افتاد تاکه
سنك زلفکه پیچ و تاب دوشدی • بو محلّده
افتاد واقع اولدی معناسنه در • خطاب جانانه
درکه انوك زلفنی بنفشه دن ترجیح ایلر •
مصراع اولده اولان تاب طاقت معناسنه در
گرد روی تو خط زنگاری سنوك یوزوك
اطرافنده تازه خط سبزه بر کنار آب افتاد
کویا آب کنارینه بر سبزه دوشدی • یوزنی
آبه تشبیه ایلدی خطنی سبزه یه تشبیه ایلدی
حاجت باده نیست شهها را شاهی یه باده حاجت
دکلدر که ز جام لبت خراب افتاد زیرا سنك
لبك جامندن خراب دوشدی • خطاب خدایه در
لبدن مراد صفت کلامدر ولە ایضا ٥٠٧

مفعول مفاعلن فعلن

تا دل زکف اختیار ننهاد سادا سکه کوکل اختیاری
الدن قومدی پا بر سر کوی یار ننهاد یارک سر
کوینه ایاق قومدی • مراد تسلیم کلیسز جناب
کبریایه وصول میسر دکل ایدیکن بیانده دوراز
تو چه داغ بود که ایام سندن ایراق نه داغ ایدی
ایام بر جان دل فکار ننهاد مجروح جان ودل
اوزره قومدی • خطاب خدایه درکه انوک
فراقندن زیاده متألم اولدیغن اشعاردر
تا بسته زلف او نشد دل سادا سکه کوکل انوک
زلفنه باغلنمش اولمدی سر بر خط روزکار
ننهاد روزکارک حکمی اوزره باش قومدی
مرغیکه وفای دهر دانست شول مرغ که دهرک
وفاسنی یعنی وفاسزلغنی بلدی دل برگل و
نوبهار ننهاد گل ونوبهارا اوزره کوکل قومدی
یعنی محبت ایتمدی مراد دنیانک فناسنی مشاهده
ایدن عاقل دنیایه محبت ایتمزدیمکدر بیت
مرغ زیرک نشود در چمنش نغمه سرای • هر

هر بار یکه ز دنبال خزانی دارد در عشق تو زان
فتاد شاهی سنک عشقکک شاهی اول سببدن
دوشدی کا ول قدم استوار ننهاد که اول
قدسی محکم قومدی • خطاب خدایه در • مراد
سلوک عشقده غفلت وسستلک معقول
دکل ایدیکن اشعاردر ولها ایضا ۵۸ تا بر
گل تو جعد گره گیر بسته اند تاکه سنک
عذارک اوکنده کره لو زلفیکی بغلمشلردر در
کردنم ز زلف تو زنجیر بسته اند سنوک زلفکدن
بنم بوینومه زنجیر بغلمشلردر • خطاب محبوبه
در • بسته اندک فاعلی خدادر • صیغه جمع تعظیم
ایچوندر • گلدن مراد عذاردر • جعد گره گیردن
مراد زلفدر از تنگنای عشق تو جستن ز ره
خلاص سنک عشقکک تنکناسندن خلاص
یولن استمک مشکل توان که رخنه تدبیر بسته
اند زیاده صعوبت اوزره در • زیرا تدبیر یولن
بغلمشلردر • خطاب خدایه در من بعد ما و ناله

غزل مثمن
مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن
مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات

و فریاد، چون جرس شمدن صکره بزه جرس کبی
ناله و فریاد زین همرهان کە بازبشبکیر بسته
اند بو یولداشلردن کە شبکیرده یوك بغلمشلردر
یعنی کندیسنه سترقب اولمایوب ایرکن کیتمشلردر
حاصل معنی یارانك وفازلغندن شکایتدر
جرس دوه چاکی معناسنه در، شبکیر بونده
ایرکن معناسنه در لازم طریقی ایلە قومی کە میدهند
نشان از تو غافلند شول قوم کە سندن نشان
ویریلر غافللردر کاهل و قوفرادم تقریر بسته
اند زیرا اهل وقوفك تقریر نفسنی باغلمشلردر
خطاب خدایه درکە اندن نشان ویرسك
سیتسردکلدر زیرا بی نشاندر شاها ید ام زلف
تو زان روا سیرساند شاهی سنك زلفكدر اسند
اول سببدن اسیر قالدی کش دست و پا رشتهٔ
تقدیر بسته اند کە انوك دست و پاینی تقدیر
رشته سی ایلە باغلمشلردر خطاب خدایەدر
زلفدن مراد ظلمت کون اولمق روشندر ولە

مفاعیلن مفاعیلن فعولن

56

ولە ایضا ۱٥۹ چو شمشاد، قدت در گلشن امد
چونكە سنك شمشاده بکزر قدك گلشنه کلدی
خلل در کار سرو و سوسن امد سرو و سوسنك
ایشنه خلل کلدی یعنی انلره اعتبار قالمدی
مراد صانعك ظهوری قتنده مصنوعك قدری
اولمدیغی بیاندر بیادت چشم از ان بر گل نهادم
سنك یادك ایلە اول سببدن گلە نظر ایلدم کە بوی
یوسف از پیراهن امد زیرا پیراهندن یوسفك
رایحه سی کلدی مراد مصنوعده صانعی
مشاهده ایتدیکن بیاندر ز تیرش سهم دادند
مرا خلق انوك تیرندن خلق بکا خوف ویریلر
ایکی سخن نشنیدم آخر بسن امد سوز استماع
ایتمدم آخر بنم اوزریمه کلدی سهم خوف
معناسنه در لیکن تیر مناسبتی ایلە خوب واقع
اولمشدر پشیمان بود یار از خون عشاق
عشاقك قاتنده یار پشیمان اولدی ولی بهر نلش
در کردن امد اما بندن اوتوری انوك

بو بوندن کلدی • یعنی بنی قتل ایتدکندن اوتوری
بلایه اوغرادی سزای دوستی دانست شهی
شاهی دوستلغک لایقنی بلدی که از کوی ت
بکام دشمن ایدکه سنک کویکدن دشمنک مرادی
کلدی • خطاب محبوبه در که دوستلق حقنی
یرینه کتورمدکندن اوتوری اکه بو وجهله طعن
ایدر ولَه ایضاً جان بیادِ تو یاد کس نکند
جان سنک یادک ایله کمسه‌یی یاد ایلمز دل ز غم خوره
دن تو بس نکند کوکل سنک غمک یمکدن فراغت
ایلمز • خطاب خدایه در کر ازین بار جان بو غم رهد
اکر بر کره سنک غمکدن جانمی خلاص ایدم دکرم
عاشقی هوس نکند کرو بکا عاشقلق هوسی
اولماز • نکند بونده نشود معناسنه در •
خطاب خدایه در • مراد عشق الهینک صعوبتی
بیانده با فراق تو خو کنم ناچار بالضروری
سنک فراقکه معتاد اولورم بختم ار با تو همنفسی
نکند اکر بخت بنی سنک ایله مصاحب ایلمیه •

ایلمیه • خطاب خدایه در • اکر کند وسنه بختک
معاونتی اولمیه فراقدن خلاص بولوب وصاله
ایرشمز دل که بکر بخت زان شکنجهٔ زلف کوکل که
اول زلف شکنجه‌سندن قچدی تا عدم روی
باز پس نکند عدمه دک ارده نظر ایلمز • زلفدن
مراد ظلمت کون اولمق روشندر • که اندن خلاص
بولان کیرو اکا التفات ایتمز رآندی از کوی خویش
شاهی را شاهی کند وکویکدن سوردک انچه کرده‌ی
تو هیچ کس نکند اول نسنه‌یی که سن ایتدک
هیچ کمسه ایلمز ولَه ایضاً چو ساقیان
قدح لاله کون بکرداند چونکه ساقی اول
لاله رنکلو قدحی دوندره دلم خیال لبش درد
درون بکرداند کوکلم انوک لبی خیالنی
درونمده دوندره صبا ز زلف تو تا غنچه را دهد
بویی صبا سنک زلفکدن تا غنچه‌یه بر بوی ویره •
یعنی ویرنجه هزار بار دلش را بخون بکرداند
بیک کره انوک کوکلنی خونه دوندره • یعنی

خون ایلر • مراد فضل الهی و سیلر سیلر بر نفخه
حاصل اولنجه دل عاشق چوق عملر و املر جگر
دیمکدر به پیر عقل بگوئید تا برای خدای
عقل پیرینه دیوکز تا الله ایچون اولسون عنان
ز صحبت اهل جنون بگرداند اهل جنونك صحبتندن
عنانی دوندره • مراد اهل عقل اهل عشقه
طعن ایلمسون دیمکدر گرفتم آنکه براند رقیبم
از بر تو فرض ایتدم انی که رقیبك بنی سنك
قتکدن سورر دلم از وفای تو چون بگرداند
بنم کوکلمی سنك وفاکدن نیجه دوندره ز لوح
وصل چه خواند به بخت بد شه‌ها یرامز بختی
ایله وصل لوحندن نه اوقور سکر نوشته
گردون دون بگرداند سکر الچاق فلکك یازلمشنی
دوندره اول خود بحاالله ولا یضا ۶۳
چو سرو قد تو در جویبار دیده رسد چونکه سروه
بکزر قدك کوز جویبارینه ایرشه مرا خدنك
بلا بر دل رسیده رسد بنم اورکمش کوکلمه بلا

بلا خدنکی ایریشور • مراد جانانك مشاهده‌سندن
کوکلنا ایریشن درد بلایی بیاندر • جویبار بونده
ایرمق کناری معناسنه اولمق روشندر
ز دیدن تو بلای که میکشد دل من سنی کورمکدن
شول بلای بنم کوکلم چکر امید وار چنانم که پیش
دیده رسد آنجیلین امیدلیم که کوزه اوکینه ایریشه
• یعنی اول بلایی چشمم دخی کوره بگردانت
خط مشکین بکجا رسد نافه اول مشکین خطك
توزنه نافه قنده ایرشور مگر صبا که بدان طره
خمیده رسد مگر صبا که اول بوکلملی طره‌یه
ایریشه یوخسه خط مشکینه صبا دخی ایرشمز •
مراد جانانك اسباب حسننی مدحدر صبا ببوی
تو آرام جان مردم شد صبانك قوقوك ایله
خلقك جانك آرامی اولدی بلی خوشست نسیم
که آرمیده رسد بلی لطیفه‌در شول نسیم که آهسته
ایریشه • خطاب خدایه در بو یدن مراد نفخهٔ
رحمانیتدر • هر کیمه ایریشه آکا آرام میسر اولور

اکرچه بر رخ بوستان دمیده سبزه ولیک
اکرچه بوستانک یوزی اوزره سبزه بتمشدر
اما نمکان سبزکه بدان خط نو دمیده رسد ظن
ایلمم که اول تازه بتمش خط ایریشه زیادان لب
اکر یک نفس بکام رسم اول لبک یادندن اکر بر
نفس مراده ایریشم خیال چشم تو تیغ بلا کشیده رسد
سنک چشمک خیالی بلا تیغنی عریان ایلمش ایریشور
اکر صبا ز سر کوی او رسد شاهی اکر صبا انوک
سر کویندن ایریشه ای شاهی نسیم روضه جنان
ستم رسیده رسد ظلم ایرشمشک جانه جنت
یلی ایریشور • مصراع اولده اولان ضمیر غایب
خدایه راجعدر • صبادن مراد فضل الهیدر ظلم
ایرشمش جانه اندن حیات ایریشور ولـــه
ایضا ۶۳ چمن سر سبزه شد ساقی کل و
نرکس بباغ آمد چمن تمام سبزا ولدی ای ساقی
کل و نرکس باغه کلدی بده جامی که دیکر باغ را
چشم و چراغ آمد بر جام ویر که کیرو باغه چشم

59

چشم و چراغ کلدی • چشمدن مراد فیض نرکس در
چراغدن مراد کلدر • ساقیدن مراد مرشددر که اندن
فیض طلب ایلر چو بلبل با فغانم چون لاله در خون
دلم اری بلبل کبی فغان ایله لاله کبی خون دلده ایم بلی
ازین کلشن نصیب عشقبازان درد و داغ آمد
بو کلشنده عاشقلرک نصیبی درد و داغ کلدی
• بعض نسخه ده عشقبازان یرینه دردمندان
واقع اولمشدر تو کاندر پای دل خاری نداری
کشت بوستان کن سنکه کوکل ایاغنده بر خار
طوتمزسن بوستان سیران ایله من و کویش که
نتوان با دل پر خون بباغ آمد من وانک کویی •
یعنی بکا انک محله سی یتر زیرا پر خون دل ایله باغه
کلمک ممکن دکلدر • کویشده اولان ضمیر غایب
خدایه راجعدر دلم اشفته تر کشت از خط نو
خیز او کویی کوکلم انک تازه خطندن آشفته رک
اولدی دیرسن دکر دیوانه را بویی بهار آندر
دماغ آمد کیرو دیوانه نک دماغنه بهار رایحه سی

کلدی • بهارده مجنونک جنونی زیاده و الور
خط نوخیزدن مراد قوب الهینک تجددی درکه
عاشقی عقل سعاشدن دور ایلر بر عشق نیکوان
آسوده نتوان زیستن شها خوبلرک عشقنده
آسوده دیرلمک ممکن دکلدر ای شاهی مباش
ایمن کر چشم بد براو ان فراغ آمد ایمن اولمه •
زیرا فراغ وحضور زمانه چشم بد کلدی
• یعنی یرام کوز دکدی • مراد عشق خوبان محنت
والم ایدیکن بیاندر ولـه ایضـا ٦٤ خاک من باد
از سر کوی تو کر بیرون برد باد اکر بنم خاکمی
سنک سوکویکدن طشره ایلره حاش لله کین
خیال از چشم تر بیرون برد خاشا لله که بو خیالی
چشم تردن طشره ایلره • یعنی کریه ایدیجی چشمدن
ازاله ایده • خطاب خدایه در خلوتی خوش
دارم امشب با خیال زلفا و بو کیجه انوک زلفی
خیالی ایله برخوش خلوت طوترم کر باد صبح ازین
خلوت خبر بیرون برد اکر باد صبح بو خلوتدن

بو خلوتدن خبری ایلتمیه • زلفدن مراد اسرار الهیه در
با خیالش کر شبی در کنج تنهایی روم انوک
خیالی ایله اکر بر کیجه یالکزلق بوجاغنه کیدرم اب
چشمم باز بردارد ز در بیرون برد کوزم یاشی
بنی قالدررکیرو قپودن طشره ایلدر • مراد عشقده
اولان کثرت بکا سن اشعاردر • خیالشده اولان
ضمیر غایب خدایه راجعدر هر زمان از آب چشمم
شعله بیشت ای طبیب هر زمان آب چشمدن
شعله زیاده داری طبیب شربتی فرما که این سوز
از جکر بیرون برد بر شربت بیورکه بو حرارتی جکردن
طشره ایلده نت اشک خونین بنمودم بطبیبان
کفتند • درد عشقست وجکرسوز دوائی دارد •
صحبت خاصست اکر شاها کرانی میکند صحبت
خاصدر اکر شاهی ثقلت ایدرسه اهل صحبت
نیست کو تا درد سر بیرون برد صحبته لایق کلمه
دی تا باش اغریسنی طشره ایلده • مراد جانانک
جمیع حکمنه اطاعت ایتدیکن اشعاردر ولـه

ایضا ٦٥ خدنك او كه بجان مژده ٔ هلاك
برد انوك خدنكی كه جانه هلاك مژده سنی
ایلدی نوید عیش بدلهاء دردناك برد دردلو
كوكللره عیش بشارتنی ایلدی • خدنكدن مراد غمزه
دركه اندن مراد صفت جلال اثریدر • كرچه جانی
هلاك ایلر انانیت وكبردن خلاص ایتمك ایلدر •
لیكن دللرده قرب اثرن ویریر بر خاك پای تو
مردن رقیبرا هوسیست سنك خاكپایكدن
اولمكه رقیبك چون بر هوس واردر روا مدار كه
این آرزو بخاك برد روا طوتمه بو آرزوی
خاكه ایلده • یعنی قو اولسون • بخاك برد ضایع
ایده معناسنه دخی بعض محللرده واقع اولمشدر
دلم بكوی تو دامن كشان رود ترسم كوكلم
سنك كویكه دامن كشان • یعنی شادان وخرامان
كیده قورقرم كه سوی خانه كریبان آن چاك چاك
برد كه خانه جانبنه كریبانی چاك چاك ایلده
مراد عشقك ابتداسی اسان وانتهاسی الم فراوان

فراوان ایدیكن بیانده بنامه شرح جدای كجا توا
ندداد نامه ایله جدالق شرحنی ویرسك قنده ممكندر
كسی كه نام كه تو باخود بترس باك برد بر كمسه كه
سنك نامیكی خوف وباك ایله ایلده • یعنی زیاده
احتیاط ایله یاد ایده • خطاب خدایه در بششده
غمت این نیم جان كه شهارا ست سنك غمك
ششدره نده بو ضعیف جان كه شاهینكدر امید
هست كه اید فراق وباك برد امید واردر كه
فراق كله وباك ایلده • یعنی اصلا اثر قومیه
باك برد جمیعسنی ایلده معناسنه در • باك
برد جمیعسنی الندی اصلا نسنه قومدی
معناسنه در ولد ایضا ٦٦ خوب رویان
چو خدنك نظری بكشایند خوب رویلر چونكه
نظره منسوب خدنكی آچه لر • یعنی غمزه تیرنی
اتلر بر سر هر مژه خون از جگری بكشایند
هر كرپكی اوجی ایله بر جگردن قان روان ایدرلر •
بو وجه دخی جایزدر • هر كرپیكك باشنده • یعنی

هر کوزیک ایله برجکردن خون روان ایدرلر • مراد
خوبلردن خلقه زیاده ضرر ایرشدیکن بیاندر •
خوب رویاندن مراد اولیاء الله اولمق ممکندر •
اولوقت معنا بو ایلا اولورکه جزؤی التفات ایله
خلقی کندولرینه جان ودلدن محب ایدرلر پرده
دار حرم از دزدکشان فارغ وما حوسک درد
چکیجیلردن فارغدروز چشم بنهاده که از غیب
دری بکشایند چشم قوسوشز • یعنی اسیدوارز
که غیبدن بر قپو اچه لر • مراد حصول مرام ایچون
خداد ن عون وترحم طلب ایتدیکن بیاندر نا امیدی
برار باب طریقت کفرست امیدسزلک ارباب
طریقت قتنده کفردر کر دری بسته شد ای دل
دکری بکشایند اکو بر قپو باغلنمش اولدی ایسه
ای دل بر غیری قپو اچولر بس خدای ار بحکمت
ببندد دری • کشاید بفضل وکرم دیکری کر نزار
نسخه حسنت ورقی می طلبند اکر سنک حسنک
نسخه سندن بر ورق طلب ایتمزلر ایسه • دفتر

دفتر کل زچه رو هر سحری بکشایند کل دفترنی
هر بر سحر نه سببدن اچولر • خطاب خدایه درکه
نظیری یوقدر شاهی اندیشه ان زلف مکن
پیش کران ای شاهی ارتق اول زلف فکرینی
ایلمه • زیرا اول نیست رازیکه بهر بیخبری
بکشایند ایله بر راز دکلدرکه هر بیخبره اچه لر • یعنی
فاش ایده لر • زلفدن مراد اسرار الهیه درکه اکا
اطلاع ووصول هر کمسیه نصیب اولماز وله
ایضا ٦٧ دل که بیش تو راز میکوید کوکلکه
سنک اوکنده راز سویلر غم دیرینه باز میکوید
ظرافت ایله اسکی غمنی کیرو سویلر شمع میکوید
از رخت سخنی شمع سنک یوزکدن بر سوز سویلر
سخن جان کذار میکوید جانکزار ایدیجی سوز سویلر •
جان کذار بونده سولمز معناسنه در • یعنی
عشاق شمعک بو سوزندن زیاده متألم اولور
زیرا سنک رخکه شمعک نه مناسبتی واردر
بت شمع اکو زان رخ خندان بزبان لافی زد •

فاعلاتن فعلاتن فعلن

پیش عشاق تو شبها بر غرامت برخاست •
عقل سوداى زلف خوبان را عقل خوبلرک زلفی
سوداسنی فکر دور و دراز میکوید دور و دراز
فکر دردیر یعنی حاصل اولماز فکر دردیر • مراد عشق
خوبان زیاده صعوبت اوزره ایدیکن بیانده مکر
اُستاد جور پیشه ترا سکا مکر جور صنعتلو استاد
همه تعلیم ناز میکوید دوکلی تعلیمی ایدر که بویله
ناز ایدرسن بس معلمت همه شوخی و دلبری
اموخت • جفا و ناز و عتاب و ستمکری اوکرتدی
کفت شهی بکوش جان بشنو شاهینک سوزینی
کوش جان ایله استماع ایله که زروی نیاز میکوید
زیرا نیازیوزندن سویلر وله ایضا ٦٨ کرمن
از خاک درت رفتم دل شیدا بماند اکر بن سنک
خاک درکدن کیتدم ایسه دل شیدا قالدی تن
روان شد بر طریق عزم جان انجا بماند تن عزم
طریقی اوزره روان اولدی بو جان انده قالدی •
جان ایله روان ذکرنده لطافت واردر اکرچه جان ایله

ایله روان بونده بر معنایه دکلدر من خود آواره شدم
لیکن دل درمنده را بن خود آواره اولدم لیکن
درمانده کوکلمی پرسشی میکن که در کویت تن
تنها بماند بر پرسش ایله • زیرا سنک کویکده تن
تنها یعنی یاپایالکز قالدی ساربان بر قصد دوری میزند طبل رحیل ساربان ایراقلق یعنی کیتمک
قصدنه کوچ طبلن اورر کوبران محمل که ما راخان
اندر پای ماند ساربانه دی محمل سورسون
بزم ایاغمزده خار قالدی • یعنی بزه مانع واقع
اولدی • حاصل کلام برکمسیه عاشق اولدیغی
اشعار ایدر • محمل بونده شتر سفری معناسنده در
عاشقان را در غمت دل رفته و در دل نرفت
عاشقلرک سنک غمکده کوکلی کیتدی • اما کوکلی
دردی یعنی محبت کیتمدی خسته کا نرا در فراقت
سر شد و سودا بماند سنک فراقکده چند
خسته لرک باشی کیتدی و سودا قالدی • خطاب
خدایه درکه اندن حاصل اولان درد و غم کیتمز

ای صبا از راه یاری با رفیق ما بگو ای صبا یارلق
یولندن بزم یولداشمزه دی رو که شهها را نظر
بر صورت زیبا بماند یوریکه شاهینک نظری
زیبا صورت اوزرینه قالدی • یعنی کوی جانانی
قویوب کیتمکه قادر دکلدر • مراد عشقده هیچ
برشی مانع اولمدیغنی بیاندر • وله ایضا
دل زلف ترا گرفت و بدکرد دل سنک زلفکی
طوتدی و کندوسنه قباحت و ضرر ایلدی شبگیر
بد از برای خود کرد کندوسندن اوتوری
برامز شبگیر ایلدی • زلفدن مراد ظلمت گوندر
اکا تعلق ایتمک خطادر • شبگیر بونده گیجه اویو
مایان کمسه اولمق روشندر • لیکن درد و المدن
کنایتدر • حاصل معنی بویله اولورکه کوکل سنک
زلفکی طوتدی لیکن کندوسنی بلایه اوغراتدی
ایام به خون من کمین داشت ایام بنم خونمه پوصو
طوتدی • یعنی هلاکمه قصد ایتدی حاصه که غم
تو اش مدد کرد خصوصا که سنک غمک اکا

مدد ایلدی • هیچ خلاص میسر اولوری مارا به
جنون چه جای طعنه بزی جنون ایله نه طعنه یرید
پیش تو که دعوی خرد کرد سنک اوکلده کیم عقل
دعواسنی ایلدی • مراد دیوانه زرا قلم نیست حسبنجه
عشاق مجذوب جمیع خصوصده معذور اید وکنی
بیاندر زد قرعه بنام هر کسی عشق عشق هرکسک
نامنه قرعه اوردی • یعنی عشقدن هرکمسه نصیب
ایرشدی ما را بغم تو نام زد کرد بنی سنک غمکله
جفت ایلدی شاهی چو صبا دمی نیاسود شهها
صبا کبی بر دم دکلنمدی تا سیل بتان سرو قد
کرد تا که سرو قد محبوبلره سیل ایلمدی • مراد
خوبلرک عشقی والام شدایدیله براید وکنی بیاندر
وله ایضا نصیب من ز تو کرد درد و آه می
اید سندن بنم نصیبم اکر درد و آه کلر خوشم کر یاد
سنت گاه گاه می اید خوشم زیرا سک گاه گاه
بنی انکمق کلور • خطاب خدایه اولمق روشندر
تو میروی و زهر جانبی خلایق شهر سن کیدرسن

وهر جانبدن شهرک خلایقی بی نظاره شتابان
کدشهها می اید نظر ایتمک ایچون ایو یحیی که شاه
کلور• خطاب مرشده اولمق روشندر غبار کوی
تو در چشم دیده افزانست سنک کویک
غبارینی چشممده کورمشم اول سببدندر
که سرمه در نظرم خاک راه می اید که بنم
نظرمده سورمه خاک راه کلور• یعنی قدری
یوقدر خطاب خدایه اولمق روشندر نیاز من
بچه در معرض قبول افتد بنم نیازم نه وجه ایله
قبول محلنه واقع اولور بملتی که عبادت کناه
می اید شول ملتده که عبادت کناه کلور• مراد
خدای بی نیازک کمال استغناسن بیاندر اشک
خویش شکایت کجا کند شاهی شاهی کندی
اشکندن قنده شکایت ایلر جواب تیره اش از
پیشگاه می اید چونکه انوک بولانق ابی• یعنی
خون ایله الوده اولمش کوز یاشی پیشگاهدن
یعنی درونندن کلور وله ایضا ۷۱ یار با ما

چنان

چنان که بود نماند یار بزم ایله انجیلین ایدیکه
قالمدی مه من مهربان که بود نماند بنم ماهم کبی
که مهربان ایدی قالمدی هر دمش سوی من
بکوشه چشم هر دو انک بنم جانمه کوشه
چشم ایله عشوه های نهان که بود نماند
نهانی عشوه لرکه وکرشمه لرکه وار ایدی قالمدی
دلبران اشنا که بود برفت کوکل اول اشنا
اوزره که ایدی کیتدی سر بر آن آستان که بود
نماند باش که اول استان اوزره ایدی قالمدی
لطف هردم که بی نمود کذشت هردم که لطف
کوستردی کچدی پرسش هر زمان که بود
نماند هر زمان پرسش که وار ایدی قالمدی
چه دران کوی مانده شها ای شها اول کوید
نه قالمشسن یار چون بزهمان که بود نماند یار
چون اول حال اوزره ایدی قالمدی• بو غزل
مرثیه او سلوبی اوزرینه واقع اولمشدر وله
ایضا ۷۲ کسی کش مهر خوبان کار باشد

مفاعلن مفاعلن مفاعلن فعولن

هر کمسه که انوڭ ایشی خوبلرڭ محبتی ولا

دلش بادرد و محنت یار باشد انڭ کوڭلی درد

و محنت ایله یار اولور نس اباد نشد دل که خراب

پسران شد حسن پسران آفت صاحب نظران

شد حدیث عاشقی وانکه غمکار عاشقلق

سوزی واندن صکره کار و مصلحت غمی

خرد داند که دور از کار باشد عقل بیلورکه

ایشدن ارا قدر یعنی عاقل اولان بیلورکه

عشق ایله مصلحت اندیشلک جمع اولماز تن زارم

سکش زان طره ای باد ای بادنم ضعیف تنمی

اول طره دن چکمه که موی در رسن بسیار

باشد که رسنده برموی چوقمیدر جانانڭ

زلفنی رسنه وکندینڭ جسمنی مویه تشبیه ایدر

رسن ایپدر من از وی بر نخوردم یارب ان

سرو بن اندن یمش یمدم یعنی متمتع اولمدم

یارتی اول سرو زشاخ عمر برخوردار باشد

عمر بوداغندن برخوردار اولسون یعنی اوزون

اوزون اولسون باشد بونده صورت مضارعدر

امر غایبدر برسوای علم بر دار شها علم قالدر

رسوایلق ایلدای شاهی یعنی رسوایلغی قبول

ایله کر صبر و عاشقی دشوار باشد زیرا صبر و عا

شقلق دشواردر یعنی عشقده صبر اولماز

نس سکن باش ناشکیبا عیب که در عشق

صورت نبندد شکیب وله ایضا ۷۳ هر دو

ز عشق بر دل من صد بلا رسد هر دم بنم کوڭلمه

یوز بلا ایریشور عشقدن اری بد ورحسن تو

اینهام ار رسد بلی سنڭ حسنڭ دورنده بونلر

بڭا ایریشور یعنی بونلردن خلاص بڭا میسر

اولماز در جلوه گاه دوست رسیدن نه حد ماست

دوستڭ جلوه کاهنه ایرشمک بزم حدمز دکلدر

انجا مکر شمال رود یا صبا رسد اول یره مکر

باد شمال کیده یا باد صبا ایریشه مراد جانانڭ

علو قدرین بیاندر شمال فتح شین ایله در

جانم بلب رسید درین محنت و هنوز بو محنتده

مفعول مفاعلن فاعلن فاعلن

جانم لبه ایرشدکی وهنوز تاکه از دل زدیدن
رویت بکجا رسد عجب کوکلك ایشی سنك
یوزیکی کورسکدن قنده ایریشه • یعنی نزبلاره
ایریشه انعام عام تو همه را میرسد چه شد
سنك انعام عامك جمیع کسه ایریشور نزاولکه
کونا وکی بسینهٔ این مبتلا نرسد اکر بو مبتلانك
سینه سنه بوناوکی ایریشه • خطاب خدایه در
که اندن نظر رحمت طلب ایلر شهابر استانه
ارادت نشسته اند شاهی ارادت استانه سی
اوزره اوتورمشلر بادردی خو کرفته که روز
دوا رسد درد ایله خوی طوتمش که برکون
دوا ایریشه • یعنی درده صبر ایدر دوا ایرشمك
امیدی ایله ولر ایضا ۷ فصل نوروز است
وخلقی سوی صحرای روند نوروز فصلدر
وافر خلق صحرا جانبنه کیدرلر بی نصیب انان که
در پی قول مطرب نشنود نصیبسزدر که انلر
سیده • یعنی مجلسده مطرب سوزینی استماع ایتمزلر

ایتمزلر • مراد عشقدن بی بهره اولانلر محروم
ایدیکن بیانده • مطربدن مراد مرشددر • سیدن
مراد عشقدر رخ نمودی مردمان اچشم برابروی
تست یوزکو ستردك وآدملرك چشمی سنك
ابروك اوزرینه در عید شد باریك بینان
دیده بر ماه نو نند کویا بیرام اولدی باریك
بینلرك کوزلری یکی ماه اوزره در • باریك بین
زیاده کوریجی معناسنه در من که در شبهای
محنت سوختم زانم چه سود بن که محنت کیجه لرنده
یاندم اندن بکا نه فایده کین بتان خورشید
رخسار اند یا مه پرتوند که محبوبلر خورشید
رخسارلردر یا مه پرتولردر لب یار هرچند که
رعنا و سهی قد باشد • کر بعشاق نکویی
نکند بد باشد سیرو دخلقی باستقبال کامد کل
بر باغ وافر خلق استقباله کیدرکه کل باغه کلدی •
یعنی کل کلدی دیو تو بمان باقی که ازین بسیار
ایند و روند سن باقی قال • زیرا بونك کبیدن

چوق کلورلر وکیدرلر • خطاب جانانه در پند
کویان شهاء دربمانده را دل میدهند پند کویلر
دربمانده شاهی یه دل ویریرلر • یعنی یورکلندررلر
حال او داندا کر روزی چنان بی دل شوند
انک حالنی بیلورلر • اکر برکون انجیلین بیدل اوله لر
بیدک بونده عاشق معناسنده در • دل میدهند
استعمالدریورکلندررلر معناسنده • نتکم سهر
مشتریده واقع اولمشدر بیت دلش میداد دلدا
ریش میکرد • غمش میداد غمخوایش میکرد
ولد ایضا عمری دهان تنک توام در
خیال بود بر عمر سنک طار اغزک یعنی کوچوک
اغزک بنم خیالمده ایدی جان رسیده راهم فکر
محال بود اورکمش جانک فکری بالکلیه محال
ایدی • محال اولمسی بودرکه • دهانی عدمه تشبیه
ایدرلر • عدمک حصولی خود متیسر دکلدر بیت
خلقی که زاین دهان تنکش • دره کذری عدم
نشسته رفت ان که در مسایل عشق سوز

شوق

شوق کیتدی اولکه عشق مسئله لرندن وشوق
رمزلرندن زابرو وغمزه تو جواب سؤال بود
سنک ابرو وغمزه کدن جواب وسؤال وار ایدی
• مراد جانان ایله اولان قرب ومصاحبتی ذکر
در تحسر طریقی ایله کفتم رسد میان تو ام باز در
کنار دیدم سنک میانک کیرونم کنارمه
ایریشورمی کفتا بروکه انچه تو دیدی خیال بود
جانان دیدی یوروکه انی سن کوردک خیال
ایدی شرم ایدش که سجده بر دیش پای کس اکا
شرم کلورکه کمسنه نک ایاغی اوکینه سجده ایلیه
ان سرکه سالها بر هت پای مال بود اول سرکه
نیجه ییللر سنک یولکده پایمال اولدی • خطاب
خدایه درانوک مقبولی اولان کمسیه سرفرو
ایتمز اشفته رفت نکته شاه در این غزل بوغز
لده شاهینک نکته سی اشفته واقع اولدی اری بر
فکر زلف تو شوریده حال بود بلی سنک زلفک
فکریله شوریده حال ایدی • مراد الکلام وصفة المتکلم

حسبنجه متكلمك حسب حالى ايديكن بياندر •
زلفدن مراد اسرار الهيه دركه اكا وصول بولانك
عقلى پريشان اولور • خطاب خدايه در ولرايضاً ٧٦
سرو تو مكر ز پاى نشيند سنك سروك مكر
اياقدن اوتوره • يعنى مكر سن قيامدن فراغت
ايده سن كين دل نفسى بجاى نشيند كه بو كوكل
بر نفس يرينه اوتوره • يعنى ساكن اولا بيت
چنان آز پا فكندم روزم آن رفتار و قاستهم • كه
فردا بر نخيزم بلكه فرداى قياستهم سن بودم و
دل تو بردى آن نيز بن ايدم وكوكلم ايدى يعنى
همان كوكلم قالمش ايدى انى دخى سن اليتدك خود
كوك غمت كجا نشيند كندك دى كه سنك
غمك قنده اوتورر هر دل كه نشد هزار پاره هر
كوكل كه بيك پاره اولمدى در وصلت ما كجا نشيند
بزم وصلمزده قنده اوتورر • يعنى بزم ايله قنده هم
رنك وهم مشرب اولور • وصله پاره معناسنه
در • مراد عشقده آلام كثيره وار ايديكن اشعارده

اشعارده هر كس كه شبى نشست با نو هر كمسه
بر كيجه سنك ايله اوتوردى بسيار بروز ما نشنيد
چوق بزم كونمزه اوتوردر • يعنى بزچكديكمز بلايى
كوردر • وبزم حالمز ايله حاللنور • بو بيت ابيات
مشكله دندر • وممكندر كه خطاب خدايه اولا
كردى كه زكوى دوست خيزد بر غبار كه
دوست محله سندن قالقر در ديده چو توتيا
نشيند كوزده توتيا كبى اوتورر • دوستدن مراد
خدا دركه اندن ايريشن غبار بيك كره كحل صفا
هاندن يكدر • حاصل يعنى خدادن كلن المه جان
ودلدن رضا اظهار ايتديكن بياندر بيت
كحل الجواهرى بمن آرى نسيم صبح • زان خاك
نيكبخت كه شد رهگذار دوست شاهى چه طمع
كنى وصالش اى شاهى انوك وصالنى نه اميد
ايدرسن كش با جو تويى چرا نشيند كمسه بر سنجيلين
ايله نيچون اوتورر • وصالشده اولان ضمير غايب
خدايه راجعدر انك وصاله هر كمسيه لايق دكلدر

ولە ایضا ٧٧ مرا عشقت آزره برون می برد
سنک عشقک بنی یولدن طشره ایلدر بکوی
سلامت درون می برد سلامت محلی سنک
ایچنه ایلدر • خطاب خدایه در • مراد عشقده
سلامتدن خلاص میتسر دکل ایدیکن اشعار در •
بس عشق ورزیدم و عقلم به سلامت برخواست
• هرکه عاشق شد وازراه سلامت برخواست
کرا اینست زنجیر زلفای حکیم اکر جانانک
زلفی بو ایسه ای حکیم تراهم بقید جنون می برد
سنی دخی جنون قیدنه ایلدر • یعنی سنی دخی مجنون
ایلر • زلفدن مراد اسرار الهیه در بس عقل اکر دانک
دربند زلفش چون خوشست • عاقلان دیوانه
کرد دازپی زنجیر ساباتاراج دل چشم او بس
نبود کوکل یغماسنه انک چشمی تمز می ایدی لبش
نیز خطی بخون می برد انک لبی دخی خون ایلر خط
ایلر • چشمدن مراد ذاتدر • لبدن مراد صفت کلام
• ایکیسی دخی عاشقی انانیت وکبردن خلاص ایلر

ایلرلو • لبه نسبت خط خوب واقع اولمشدر کل
آرزوی او هست در انفعال کل انک یوزندن انفعال
وخجلتده در • ولیکن بخنده برون می برد اما خنده ایله
طشره ایلدر • یعنی آلنمز ضمیر غایب خدایه راجعدر
جمیع اشیا انک حسنندن منفعلدر اکر شاهی از دست
او جان برد اکر شاهی انوک الندن جان ایله ازان
چشم خون خوار چون می برد اول خون خوار چشمدن
نیجه ایلدر • مراد تاثیراتدن خلاص میتسر دکل ایدیکن
بیاندر ولە ایضا ٧٨ چو دل زنجیر زلفت در
نظر دید کوکل چونکه سنک زلفک زنجیرنی نظرنده
کوردی پریشان کشت وحال خود دکر دید پریشان
اولدی وکندی حالنی مکدر ومتغیر کوردی •
زلفدن مراد اسرار الهیه درکه انی مشاهده ایدن
کمسیه عقل معاش جانبندن بر پریشانلق پیدا اولور
غمت صد رخنه در جان کرد ما را سنک غمک
بزم جانمزه یوز کدک ایلدی مکر دیوار ما کوتاه
تر دید مکر بزم دیوار یمزی کوتاه کوردی •

مفاعیلن مفاعیلن فعولن

یعنی غمڭ بزی مغلوب کوردیکندن بزه زیاده الم
ویردی • خطاب خدایه در ترا در ره گذر
ناگاه دیدم بسنی ناگاه یولده کوردم دلم چندین
بلازان رهگذر دید کوکلم بو قدر بلای اول
رهگذردن کوردی • یعنی بو قدر بلایه بر رهگذرده
یعنی بر نظر سبب اولدی دل از کوی تو نکردد کرد
کعبه کوکل سنڭ کویکدن کعبه نڭ اطرافنده طولنمز
که کرد یداب روی زین خاک در دید زیرا کو
حوست وعزت کوردی ایسه بو خاک دردن
کوردی • خطاب خدایه در دلم زین بوستان
باخار ازان ساخت کوکلم بو بوستاندن اول
سببدن خار ایله قناعت ایلدیکه کر از گل بوی
کردن دارد سر دید زیرا گل قوقمقدن باش
اغریسنی کوردی • مراد دولت وغناده رنج
وعنا کوردکندن قناعت وفقر اختیار ایتدیکی
اشعاردر • زیرا حقیقتده گلی چوق قوقولمق
باش آغریدر صبا از چین زلف تو شمه گفت صبا

صبا سنڭ زلفڭ بوکلمندن بر شمه دیدی از ین
غم نافه را خون در جکر دید بو غمدن نافه نڭ
جکرنده خون کوردی • یعنی قان اولدی •
خطاب خدایه در نافه یه نسبت خون تمام یرنده
در • مراد اسرار الهیه یه نسبت نافه نڭ قدری
اولمدیغن بیانده چو لاله داغ بر دل ماند شاهی
شاهی لاله کبی کوکلی اوزره طاغ قودی تو تا سبزه
بر گلهای تو دید تا که سنڭ تر ولطیف
کوکلوکڭ اوزرینه سبزه کوردی • گلهادن
مراد عذارلردر • سبزه دن مراد تازه خطدر که
تحسین واقع اولمشدر ولا ایضاً ٧٩ کرم
عشقت عنان دل نکیرد اکر سنڭ عشقڭ
بنم عنانمی طوتمیه دلم کوی بلا منزل نکیرد
کوکلم بلا محله سنده منزل طوتمز • خطاب خدایه
درکه انڭ عشقی بلا مستلزمدر مرنج از بیخود
یهای دلم زانڭ کوکلم ادبسزلکلرندن انجنمه
زیرا ز دیوانه کسی بر دل نکیرد دیوانه دن برکمسه

مثاعیلن مثاعیلن مثاعیلن فعولن

کوکلی اوزره طوتمز یعنی دیوانه یه بحضور اولمز
زیرا سکلف دکلدر مراد دیوانه را قلم نیست
حسبنجه مجذوب عشق اولنلردن خطا صادر
اولسه سبب رد اولمدیغی اشعاردر اگر
چشمت جفایی کند سهلست اگر سنک چشمک
بر جفا ایتدی ایسه سهلدر کسی بر مست لایعقل
نگیرد لایعقل مست اوزرینه کمسه عیب وطعن
طوتمز توانم برد جان از بند زلفت سنک زلفک
بندندن جانمی خلاص ایتمکه قادرم اگر چشم توام
غافل نگیرد اگر سنک چشمک بنی غافل طوتمیه
زلفدن مراد بونده ظلمت کوندر وچشمدن
مراد ذاتدر نسازد عاشقی را خاک ایام ایام
بر عاشقی خاک ایلمز که اول با غمت در گل
نگیرد که اول سنک غمکله آنی یوغرمیه
خطاب خدایه در دوانم اشک را هردم بگو
ینی هر دم کوزم یاشنی انک محلنه ایلدیرم
که دانم راه بر سایل نگیرد زیرا بیلورم که سایل

سایل اوزره یول طوتمز مراد عند الله بکا مقبول
ایدیکن اشعاردر سائل زیاده خوب واقع
اولمشدر کویش ده اولان ضمیر غایب خدایه
راجعدر بشرط شد قتیل عشق شاهی کاشول
شرط ایله مقتول عشق اولدی که فردا اولین
قاتل نگیرد که یارن قیامتده قاتلک دامنی
طوتمیه مراد جانان یولنده ترک جان ایتمک
کند ونک جاندن مقبولی ایدیکن بیاندر بس
عجیب واقعه وغریب حادثه ایست
انا اصطبرت قتیلا وقاتلی شاکی ولد اینصفه
یار خط بر روی زیبا میکشد یار زیبا
یوزی اوزره خط چکر سبزه بر گل برگ رعنا
میکشد کویا کلبرک رعنا اوزرینه سبزه چکر
یعنی دلبرک یوزی اوزره ظاهر اولان
خط کلبرک رعنا اوزرینه اولان خط کبی
لطیفدر باهر اذای ز عنبر می دهد باه عنبر
دن بر داو قور لاله را داغی ز سودا میکشد

فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

لاله یه سودادن بو طاغ چکر. لاله‌دن مراد عذار جانان‌در
عنبردن مراد زلف جانان‌در **سنبل از سوداء**
مشکین کاکلست سنبل انک مشکین کاکلی
سوداسندن **طرهٔ شبرنک درپا میکشد** سیاه
طره‌سنی ایاغنه چکر • یعنی خجالتدن پایمال
ایلر **درچمن سرو آزفرو دستان اوست** چمنده
سرو انک زبون‌لرندندر **خویشرا چندین چو بالا
میکشد** کندوسنی نه بوقدر یوقاری چکر
• یعنی قامت عرض ایدر • مصراع اولده اولان
ضمیر غایب خدایه راجعدر **ای نصیحت کوش و
خاکش درش** ای ناصح بن وانک خاک دری
کرترا خاطر بصحرا میکشد اکر سنک خاطرک
صحرایه چکر و میل ایدر ایسه • یعنی انک قاپوسنک
خاکی باکه کافیدر • درش لفظنده اولان ضمیر
خدایه راجعدر **مصراع** از درخویش خدا یا
ببهشتم مفرست **میکشد پیکان زدل اه از
جکر** دلدن پیکان جکردن اه چکر **شهاز**

دست

دشت توانیها میکشد شاهی سنک الکدن بونکرلی
چکر • خطاب خدایه اولمق روشندر **ولـه
ایضا** **شبی کر کوی تو ما را مقام خواهد**
بود بر کیجه که سنک کویک بزه مقام اولسه کرکدر
زمانه تابع و کردون بکام خواهد بود زمانه
تابع و فلك مراد ایلر اولسه کرکدر • خطاب خدایه
در **زوال دولت پیر مغان بجوی ای شیخ**
پیر مغانک دولتنک زوالنی استمه ای شیخ **کرظل
عالیء او مستدام خواهد شد** زیرا انک ظل
عالیسی مستدام اولسه کرکدر • پیر مغاندن مراد
مرشد درکه انک دولتنه زوال یوق • شیخدن
مراد بونده عشقدن بی بهره اولان شیخدر **همه
بضاعت خود عرضه میکنند اینجا** جمیعیسی کندی
بضاعتنی انده عرض ایدرلر **قبول حضرت او تا
کدام خواهد بود** عجب قنغی بضاعت اول حضرتک
مقبولی اولسه کرکدر • مراد مقبول حق و مردود
حق کیم ایدیکی کمسه‌نک معلومی دکل ایدیکن بیاندر

مصراع توپس پرده چه دانی که که خوبست وکه
زشت کنون که جان جهانی کرشمهٔ میکن
شمه یکی جهانک جانی سن بر کرشمه ایله مکو که
دولت خوبی مدام خواهد بود دیمه که خوبلق
دولتی مدام اولسه کرکدر • وکرشمهٔ کوشهٔ
چشم ایله نظردر سریر سلطنت آرجاد هند
شهارا سلطنت تختنده اکر شاهی یر ویره لر
سکان آن سرکو را غلام خواهد بود اول سر
کویک سکلرینه غلام اولسه کرکدر • آن سر
کویدن مراد اول درکاهدر بست اولانلردر •
سکان ذکری کندولرینی سکلدن ایو کورمهدکلر
نک اعتباریلهدر • ست ازان بر ملائک شرف
داشتند • که خود را به از سگ نپنداشتند
ولنا ایضا ۸۳ سوی باغ آن سرو بالا میرود
اول بلند سرو باغ جانبنه کیدر • بو وجه دخی
جائزدر • اول سرو بویلو باغ جانبنه کیده • بو
وجه اوزرینه سرو بالا یه مضاف اولماز • باز

باز کار فتنه بالا میرود کیرو فتنه نک ایشی
یوقاری کیدر • یعنی زیاده ظهور بولور جان
من هر که که جایی میرود جان من ای جان
تقدیرینه در • ای بنم جانم هر که که بر یره کیدرسن
عاشقان را دل بصد جا میرود عاشقلرک
کوکلی یوز یره کیدر که عجب قنده کیتدک دیو •
چون دلم خون میکنی بشتاب ازان که نیجه
یعنی نیچون کوکلمی خون ایدرسن ایو اندن که رو
زکار از پهلوی ما میرود روزکار بزم یانمزدن کیدر • یعنی بزه مساعده اولا • چون اماله
ایله استفهام اولمق اوزرینه شرح اولندی •
لیکن بو وجه دخی جائزدر چونکه کوکلمی خون
ایدرسن • بشتاب بونده خوف وحذر ایله
معناسنه در هست کلکون شرشکم کو رو
یاشی کلکونی تیز یوریجیدر در بیت میرانمش
تا میرود انی سنک آردنجه سوررم تا کیده •
یعنی قالنجیه دق • مراد جانان اچون اولان کریه سن

بیان در بت شبدیز خط دلبر توزوب توزوب
کلدن • کلکون عشق عاشق طوتوب طوتوب
یکلمز کفتمش جان داد شاهی بی تو کفت جانانه
ایتدم شاهی سنسز جان ویردی ایتدی بحث
با خضر و مسیحا میرود بحث خضر و مسیحا
ایلدکیده • یعنی حالکی انلره سویلر • زیرا خضر
آب حیوات ایچمشدر • و مسیحا مرده ٔ احیا
ایدر • شایدکه سکا علاج ایلیه لر • مسیحادن
مراد عیسی پیغمبردر ولدا ایضا ۸۳ وقت
کل خوبان چو بزم عیش در صحرا نهند کل
وقتنده خوبلر چونکه عیش بزمنی صحرایه قورلر
عاشقان را تازه داغی بر دل شیدا نهند عا
شقلرک دیوانه کوکلی اوزره بر تازه داغ قورلر
نازنین را عشق ورزیدن نه زیبد جان من
ای بنم جانم نازنینه عشقه سعی ایتمک یراشمز
شیرمردان بلاکش پا درین غوغا نهند بلا
چکیجی شیر مردلر بو غوغایه ایاق قورلر • مراد

مراد عشقک صعوبتن بیانده بت شیر در بادیه ٔ
عشق توری و باه شود • اه ازین راه که در وی
خطری نیست که نیست دیده ٔ نااهل باشد
بر چنان روی دریغ انجیلین بر یوزا وزره
نااهلک کوزی حیفدر • اه اکر مرآت پیش چشم
نابینا نهند اه اکر آیینه ٔ کوروک کوزی اوکینه
قویالر بت چشم ناپاک بران چهره دریغست
دریغ • دیده ٔ پاک من آویست تماشش را
با چنان لبهای میکون پای در میخانه نه
انجیلین قرمزی لبلر ایله میخانه یه ایاق قو تا ز
بیهوشی حریفان سر بجای پا نهند تا بیهوشلقدن
حریفلر ایاق یرینه باش قویه لر • یعنی سنی کوردکدن
بیهوش و حیران اولالر از ملامت سوخت
شاهی وین ستمکر دوستان شاهی ملامتدن
یاندی و بو ظالم دوستلر هر کجا زخمی رسد
داغیش بر بالا نهند هر قنده بر زخم ایریشه
انوک اوزرینه بر داغ قورلر • یعنی عشق

بلاسندن غیری انلردن سلامت دخی ایریشور
ولد ایضاً ٨٤ هر کسی موسم گل گوشهٔ باغی
دارد هر بر کمسه گل زمانی بر باغ گوشه‌سنی
طوتر ساکن کوی تو از روضه فراغی دارد
سنک کویک ساکنی روضه‌دن بر فراغ طوتار
بو روضه باغچه معناسنه‌در • خطاب خدایه‌در
من درین کوی خوشم گرچه بجنت رضوان بر
بو محلده خوشم اگرچه جنتده رضوان مجلسی
خرم آراسته باغی دارد بر خرم مجلس و بر آراسته
باغ طوتر • کویدن مراد جناب قدسدر که بهشت
اکا نسبت شیء حقیردر لاله بین چاک زده
پیرهن خون آلود لاله‌یی کورقانه بولشمش پیراهننی
چاک ایلمش مگر او نیز ز سودای تو داغی
دارد وار ایسه اول داغی سنک سوداکدن
بر داغ طوتر • خطاب خدایه‌در • مراد وان
من شیء الا یسبح بحمده ولکن لا تفقهون
تسبیحهم حسبنجه جمیع اشیا اکا تسبیح ایدیکی

ایتدیکن بیاندر دل من در شب گیسوی ره گم
کرده است بنم کوکلم سنک سیاه گیسوکده
یولنی گم ایلمشدر مگرش روی تو در پیش
چراغی دارد مگر سنک یوزک انوک اوکنده
بر چراغ طوتر که اندن خلاص بولوب صراط
مستقیمه کیده • گیسودن بونده مراد ظلمت
کوندر • رویدن مراد تجلی جمالدر • خطاب
خدایه‌در فکر سودای سر زلف تو دارد
شاهی شاهی سنک سر زلفک سوداسنک
فکرنی طوتر ظاهر آنست که آشفته دماغی
دارد ظاهر اولدر که آشفته بر دماغ طوتر •
سر زلفدن مراد اسرار الهیه‌در که انک فکرین
ایدن البته آشفته دماغ اولور ولد ایضاً ٨٥
عید شد خوبان بعزم مجلس می می روند
بیرام اولدی خوبلر شراب مجلسی قصدنه کیدرلر
دردمندان راه می پرسند و از پی می روند
دردمندلر یول صوررلر و اردلرندن کیدرلر

کوبکشتی سیر ود تنها خوشست ان افتاب
اکر اول افتاب بر سیره کیدرسه تنها خوشدر
قاصد جان منند آنان کر باوی می روند بتم
جانمه قصد ایدیجیلردر انلر که انوکله کیدر انکه
سیر فتند با تکبیر و قامت این زمان انلر که
زیاده صوفیلقلرندن تکبیر و قامت ایله کیدرلر
ایدی بانوای ارغنون وناله ٔ نی می روند بو
زمان ارغنون صداسی ونی ناله سی ایله کیدرلر
• آنکه بونده آنانکه معناسنه در • سیر فتند
وسیر وند اکا قرینه در نتکم کلستانده بو بیتده
بوکا مناسبدر • بیت چه کو دشمن شوخ چشم
بی باک • تا عیب مرا بمن نماید • دوشمن
بونده دشمنان معناسنه در که • نماید اکا قرینه
در • وبوستانده بو بیت بوکا مشابهدر •
چه انزاکه بر سر نهادند تاج • چه انزاکه بر
کردن آمد خراج • انان را در که نهادند اکا
قرینه در • مصراع اولده اولان این زمانک

این زمانک معناسی مصراع ثانیده قید اولندی
سهولت معنا ایچون • بیتدن مراد معنی ٔ
ظاهری اوزره زیاده صالحلر صلاحدن فراغت
ایدوب شوق وذوقه مشغول اولدیلر دیمکدر
• معناء تصوفیسی اوزره سنکر عشق اولنلر
طالب عشق اولدیلر دیمکدر • بو وجه اوزره
ارغنون ونیدن مراد مرشدلر اولور چون
کل وسنبل بری رویان زاب وتاب مل
پری یوزلولر شرابک لطافت وکیفیتندن کل
وسنبل کبی طره ها اشفته ورخسار در خوی
می روند طره لری پریشان ورخسارلری
درلمش کیدرلر • سنبل طره یه کوره • کل رخساره
کوره • لف ونشر غیر مرتب طریقی ایله • خوی
واو رسمی ایله نی ونی قافیه سنده عرق معناسنه
در • سیر ود شاهی از کویت از دو سر د رقیب
شاهی رقیبک صووق نفسندن سنک کویکدن
کیدر • بلبلان از بوستان در موسم دی میروند

نتکم قیش زماننده بلبللر بوستاندن کیدرلر
ولە ایضاً ۸۶ دل بهر تو در ملامت افتاد
دل سندن اوتوری ملامته دوشدی وز
عشق بدین علامت افتاد وعشقدن بو
علامته دوشدی کشتیم بهوس ندیم عشقت
هوس وارز وایله سنک عشقک ندیمی وطالبی
اولدم خود عاقبتش ندامت افتاد خود عاقبت
اول بکا نداست دوشدی • مراد عشق سبب
نداست ایدیکن اشعاردر ای دلجو بقامتش
رسیدی ای دلجو نکه انوک قامته ایرشدک
دیدار تو با قیامت افتاد سنک دیدارک
قیامته دوشدی • یعنی قیامته قالدی او تیغ
جفا کشید لیکن جفا تیغنی اوچکدی
لیکن برجانب سا غرامت آفتاد غرامت بزم
جانبمزه دوشدی • غرامت اودک اتا بونده
صوچ معناسنه در سب درویش مکن ناله
زشمشیر احبا • کین طایفه از کشته ستانند

غرامت

غرامت کم کشت بکوی عشق شاهی
عشق محله سنده کم اولدی زاهد بره سلامت
افتاد زاهد سلامت یولنه دوشدی • مراد
کندوسی عشقده مرتبهٔ استغراقده وصوبولوب
وزاهد عشقدن محروم اولوب سنکر قالدیغن
بیانده ولە ایضاً ۸۷ رفت آنکه بوصل تو مراد ست
رسی بود کیتدی اول کمسه سنک وصالکدن مرادست
رسی وقدر تمراز ایدی وین دل شده درخیل سکان
تو کسی بود وبو عاشق سنک سکلرک بولوکنده
بر کمسه ایدی • خطاب خدایه در ان غمزه بخون
دل من چشم سیه کرد اول غمزه بنم کوکلم خوننه
یعنی هلاکنه کوز قرارتدی ورنه بکمند تو گرفتار
سببی بود یوخسه سنک کمندکده گرفتار چوق
ایدی • خطاب خدایه در • غمزه دن مراد صفت
جلال اثر یدر امد گل هر مرغ هوایی چمنی کرد
گل کلدی وهر مرغ بر چمن ارزوسن ایلدی ازاد
نکشت انکه اسیری قفسی بود ازاد اولمدی

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

اول کمسه کم بر قفس اسیری ایدی عشق اندرو
سودای کل ولالهٔ زسر رفت عشق کلدی وکل
لاله سوداسی باشدن کیتدی زان شعلهٔ بتاراج
شد ار خار خسی بود اکر بر خار وخس وار ایدی
ایسه اول شعله دن تاراجه کیتدی • مراد عشق
جمیع سودا وهوسی ازاله ایتدیکن بیاندر وقتی
بهٔ هوس خواستمی بوی تو از باد بر وقت هوس
ایله سنک قوقوکی باددن استر ایدی آنها همه
کونی که هوا وهوسی بود دیرسن که انلر جمیعا
بر هوا وهوس ایدی • یعنی حاصل اولمدی •
باددن مراد فضل الهیدر • قوقودن مراد نفحهٔ
رحمانیه‌در • خطاب خدایه‌در در عشق تو ام
اشک بخون داد کواهی سنک عشقکده اشک
بنم هلاکمه طانقلق ویردی هم نالهٔ که در واقعه
فریادرسی بود ناله دخی طانقلق ویردیکه عشق
واقعه‌سنده بر فریادرس ایدی • یعنی بونلر بنم هلاکمه
سبب اولدیلر شاها که بهجران تو از نالهٔ فرو ماند

شاهی

79

شاهی سنک فراقکده ناله‌دن عاجز قالدی بیچاره
سنک کوی تراهم نفسی بود بیچاره سنک کویک
کوبکنده بر همنفس ایدی ایلیدی اکا ترحم ایلکه لایقدر
ولدا ایضا عیداست وخلقی هر طرف دامن
کشان با یار خود بیرامدر و وافر خلق هر طرفدن
دامن کشان کندی یاریله • یعنی صالنجی مسکین
من بی صبر ودل حیران شده در کار خود بن
صبرسز وعقلسز مسکین کندی اشمده حیران
اولمشم هم مرغ نالان در چمن هم کل دریده پیرهن
هم چمنده کل ناله ایدیجی هم کل پیرهنی یرتمش • یعنی
کل اچلمش ایدی هر کسی بیاری در سخن بن
با دل فکاری خورد هر کمسه بر یار ایله سوزده
بن کندی مجروح کوکلم ایله عقلم که بودی رهنمون
خندید بر اهل جنون عقلم که بکا رهنمون ایدی •
اهل جنون اوزره خنده ایلدی • یعنی انلری تمسخر
ایلر ایدی من نیز می خندم کنون بر عقل دعوی
دار خود بن دخی شمدی کندی دعوی دار عقلم

اوزره کولرم • یعنی تمسخر ایدرم • مراد کمسیه طعن
جائز دکل ایدیکن اشعاردر درجان درون ان
تند خود دائم بذل درکفت وکو جانم ایچنده اول
تند خود دائم کو کلم ایله مصاحبتده بیچاره سن محروم
از وجون دیده از دیدار خود بن بیچاره اندن
محروم وچشم کند وسنی کورمکدن محروم
اولدیغی کبی کر راز دل بنهفتمی در خاک خون کی
خفتمی اکر کوکل رازنی ستر ایده ایدم خاک
وخونده فچن یاتوردم هم باطبیبی کفتمی حال دل
بیمار خود هم طبیبه دیدیدم کندی بیمار کوکلمک
حالنی تو همچو کل دامن کشان رفته بکشت
بوستان سن کل کبی دامن کشان • یعنی صالنورق
بوستان سیرینه کیتمش سن پیش تو مسکین
باغبان شرمنده از کلزار خود مسکین باغبان
سنک اوکنده کندی کلزارندن شرمنده در
شاهی از خوبان زد نفس افتاد در دام هوس
شاهی خوبلردن سویلدی هوس دامنه دوشدی

دوشدی • یعنی انلری وصف ایتمک ایله انلره عاشق
اولدی چون عندلیبان قفس در مانده از کفتار
خود قفس بلبللری کبی کندی سوزندن عاجز وکرفتار
قالمشدر • مراد سکوت خیر محض ایدیکن بیانده
ولد ایضا ٨٩ کر بعمری زمن دلشده ات
یاد آید اکر بر عمرده بن عاشقدن سکا اکمق
کلورسه جان محنت زده از بند غم ازاد آید
محنتلو جان غم بندندن ازاد کلور • خطاب
خدایه درکه اندن رضاء قلیل سرور جزیله سببدر
دی صبا بوی تو اورد بجان زد اتشی دون
صبا سنک قوقوکی کتوردی وجانمه اتش اوردی
دی تر سر این شعله زیادت شود ار باد اید
قورقرم بو شعله زیاده اولور • اکر باد کله • مراد
فضل ربانیله ایریشن نفحه‌دن سوز دل زیاده
اولدیغن بیانده روزها رفت دلت بر من غم
دیده نسوخت کونلر کیتدی بن غم کورمش
اوزرینه سنک کوکلک یانمدی • یعنی بن غمناکه

بکردیل مجنون

هیچ ترحم ایتمدک کرچه از ناله ٔ من سنک بفریاد
آید اکرچه بنم نالمدن طاش فریاده کلور • مراد
خدانک کمال استغناسن بیاندر جان من جانب
احباب فراموش مکن ای بنم جانم دوستلر
جانبنی فراموش ایلمه زود باشد که سخنهاء
سنت یاد آید تیز اولا که بنم سوزلرم سنک خاطریکه
کله دل نه منزل که سلطان خیالست که او
کوکل جانانک خیالی سلطاننک منزلکهی دکلدر
زیرا او • یعنی خیال جانان میهمانیست که در کشور
اباد اید بر مهماندر که معمور اقلیمه کلور • مراد
هر دله جانان انک خیال تنزل ایتمدیکن بیاندر
بلبل دل شده کو ناله کند عیب مکن عاشق بلبل
اکر ناله ایده عیب ایلمه دردیلری که نسیم کل و
شمشاد آید بر دیارده که کل و شمشاد رایحه سی
کله • مراد نفحه ٔ رحمانیه ایریشن عاشقه جوش
وخروش عیب دکل ایدیکن بیاندر هیچ شک
نیست که از پای در اید شاهی هیچ شک یوقدر که

بو قدرکه شاهی ایاقدن کلور • یعنی درمانسز قالور
چشم خون ریز تو کر بر سر بیداد آید اکر سنک
خون ریز چشمنک ظلم هوسی اوزره کلدر • یعنی
جفایه میل ایده • مراد لطف دلبر ایرشمزایسه بد
حال اولورم دیمکدر • ستمدن مراد دلبر جانبندن
اولان جفادر • خون ریز وصف ترکیبیدر ولد

مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

ایضاً رفتیم اکرچه دل بغمت دردمند
بود کیتدک اکرچه کوکل سنک غمکله دردلو
ایدی در چین طره ٔ تو اسیر کمند بود سنک طره نک
بو کلمنده کمنده اسیر ایدی • خطاب جانانه در در
بلبل آه و ناله چمن را وداع کرد بلبل آه و ناله ایله چمنی
وداع ایلدی کان بوسه را ترانه ٔ او ناپسند بود
زیرا اول بوسه انوک ترانه سی ناپسند ایدی • یعنی
مقبول اولمدی القصه • در فراق شد سر امد شمار عمر
محصل کلام عمرک عددی فراقده باشه کلدی
سرمایه ٔ وصال که داند که چند بود وصال سرمایه
سنی کم بلور که نه قدر ایدی • مراد زمان بعید فراق

جانانه مبتلا اولدیغن بیانده راضی نشد که تکیه
زند بر سریر ملک راضی اولمدیکه سلطنت تختی
اوزرینه جلوس ایده درویش را که مایهٔ همت
بلند بود درویشک همتی پایه‌سی بلند ایدی
خوش کردی ای رقیب که آتش زدی بدل لطیف
وخوب ایلدک ای رقیب که کوکلمه آتش اوردک
کین داغ بر جراحت ما سود مند بود زیرا بو داغ
بزم جراحتمزه فایده‌لو ایدی • مراد جانانک جفاسنه
رضا اظهار ایتدیکن اظهاردر درد شوار سی نمود
سفر با فراغ دل فراغ دل ایله سفر مشکل کورندی
چون مرغ دل بدام کسی پای بند بود چونکه کوکلم مرغی
برکمسه‌نک دامنه پای بند ایدی • مراد عاشقه سفر
زیاده صعب ایدیکن اشعاردر شاهی به هیچ روی
زتاب غمش نجست شاهی هیچ بر وجه ایله انوک
غمی آتشندن صحرا سادی • یعنی صبر ایلدی عمری
اگر چه بر سر آتش سپند بود اگر چه بر عمر آتش
باشی اوزره یوزرلک اولدی • یعنی یاندی • مراد

مفعول فاعلاتن مفاعیل فاعلن

مراد عشق جاناننده اولان صبر وتحملنی بیانده •
غمستده اولان ضمیر غایب خدایه راجع اولمق
روشنده ولد ایضا دل بی رخ تو جانب
گلشن نمی کشد سنک رخکسز کوکل گلشن جانبنه
چکمز • یعنی میل ایتمز خاطر بسوی لاله وسوسن
نمی کشد خاطر لاله وسوسن جانبنه چکمز •
خطاب خدایه درکه آکا عاشق اولان اندن غیری
بر شیئه میل والتفات ایتمز بخرام سوی باغ که
گل با وجود تو باغ جانبنه صالن که گل سنک
وجودک ایله خوبی نمی فروشد ودامن نمی
کشد خوبلق صاتمیه وصالنمیه • خطاب خدایه
درکه اندن تجلی جمال طلب ایلر مصنوعک
جمالتدن اوتوری ای بخت خواب رفته کجایی
در فراق ای اویومش بخت قنده سن که فراقده
ان میکشم ز دوست که دشمن نمی کشد
دوستدن انی چکرم که دشمن انی چکمز انرا که
در فراق کسی تیره گشت روز اول کمسنک

که بو کمسه نڭ فراقنده کونی سیاه اولدی در
بزم عیش باده ٔ روشن نمی کشد عیش بزمنده
باده ٔ روشن چکمز مراد فراق زده عاشق
وصال جاناندن غیری ایله متسلی و مسرور
اولمدیغن اشعار در کر دست راحتست وکر
خنجر ستم اکر راحت الی واکر ظلم خنجری ید شاهی
ز اختیار تو کردن نمی کشد شاهی سنڭ اختیا
رکدن بیون چکمز خطاب خدایه در مراد جناب
قدسه تسلیم کلی اظهار ایتدیکن بیاندر وله
ایضا ۹۲ زلف تو سراسر شکن و تاب نماید
سنڭ زلفڭ باشدن باشه شکن و تاب کورینور
لعل تو لبالب شکر و تاب نماید سنڭ لبڭ لبا
صافی شکر کورینور زلفدن مراد ظلمت کوند
لعل لب معناسنه در کاندن مراد صفت کلام
ربانیدر چشم تو بحالست که بر حال من افتد
بحالدر که سن بنم حالمه نظر ایده سن بخت منکر آین
واقعه در خواب نماید بو واقعه ٔ سکز بختم بکا

بکا دوشده کوستره خطاب خدایه در کرانڭ وصالنی
کند وسنه لایق کورمز بو بیتڭ مصراع اولی معنا
تحصیلیسی اوزره شرح اولندی سهولت معنی ایچون
در شیشه ٔ صافی بنکر باده ٔ رنکین صافی شیشه ده
رنکین باده ٔ کور چون عکس کل و لاله که در آب
نماند کل و لاله نڭ عکسی کبی صو ایچنده کورینور
طراری ٔ ان طره نه رخسار تو پیداست اول طره نڭ
طرارلغی سنڭ رخسارکدن پیدا در هر جا که رود
دزد به مهتاب نماید درد ماهتابده هر یره که
کیدر کورینور شبها که بغلط به سر کوی تو شها
کیجه لرده که شاهی سنڭ سر کویڭده یوالنور خار و
خس کشتن بستر سنجاب نماید سنڭ کویڭ خار و
خس جکرزی اکا سنجاب کورینور خطاب خدایه
در کرانوڭ عشقنده کوردیکی الام تاتی ذوق
عداید وله ایضا ۹۳ ما بر فتیم و دل آواره
در کویت بماند بز کیتدک واواره دل سنڭ کو
یکده قالدی جان نماند از عشق در دل حسرت

روبت بماند عشقدن جان قالمدی وکوکلده
سنک یوزک حسرتی قالدی • خطاب خدایدر
ماخود ازخاک درت رفتیم لیکن کاه کاه
بزخود سنک خاک درکدن کیتدک لکن کاه کاه
پرسشی میکن دل مارا که پهلو بت بماند بزم کوکلمزی
پرسش ایله • زیرا سنک یاننکده قالدی • مراد عالم
فیضده ایکن خدادن قلبنه انبساط طلب ایتدیکی
اشعاردر شمع وار از جمع رندان رفتی وسوزت
نرفت عشاقک جمعندن شمع کبی کیتدک وسوز
وحرارتک انلردن کیتمدی همچو کل دامن کشان
بگذشتی وبویت بماند کل کبی دامن کشان وخرا
مان کچدی • وقوقک انلرده قالدی • مراد عشاق
جانان ازلک جمالی مشاهده سندن دور اولدقده
اثر قرب الهی انلردن جدا اولماز دیمکدر از تن شاهی
خیالی هم نماند از غم ولی غمدن شاهینک
جسمنده برخیال دخی قالمدی اما هم چنان درد ل
خیال چشم جادویت بماند اوقلکی کبی انوک قلبنده

84

قلبنده سنک جادو چشمکک خیالی قالدی •
چشمدن مراد ذات باریدر • جادو ذکری تأثیرات
عامه وقدرة تامه اعتباریله در • مراد هرکز خیا
باری کند وسندن جدا اولمدیغن بیاندر ولد
ایضا ۹٤ مبارک منزلی کان خانه را ماهی
چنین باشد بر مبارک منزلدر که اول خانه نک
بو بنجیلین برماهی اوله همایون کشوری کان
عرصه را شاهی چنین باشد بر همایون کشوردر که
اول عرصه نک بو بنجیلین برشاهی اوله • مراد
عشق وتجلی الهی اولان کوکلده سعادت مقرر
ایدیکن اشعاردر یک امروزی عتاب الوده دیدم
روی او مردم بو برکون جانانک یوزینی عتاب
الوده کوردم اولدم کسی را جان ماند اکر ماهی چنین
باشد برکمسه قنده دیری قالور اکر جانان بو بنجیلین
اوله • مراد بردمده اولان عالم قبض وفراقک شد
تندن بو حاله کرفتار اولدم • اکر بو حالت ممتد
اولورسه عالم تمام خراب اولور دیمکدر زدنج

راحت كيتي مرنجان دل مشوخرم جهانك رنجندن
قلبكي رنجيده وپريشان ايلمه وراحتندن خرم
ومسرور اولمه كه آيين جهان كاهي چنان
كاهي چنين باشد زيرا جهانك عادتي كاهي
انجيلين وكاهي بونجيلين اولور غمش تا يار من
شد روي در راه عدم كردم انك غمي تا كه يار
اولدي عدمه توجه ايتدم خوشست آواره كي
انرا كه همراهي چنين باشد اول كمسنه يه آواره لق
خوشدر كه بونجيلين بر همراهي اولا مراد غم جاناني
كندوسنه رفيق وشفيق بلديكن بياندر اكرچه
بوندن غم جانان بني هلاك ايتدي معناسي روشندر
بخنده كفت شاهي تيغ رانم بر سرت روزي جانان
خنده ايله ديديكه بر كون تيغ ايله سنك باشكي كسرم
نيم نوميد ازين دولت كه تا كاهي چنين باشد
بو دولتدن نوميد دكلم بلكه اميد وارم كه بر ناكاه
يعني آنكه كسرزن بونجيلين اولا مراد عشق
الهي تيغي ايله مقتول اولان سعادت ابديه يه ايرشد

85

ايرشديكن بلديكندن اونوري طلب ايتديكن اشعار ايدر
تيغ ذكري تشبيه اعتبار ايله درنتكم بوستانك
بو بيتنده واقع اولمشدر بيت سپندار كروي عنان
بر شكست كه من باز دارم ز فتراك دست
ويدن مراد خدا در بخنده كفته اولان خنده دن
مراد صفت جمال اثريده زيرا تيغ رانمدن مراد
صورتا قتلدر اما حقيقتده دكلدر وله ايضا ٩٥
اي خوش آن شب كه ببالين من ان ماه
رسد نه كوزلدر اول كيجه كه اول ماه بنم بالينمه
ايرشدي يعني بنم باشم اوجنه ايرشه الندن شمع
باشم اوزره شاه ايريشه مصراع اولدن مراد
تجلي ذات طلب ايتديكن اشعار ايدر مصراع ثانيدن
مراد هدايت الهي رجا ايتديكن بياندر وعده وصل
بماهي شد وماهي عمر ست وصال وعده سي
بر آيدر وعمرم همان اول ماهدر بخت ان كوكرا
عمر بيك ماه رسد اول بخت وطالع قني بنم عمرم
بر آيه ايريشه كه اول زمان وصال ميسر اولا

دل دران چاه ذقن رفت بکو با سر زلف
دل اول ذقن چاهنه کیتدی زلفڭ اوجنه دیه
که بفریاد اسیران تڭ جاه رسد که چاه قعرنده
کی اولان اسیرلرڭ فریادنه ایرشه • سر زلفدن
مراد اسرار الهیه درکه تعمق ذات فکرنده متحیر
اولانلره سبب و وسیله اولور • چاه ذقندن
مراد تعمق ذاتدرکه • هرکز کمسنه یه وصولی متیسر
اولماز • تڭ بونده قعر معناسنه در کفتم از شب
همه شب از غم تو نالانم جانانه دیدم جمیع
کیجه لر سنڭ غمکدن نالانم کفت بی نال بفریاد
که الله رسد جانان ایتدی ناله ایله سنڭ
فریادکه الله ایریشور • مراد جمیع خصوصده
توکل و اعتماد حق تعالی حضرتنه کرکدر دیدیکن
اشعاردر • بی نال امر حاضر مفرد در کفته شاهی
اکر هیچ نباشد سک ماست دیمش سن فرضا
اکر شاهی نسنه دکل ایسه هله بزم کلبمزدر •
یا خود معنی بویله اولا شاهی اکرچه هیچ نسنه

86

نسنه دکلدر لکن بزم کلبمزدر من که باشم بن
سوخته این جاه رسد بن کیم اولام که بن سوخته یه
بو جاه ایریشه • کفته ده اولان همزه خطاب
ایچوندر • جاه عزت و منصب معناسنه دخی
استعمال اولنور بونده ایکیسی بیله ممکندر • سوخته
بونده اتش عشق ایله یانمش معناسنه درکه اسم
مفعولدر • رسد فعل مضارعدر • من لفظی سوخته
لفظنه مضافدر حرف الراء وله ایضا ٩٦
ای سر زلف ترا دلهای مشتاقان اسیر ای
جانان سنڭ سر زلفکه عشاقڭ کوکللری اسیردر
هرکزت نکذشت حال دردمندان در ضمیر درد
مندلرڭ حالی هرکز سنڭ خاطرکه خطور ایتمدی
من کرفتارم بجرم عشق بردارم کنید بن کرفتارم
بنی عشق جرمی سببی ایله بردار ایلکوز تا بکوی
دوست و دشمن ببیندم با دار و کیر ببیند فعل
مضارعدر • میم متکلم ضمیریدر • تا که دوشمن
بنی دوست محلسنده دار و کیر ایله کوره • دوستدن

مراد خدادر دوشمندن مراد شیطاندر • نتکم
کلستانک بو بیتی اکا دلالت ایدر بیت این همه
هچیست چون می بکذری • تخت و بخت وامر نهی
وکیر و دار • مراد راه عشقده منصور وش جانان
ایچون بر دارا اولمغی سعادت ابدیه بلدیکن اشعاردر
عالمی بیدل شد ندازتیر مژکانت چنان که عالم
خلقی سنک مژکانک تیرندن بیدل اولدیلر انجیلیکن که
در همه شهر این زمان یک دل نمی اید بتیر جمیع
شهرده بو زمان بر دل تیره کلمز • یعنی تیر مژکا
نکه نشانه اولمغه بر دل قالمدی • حاصل معنی
جمیع عالم سکا عاشق اولدیلر دیمکدر کر سحر کهی
تو روزی بنکرد بالای بام اکر سنک ای یوزیکه
برکون داوا وستنده نظر ایده دیکر از خجلت
نیاید شاه انجم بر سریر شاه انجم خجلتدن کیرو
تخت اوزرینه کلمز • یعنی طلوع ایلمز • شاه انجمدن
مراد افتابدر • خطاب خدایه درکه اکر تجلی ایده
افتاب انوک قتنده ذره دن ناچیزدر کر بر نی

ون

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

خون شهی او ز بخشی حاکمی واکر شاهینک قانی
دوکرسن واکر ترحم عفو ایده سن حاکم سن
تو شه فرمان روا او بنده فرمان پذیر سن
فرمان اجرا ایدیجی شاه سن او فرمان قبول
ایدیجی بنده در • خطاب خدایه در ولد ایضا ۹۷
ای بلطف از اب حیوان پاکتر ای لطافتده
اب حیواندن پاکتر اولان جانان قدت از سرو
روان چالاکتر سنک قدک سرو رواندن سو
زونکدر باکه کویم سوز خود کز درد تو کندی
حرارتمی کیمه دیم که سنک دردکدن هر که را دیدم
زمن غمناکتر هر کیمی کوردم ایسه بندن زیاده
غملو کوردم • خطاب خدایه در بی رخت چون
لاله داغم بر دلت سنک رخکسز لاله کبی
کوکلم اوزره داغ واردر سینه ام از دامن کل
چاکتر بنم سینم کل دامندن چاکتردر • خطاب
خدایه در لعلت از خونم ندارد هیچ باک سنک
لبک بنم قانمدن هیچ باک طوتمز نرکس شوخ تو

زان بی باکتر سنک شوخ چشمک ندن باکسز
رکدر • لعلدن مراد لبدر • کہ اول لبدن مراد
صفت کلام ربانیدر • نرکسدن مراد چشمدر کہ
اول چشمدن مراد ذاتدر • کہ تاثیرات آندندر
هست شها در طریقت خاک راه شها سنک
طریقتده خاک راهدر لیک در کوی تو چیزی
خاکتر لیک سنک کویکده خاکتر بر نسنه در •
خاکتر بونده احقر معناسنه در • خطاب
خدایه در • در طریقتده اولان تا خطا ایچوندر
وله ایضا ۹۸ سرو ما را هر زمان دل
میکشد سوی دکر بزم سرو یلمزک هر زمان
کوکلی بر غیری جانبه چکر چون کل رعنا کہ دارد
هر طرف روی دکر کل رعنا کبی هر طرفه بر غیری
یوز طوتر • کل رعنا کل قحبه دیدکلری کلدر کہ
ایچروسی صاری طشره سی قزلدر هر کہ دارد
روی دل در قبلهٔ دیدار او هر کمسنه کہ کوکلی
یوزن انک قبله سی جانبنه طوتر سهو باشد سجده

بردن

بردن سوی محراب دیکر بر غیری جانبه سجده
ایلیمک سهو وخطادر • ضمیر غایب خدایه راجعدر
بس چون بنده خدای خویش خواند • باید کہ
بجز خدا نداند جان بیمار مرا تاب شکیبایی
نماند بنم بیمار جانمده صبر ایلمک طاقتی قالمدی
ای طبیب ار عاقلی جز صبر دارویی دکر
ای طبیب اکر عاقل ایسک صبردن غیری
بر غیری دارو وشربت بیور • زیرا عشقده صبر
اولماز در طریق دوستی ثابت قدم چون خاک
باش دوستلق طریقنده خاک کبی ثابت قدم
اول چون صبا تا چند هردم بر سر کوی دکر
صبا کبی نیچه بر دک هردم بر غیری محلهٔ دور
ایدرسن بس دلا رای کہ داری دل در و بند
• دکر چشم از همه عالم فرو بند پند کویا پیش
از نیم در صف طاعت مخواه ای ناصح بوندن
ارتق • یعنی شمدن صکره بنی طاعت صفنده اوقومه
زشت باشد روی در محراب ودل سوی دکر

قبحدر یوز بحرابده وکوکل برغیری جانبنده • مراد
خشوع وخضوع ایدا اولمین نماز حقیقتده نماز
دکل ایدیکن بیاندر موسم نوروز ومن در کنج
تنهایی اسیر نوروز ماننده وبن یالکوزلق
بوجاغنده اسیرم هر کسی در سایهٔ سرو ولب
جوی دکر هر بر کمسه بر سرو سایه سنده وبر
ارماق کنارنده کر دل شه‌ها بدشنامی بجویی دور
نیست اکر شاهینک کوکلنی بر دشنام ایلد
استیه سن • یعنی انی متسلی ایده سن بعید وعجب
دکلدر زانکه همچون اونمی بینم دعاکوی دکر
زیرا انجیلین بر دعاجی دخی کورمزم ولد ایضا
ای هر دو از جفای تو دل را غم دکر ای جانان
که هر دو سنک جفاکردن کوکلمه بر غیری غم واردر
عالم ز تو خراب و تو در عالم دیکر عالم سندن
خراب وسن بر غیری عالمده سن • یعنی کندی
عالمکده سن احوال عشقدن بی خبرسن این دم که
در رکاب تو او خون من بریز بو دم سنک رکابکده

رکابکده او بنم قانمی دوک ترسم که مرک آمان
ندهد تا دمی دکر قورقرم که بر غیری دمه
دک مرک امان ویرسیه بلبل ز شوق نعره زنان
در حریم باغ بلبل شوقدن باغ حریمنده نعره اورجی
کل هر زمان بمجلس نامحرمی دکر کل هر زمان
بر غیری نامحرمک مجلسنده • مراد خوبلرک
وفاسزلغن بیاندر بس خود را بکشد بلبل
آزین رشک کلرا • با باد صبا وقت سحر جلوه
کری کرد تیری زدی وریش دل اسوده شد ز
درد بر تیر اوردک وکوکل جراحتی اغریدن
اسوده وساکن اولدی هان ای طبیب خسته
دلان مرهمی دکر اکاه اول ای خسته دللرک
طبیبی بر مرهم دخی اور • یعنی بر تیر دخی اور
مراد جاناندن ترحم طلبیدر شه‌ها ز دیده سیل
برین اب وکل مریز ای شاه چشمکدن بو اب وکل
اوزره سیل دوکمه کین خانه پست می شود از
شبنمی دکر زیرا بو خانه بر شبنمدن دخی پست

وخراب اولور ● اب وکلدن مراد بو نده وجودیکر
کثرت بکا سببی ایله بو حالده ایرشمشدر که فضا
برقطره ابدن بالکلیه ویران ویباب اولور وله
ایضا اگ ای فتنه راد و نرکس مست تو
رازدار ای جانان سنک ایکی مست چشمک
فتنه نک رازداریدر من بهر محنتم ذکران را
بناز دار بن محنتدن اوتوری ام غیریلری ناز ایله
طوت ● بو سوز تعریض اولمق روشندر جانا
تو نازنینی وخلقی نیاز مند ای جان سن نازلو
سن ووافر خلق محتاجدر چشمی بناز جانب
اهل نیاز دار اهل نیاز جانبنه ناز ایله بر نظر طوت
تر شد بساط هر چمن از گریه های ابر سحابک کریه
لرندن چمن بساطی تر اولدی با غنچه کو لب بشکر
باز خنده دار غنچه یه دی لبکی شکر خنده ایله آچ
● مراد جانان عشاقک کثرت بکاسندن حظ
ایتد یکن اشعاردر از نقش کاینات مبین جز
خیال دوست کائنات نقشندن دوستک خیا

خیالندن غیری کورمه یعنی ز غیر دیده غیرت
فراز دار یعنی ما سوادن غیرت چشمنی یوم
هرکز اندن غیری یه نظر ایلمه شاها بجد وجهد
چوکاری نساختی ای شاه جد وجهد ایله
چونکه بو ایشی دوزمدک بنشین و دیده بر کرم
کارساز دار اوتور وکارسازک کرمنه
امید طوت ● کارسازدن مراد خدادر
وله ایضا اگ نه کنج وصل تمنا کنم نه کنج حضور
وصال کنجنی نه حضور بوجاغنی تمنا ایدرم خوشم
بخوری هجر نگاه دور داد دور فراق خورلغیله
وزیاده اراقدن نظر ایله خوشم بکرد کوی تو
کشتن هلاک جان منست سنک کویک اطرافنده
طولنمق بنم جانمک هلاکیدر چو پر کشودن پروانه
در حوالی نور نورک اطرافنه پروانه نک پر اچماسی
● یعنی پروانه نک شمع اطرافنه پروازا تمسی هلاکنه
سببدر ● خطاب خدایه در تن چو سوی شده
زرد و زار و نالانم جسمم سوی کبی زرد وضعیف

اولمشلر وناله ایدیجیم ززخم حادثه همچون بریشم

طنبور حادثه والم زحمندن طنبورك ابریشمی کبی •

مراد زماندن زیاده مضطرب اولدیغندن

اظهار شکایتدر بسعی پیش تو قدری نیافتم چکنم

سنکا وکلده سعی ایله بر قدر بولمدم نیلیم که شر

مسارم ازین جست وجوی نامقدور بو تقدیر

اولنماش طلبدن شرمسارم بت ازانم که بر

نبشتی زپیش • نکم کرد ای بنده پرور نیش

سروش غیب بشاهی خطاب کرد مرا غیب

فرشته سی شاهی دیو بکا خطاب ایلدی بر بنده

کی تو در شهر تا شدم مشهور تا که شهر ده

سنك قوللوغك ایله مشهورا ولدم • خطاب

خدایه درکه انوك بنده سی اولان حقیقتده

پادشاهدر حرف الزاء ولایضا ۱۰۲

یارب بسوز سینهٔ رندان پاکباز یارب پاکباز

رندلرك سینه سی حرارتی حقیچون • یعنی

انلرك قلبنده اولان عشق حرمتی ایچون • یارب

یارب بآب دیدهٔ مستان با نیاز یارب عشق شرابیله

مست اولوب نیاز ایدوب اغلیانلرك کوزلری یاشی حرمتیچون

یارب بدرد سندی دردی کشان دیر یارب

دیر • دردی کشلرینك دردمندلکی حرمتیچون •

یعنی خانقاهده اولان عشاقك دردمندلکی حقیچون

کافتادهٔ اند بهر یکی جرعه در گداز که بر جرعه دن

اوتوری اولمکه دوشمشلردر • یعنی صدق ایله

سعی واقدام ایدرلر یارب بپیر جام که صد ره به

یك نفس یارب پیر جام حقیچون که بر نفسده یوز

کره عشاق را به سیکده بر داز ده حجاز عشاقی

کعبهٔ شریف یولنده میخانه یه التدی • یعنی

شرع شریف یولندن طریقته ایرشدردی •

پیر جامدن مراد مرشددر یارب بسالکان مقامات

سرخوشی یارب سرخوشلق مقاملرینك سالکلری

حرمتیچون کز خلق کاینات ندارند احتراز که کا

ئنات خلقندن احتراز طوتمازلر • مقامات سر

خوشیدن مراد مجذوبلق واستغراق مرتبه لریدر

یارب بمست بادهٔ تحقیق کز ازل یارب تحقیق

باده سنك مستی حقیچون که ازلدن جز باغم حبیبی

91

دردکشی وصف ترکیبیدر دردی چکیجی دیمکدر یعنی دردی ایچیجی دیمکدر • دردی شرابك [illegible] ... وردی باشنه بالجمله دیر • [illegible] عجمله استعمال ایدر [illegible] بدبخت دردی ورسیده بود • بت زدیکذشت • [illegible] بلالی ولی نجیب کذشت [illegible] لطیف وارد حال بو بیتده ایهام [illegible] دردی کشی • [illegible] قبیلندندر اولنده اولندر اچیلین اوزرنده

[illegible]

[illegible]

[illegible]

حقیقی نکفت راز محبوب حقیقینک غیری یه راز
دیمکدر • باده ٔ تحقیقدن مراد عشق الهیدر •
حبیب حقیقیدن مراد باری تعالی حضرتیدر یارب
بحق مقصد و مقصود کائنات یارب کائناتک
مقصد و مقصودی حقیچون یعنی که عشق
ادم از وکشت سرفراز یعنی که کائناتک مقصدی
و مقصودی سببی ایله عشقدر که ادم انک سببی
ایله عالی قدر اولدی • حاصل یعنی عشق حقیچون
دیمکدر یارب بحرمت رخ خوبان ماه روی
یارب ماه روی خوبلرک یوزی حرمتی حقیچون
کاهل محبت انذ بدیشان دو دیده باز که اهل
محبتک ایکی کوزلری انلره آچلمشدر • یعنی
سنک صنعتک مشاهده سیله انلرک حسننه
نظر ایدرلر کز جام عشق شاهی بیچاره را بلطف
که عشق جامندن بیچاره شاهی لطفک ایله زان
کونه مست کن که نیاید بخیش باز انک کبیدن
مست ایله که کیم وکندیسنه کلمیه • بعض نسخه ده

نسخه ده خویش بر ینه هوش واقع اولمشدر • جمیع
ابیاتده اولان قسملر مخلص بیته مصروفدر • بو غزل
توحیده متعلق اولدیغندن او توری زا قافیه سنده
ابتداء غزل اولمسنی اختیار ایتدک اکرچه بعض
دیوانلک ابتدا سنده واقع اولمشدر و دیوانلرده
زا قافیه سنده بو اوج غزلدن غیری واقع اولمامشدر
اول سببدن بونک ایله اکتفا اولنمشدر • وله ایضا

مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن

سفر کزیده وداغ تو بر دلست هنوز سفر
اختیار ایتدم سنک داغک هنوز بنم کوکلم اوزره در
جهان بکشتم وکوی تو منزلست هنوز جهانی
کشت ایلدم و هنوز سنک کویک بنم منزلمدر • خطاب
خدایه درچه سود همچو صبا عرصه ٔ جهان
کشتن صبا کبی جهان میدانی کشت ایتمک
نه فائده چو دل بر سرو بلند تو مائلست هنوز
چونکه دل هنوز سنک بلند سرو یکه مائلدر •
خطاب خدایه در • مراد سفر ایله عشقی زائل اولمدیغن
بیاندر هر که کوید سفرده رندی حافظ •

کود رانی اسفرسن نبردار سوری توای رفیق که
اسوده قدمبردار سن ای یولداش کراسوده سن
یعنی عاشق دکلسن یوری کزاب دیده مرا پای
در کلست هنوز زیرا کوزم یاشندن بنم ایغم هنوز
بالچقده در • یعنی بر دلبره عاشق اولمشم که بوندن
کیتمکه امکان یوقدر • مراد کمند عشق جانانه کرفتار
اولدیغن اشعار در بکریه کفتمش از حال من مشو
غافل کریه ایله اکا دیدم بنم حالمدن غافل اولمه
بخنده کفت که بیچاره غافلست هنوز جانان خنده
ایله دیدیکه بیچاره هنوز غافلدر • یعنی بن انک احوا
لندن غافل دکل ایدیکمدن غافلدر بیت عاشق که شد
یار بحالش نظر نکرد • ای خواجه درد نیست
وکرنه طبیب هست طریق عشق بناموس میرود
شها شاهی عشق طریقنه ناموس و عرض ایله کیدر
پیاله دو سه دیکر که عاقلست هنوز ایکی اوج
پیاله دخی ویر که هنوز عاقلدر • یعنی انانیت و
وجودندن اثر واردر • حاصل یعنی ناموس

ناموس و عرض ایله عشق الهینک خصولی میسر
دکل ایدیکن بیانده ولا ایضاً ۱۰۴ عیدشد
ما را دل دیوانه زندانی هنوز بیرام اولدی و بزم
دیوانه کوکلمز هنوز زندانلیدر • یعنی زنداندن
خلاص بولمدی کل رسید از کریه چشم ابر
نیسانی هنوز کل ایرشدی یعنی بهار اولدی چشم
کریه دن هنوز نیسان بولودی کبیدر • مراد کریه دن
خلاص میسر اولمدیغن بیانده بیت حافظ زغم وکر
نپرداخت به خنده • ماتم زده را داعیه سور
نمانده است سبزه تر خاست زان لبها و من رفتم
زهوش اول لبلردن تازه سبز بتدی و بن هوشدن
کیتدم ناچشیده جرعه زان راح ریحانی هنوز
هنوز اول ریحانه منسوب شرابدن بر جرعه طاتما
مشم • راح ریحانی بر کونه شرابدر که جانانک تازه
خط بتمش لبنی خطی ایله اکا تشبیه ایتمشدر کیفیت
بخش اولمقده کریه های کرم بین ابر بهار را
بباغ باغده بهاره منسوب اولان ابرک وافر کریه

لرینی کور کل برویش خنده ٔ ناکرده پنهانی هنوز
کل هنوز انک یوزینه نهانی برخنده ایتمامش •
مراد عاشقک کثرة بکاسن ومعشوقک کمال
استغناسن بیانده کر بدانی سوز من رحم آیدت
بر روز من اکر بنم سوز وحرارتمی بیلرسن سکا بنم حالم
اوزره رحم کلور جان من آنکه نه ٔ زین محنت
جانی هنوز اکر بنم جانم • بو جانه ایریشه سن محنتدن
هنوز آکاه دکلسن • اول سببدن بکا ترحم ایلمزسن
کفته ٔ دانسته ام شه کدای کوی ماست
دیمشسن بلدم شاهی بزم کویمز کداسیدر عمر اکر
باقی بود زین بهترش دانی هنوز عمر اکر باقی اولا
هنوز بوندن ایورک بیلورسن • یعنی خطک ظاهر
اولدیغندن اوتوری بزه بو قدر رعایت ایلدک
لیکن خطک بوندن زیاده کلدکده رعایتی دخی زیاده
ایدرسن • بلکه کدا دیمزسن بنم عاشقمدر دیرسن
بت امرد آنکه که خوب وشیرینست • تلخ کفتار
وتندخوی بود • چون برویش امد بلعنت شد •

مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن

• مردم آمیز ومهرجوی بود حرف السین
والایضا ۱۰۰ غم روی تو دارد دل همین
بست همان انجق کوکل سنک یوزک غمنی طوتر
نخواهد کردن از فکری چنین بس بونک کبی
بر فکردن فراغت ایلمک استمز • خطاب خدایه
در • مصراع اقلده بو وجه دخی جایزدر • کوکل
سنک یوزک غمنی طوتر • همان بو کافیدر غیر
ایچون اصلا غم طوتمز دل وجان وخرد بردی
واکنون دلی وجانی وعقلی جمیعا ایلتدک
وشمدی سری مانده است سارا بر زمین بس بر
اوزره بزم بر باشمز قالمشدر انجق • خطا خدایه در
بر زمین تمام پرنده در اکر بیند ترا با زلف پرچین
اکر سنی برچین زلف ایله کوره کند صورت کری
نقاش چین بس چین نقاشی صورت کرلکی تونه ایلر
• مراد جمال جانان قتنده صورت بی اعتبار اولدیغی
بیانده بت برجمال تو چنان صورت چین حیران
شد • که حدیثش همه جا بر در ودیوار بماند •

برای جیب گل از گرد راهت سنک یولوک
غبارندن گلک جیبی ایچون صبا را شمه‌ء در استیز
بس صبانک یکنده بر شمه یتر • خطاب خدایه در
صبادن مراد فضل الهیدر که جمیع خوشبوی اولان
رایحه‌ء طیبه انک وسیله‌سیله ایریشور • جیب
بونده قویون ویاقه معناسنه‌در بس طبله‌ء عطر
گل و درج عبیرافشانش • فیض یک شمه زبوی
خوش عطارمنست سگ کوی خودم خوندی
عفا الله بنی کندی کوینک سکی اوقودک الله عفو
ایلسون اگر من آدمی باشم همین بس اگر بن
آدمی اولسم بکا همان بو لطف یتر دل گزد دولت
وصلشت مغرور بود که وصاله دولتندن
مغرور در جو هجرانش بلایی در کمین بس انوک
بو صوسندن فراق کبی بر بلا یتر تو با گل جام گیر و
شاد بنشین سن گل ایله جام طوت و شاد اوتور
که شاهی را غم آن نازنین بس که شاهی بر اول
نازنینک غمی یتر • خطاب دنیاپرست اولان

بحر رمل مخبون

اولان اهل ذوق قدره • نازنین دن مراد باری تعالی
اولمق روشنه‌در حرف الشین ولد ایضا
هر کسی پهلوی یاری بهوای دل خویش هر بر کمسه
کوکلی آرزو سیله بر دلبرک یاننده من گرفتار
بداغ دل بی حاصل خویش بن کندی بی حاصل
کوکلمک داغنه گرفتارم • مراد غیریلر ذوق
وصفاده کندوسی محنت وبلاده ایدیکن بیان ندر
چند بینم سوی خوبان و دل از دست دهم
نیجه بر خوبلر جانبنه نظر ایده‌یم و کوکلمی الدن ویره‌یم
وقت انست که دستی بنهم بر دل خویش انک
وقتیدر که کندی کوکلم اوزرینه برال قویم • یعنی
کوکلمک اصلاحی اوزرینه بر سعی ایدم روزکاری
سر من خاک در ت منزل داشت بر روزکار
بنم باشم سنک خاک دریکی منزل طوتدی گر بود
عمر رسم باز بسر منزل خویش اگر عمر اولورسه
گیرو کندی سر منزلمه ایریشورم • درت ده اولان
تا خطا ایچونده‌در • که خدا مراد در کارم از زلف تو

درهم شد ومشکل اینست بنم ایشم سنک
زلفکدن پریشان ومشوش ولدی ومشکل بو در
که کشادن نتوان پیش کسی مشکل خویش که بر کمسه
اوکنده کندی مشکلی کشف ایلمک ممکن دکلدر
زلفدن مراد اسرار الهیه درکه انی کمسیه فاش
ایتمک معقول دکلدر دل زاندیشهء تو بازنیاید
به جفا جفا سببی ایله دل سنک فکرکدن کیرو
کلمز • یعنی سنی ترک ایتمز • هرنه قدر جفا دخی
ایدر ایسک تو و بیداد ومن و آرزوی باطل
خویش سن وظلم وبن وکندی باطل ارزوم •
یعنی سن ظلم ایتمک ایله بن کندی آرزومدن
فراغت ایتمزم • خطاب خدایه اولمق روشندر
ظلم ذکری درد وبلا ورنج وعنا تقدیر ایتدیکی
اعتبار ایله در مجازده • والا باری تعالی ظلمدن
منزهدر بیت نمیتوان به جفا قطع دوستا
ری ما • که ازجفای تو بیشست باتو یاری ما
دم آخر سوی من بین که شهیدان ترا آخر نفسده بنم

بنم جانمه نظر ایله زیرا سنک شهیدلریکه شرط
باشد به حلی خواستن از قاتل خویش کندی قاتلندن
حلاللق طلب ایلمک شرطدر • مراد شهید عشق
اولدیغی جان ودلدن قبول ایتدیکنی بیاندر شاهی
افتاده بخاک درا وخوش می باش ای شاهی انک
خاک درینه دوشمش اولدیغکه خوش اول • بو وجه
دخی جایزدر ای افتاده شاهی انک خاک درینه
خوش اول • لیکن بو وجه اوزرینه ای شاهی
افتاده تقدیرینه اولور سک کوبی که دهد جای تو
در محفل خویش سن بحله کلبی سن کندی مجلسکده
سکا کیم یر ویریر • مراد طریق تواضعه سلوک ایتدیکن
بیاندر بیت طریقت جز این نیست درویشرا • که
افکنده دارد تن خویشرا وله ایضا ۱۰۷ هرکه کوی
تو ساخت مسکن خویش هرکیم که سنک کویکی
کندوسنه مسکن دوزدی • یعنی سکا عاشق
اولدی خون خود میکند بکردن خویش کندی قانی
کندو بوینونه ایلر • یعنی کندینک هلاکنه راضی اولور

فاعلاتن مفاعلن فعلن

خطاب خدایه در • مراد طریق عشق زیاده صعوبت
اوزره ایدیکن بیانده شمع پروانه را بسوخت و لیک
شمع پروانه‌یی یاقدی لکن زود بریان شود بر و غن
خویش تیز کندی یاغی ایله بریان اولور • مراد
بن لا یرحم لا یرحم حسبنجه ترحم ایتمینه ترحم
اولنماز دیمکده بیت نه ببخشود بر حال پروانه شمع
نگه کن که چون سوخت در پیش جمع • تا گل از
باد صبح بوی تو یافت تا که گوکل باد صبحدن سنک
بویکی بولدی جامه‌ها پاره کرد بر تن خویش کندی
تنی اوزره شوقندن جامه‌لرینی پاره لدی • خطاب
خدایه درکه هر کیمه که اندن بر نفحه ایریشه وجودندن
کچر کرده‌ام چاک دامن افتاده است اگر
گوکلم چاک دامن دوشمش ایسه خوشم از چشم
پاک دامن خویش کندی پاک دامن چشممدن
خوشم • مراد عشقده غرض نفسانی ایله آلوده او لمدیغی
بیانده هست شها ز استان تو دور سنک
استانکدن ایراق اولمش شها مرغ آواره از نشیمن خویش

97

معا علن فعلاتن مفاعلن فعلن

خویش کندی یوواسندن آواره اولمش مرغ در •
هست مصراع ثانیه مصرو فدر • خطاب خدایه در
ولد ایضا ۱۰۸ گل نو آمد و هر کس بعیش و
عشرت خویش گل نو گلدی و هر کمسه کندی
عیش و عشرتنده بن و عقوبت هجران و کنج محنت
خویش بن و فراق عذابی و کندی محنتم بوجاغی •
یعنی بن بونلره مبتلایم بلا و درد تو مارا نصیب
شد چه کنم بزه سنک بلا و دردک نصیب اولدی
نیلیم نه عاقلست که راضی نه شد به قسمت خویش
عاقل دکلدر اول کمسه که کندی قسمتنه راضی
اولمدی • خطاب خدایه در به داغ دوری اگر
مبتلا شده‌ام سزاست اگر فراق داغنه مبتلا
اولدق ایسه سزادر چو روز وصل نه گفتیم
شکر نعمت خویش چونکه وصل گونی کندی
نعمتمزک شکرنی دیمدک • مراد شکر سبب
ازدیاد نعمت ایدیکن و عدم شکر موجب
خسران اولدیغن بیانده زمانی از سرای خسته

پا کشیده مدار بو خسته نك باشندن بر زمان
ایاغیکی چکمش طوتمه • یعنی کیتمه که می بریم ازین
آستانه زحمت خویش زیرا بو آستانه دن کندی
زحمتمزی ایلدیرز • مراد خدادن ترحم طلبیدر بس
زحمت ما بر نتابد خاك کویت بیش ازین • لطفها
کردی بتا تخفیف کردی تخفیف زحمت میکنیم
قدم بکوی وفا مرد وار نه شها ای شاهی وفا محله
قدمیکی مرد کبی قو که پیر عشق روان کرد با تو همت
خویش که عشق پیری سکا کندی همتنی روان
ایلدی • پیر عشقدن مراد مرشددر ولد الیضا ١٠٩
پرده بگشا از روی چون مه خویش کندوکی
ماه کبی یوزکدن پرده ء اچ که سلوه ز بخت کمره
خویش که کندو سنك کمراه ویرامان بختمدن سلوه •
مراد جانان ازلدن مشاهده ء جمال طلبیدر •
تحیردن خلاص ایچون • بخت کمره بخت بد معناسنه‌در
می کشد سر و بیش بالایت سروسنك قدكك
اوکنده شرمساری ز دست کوته خویش کندینك

کندینك قصه الندن شرمسارلك چکر • می
کشدك معناسی مصراع ثانیه قید اولندی سهولت
معنی ایچون • خطاب خدایه درکه جمیع اشیانوك
قتنده خجلدر بس پیش رفتار تو پا بر نه کرفت
از خجلت • سرو سرکش که بناز قد و قامت برخاست
نوازم چو چنك بر خود چنك کبی بنی کندی سینکده
اوخشامه که فراموش میکنم ره خویش
که کندی عادت وطریقمی فراموش ایدم • یعنی
بنم خاطرمی متسلی ایله که کریه ونالدن خلاص
بولم • ره بونده پرده ء ساز معناسنه درکه چنك
مناسبتی ایله خوب واقع اولمشدر • لیکن عادت
معناسنه استعمال اولنور • راه پرده ء ساز معناسنه
خواجه حافظك بو بیتنده واقع اولمشدر بس
راهی بزن که آهی بر سازان توان زد • شعری
بخوان که با آن رطل کران توان زد • بنوازم حاضر
درکه علامت ضمیر مفعول اکا متصل اولمشدر •
فعل مضارع نفس متکلم وحده دکلدر • خطاب

جانانه درکه اندن حمایت وعنایت طلب ایلر واعظا
شا ونالهء دف ونی ای واعظ بزه دف ونی
نالهسی تو وکفتار ناموجه خویش سن وکندی
نامعقول سوزک ناموجه اولمسی عجب وریا
مختلط اولدیغیله ○ واعظدن مراد بی عمل وریائی
اولان واعظلر ○ دف ونیدن مراد مرشدلر ○
س عنان بر سیکده خواهیم تافت زین مجلس
که وعظ بی عملان واجبست نشنیدن
شها از بندهٔ کان تشت آزو شاهی سنک
بندهلرکدن اندن واسکیر التفات کذکز خویش
کندیکک نکاه التفاتکی دریغ طوتمه ولـه
ایضا ای دوست شبی بر کوی ما باش
ای دوست بر کیجه بزم کویمزده اول درد دل
ریش زاد وا باش مجروح کوکللر درد دیده درمان
اول ○ مراد خدادن قرب وترحم طلب ایتدیکنی
اشعاردر ایام وصال خوش زمانیست وصال
ایامی بر خوش زماندر کو محنت هجر در قفا باش سویله

سویله فراق محنتی قفاده اولسون ○ یعنی وصال
زمانی خوش کورمک کرک ○ اکرچه اندن صکره
فراق مقرردر ○ بعض کمسه مصراع ثانیه بویله
معنا ویرر معقول دکلدر ○ فراق محنتنه دی
قفاده اولسون یعنی صبر ایلسون س یک دمه
دیدار دوست هر دو جهانش بهاست ○ اول
صحبت خیر کاخر دنیا فناست دادم دل وجان
به عذرخواهی انک خاک دری اوزره جانمی
عذرخواهلق ایله ویردم بر خاک دریش نه کفت
سا باش تحسین دیمدی ○ مراد جانانک کمال
استغناسن بیانده ○ بر خاک دریش ترکیبنک
معناسی مصراع اولده قید اولندی سهولت
معنی ایچون س جان نقد محقر است حافظ ○
از بهر نثار خوش نباشد ای زاهد شهر ما وکویش
ای شهرک زاهدی بز وانک محلهسی ○ یعنی بو بزه
یتر غیری نسنه استمزم جنات نعیم کو ترا باش
دی جنات نعیم سنک اولسون ○ کویندده

اولان ضمیر غایب خدایه راجعدر • کویدن مراد
جناب قدسدر سن تو وطوبی وما وقامت یار
فکر هرکس نه قدر همت اوست • شاهم
غمزه می کشیدی ای شاهی بوتون غمزه شراب
چکدک روزی دوشه نیز پارسا باشی بو ایکی
اوج کون دخی پارسا اول • مراد اکثر زمانکی عشق
وریاضته صرف ایتدک بر زمان دخی ریاضتدن
آسوده اول دیمکدر ولہ ایضا دلم کز چشم
تو هر لحظه میزند تیرش کوکلم که سنک چشمک
هر لحظه اکا تیر اورر زپای صبر درافتاد
ودست میکیرش صبر ایاغندن دوشدی
انوک النی طوت • یعنی صبره مجال قالمدی
اکا ترحم ایله بسی بلاست که تدبیر آن توان کردن
چوق بلا واردر که انوک تدبیرن ایلمک ممکندر
بلای غمزه تست آنکه نیست تدبیرش سنک
غمزک بلاسیدر اولکی انوک تدبیری یوقدر •
غمزه دن مراد صفت جلال اثریدر که خدادن غیری

غیری ایله تدبیر میسر اولماز کسیکه زلف تو بیند
بخواب در شب تار برکسه که لیل مظلمده دوشنده
سنک زلفنکی کوره علی الصباح پریشانیست تعبیرش
انک تعبیری علی الصباح پریشانلقدر • زلفدن
مراد ظلمت کوندر که انی دوشده بیله کورنه الم واضطراب
واردر • زلفه نسبت پریشانلق خوب واقع اولمشدر
دلم ز عشق تو دیوانه شد اشارت کن کوکلم سنک
عشقکدن دیوانه اولدی اشارت ایله بزلف
خویش که او در کشد بزنجیرش کندی زلفکه که
اول زلف انی زنجیره چکر • دلک دیوانه اولمسی
ماسوی یه میل ومحبت ایتمسیدر • زلفدن مراد
اسرار الهیه در روان برای تو جان را فدا کند
شاهی شاهی سنک ایچون فوری جاننی فدا ایلر
اکر بکوشه غمزه تو میزنی تیرش اکر سن
غمزه کوشه سی ایله اکا تیر اوره سن • مراد
کوشه چشم ایله نظردر که یوز بیک جانه دکر
خطاب خدایه در • جان مناسبتی ایله روان

خوب واقع اولمشدر ولد ایضاً ۱۱۳ هرکس
کرفته دامن سرو بلند خویش هرکس کندی سرو
بلندینک دامنی طوتمشدر سایم و کوشهٔ
و دل دردمند خویش بزو بر کوشه و کندی
دردمند کوکلمز در زاهد بکوی عافیتم سیموده
راه زاهد بکا عافیت محلّه سنه یول کوستردی
یعنی عشقدن بنی منع ایدر ایدی روی تو
دید کشت پشیمان ز پند خویش سنک
یوزیکی کوردی کندی پندندن پشیمان اولدی
خطاب خدایه درکه اکا عاشق اولمین عشاقی
انک عشقندن منع ایدر ایدی لیکن انک
جمال باکمالنی مشاهده ایدیجک پشیمان اولور
تا نیشکر شکسته نشد کام ازو نیافت تا که
نیشکر شکسته اولمدی اندن مراد بولمدی دروی
کشی رسد که برآید ز بند خویش اکا برکمسه
ایریشور که کندی بندندن یوقاری کله یعنی
کندوسنه وجود ویرمیه مراد بنلکی ترک

ترک ایتمین قرب جانان حاصل ایتمکه قادر اولماز
دیمکدر در راه انتظار تو چشم سفید شد سنک
انتظارک یولنده چشم آغاردی آخر غباری از ره
ستم سمند خویش آخر کندی سمندک طپناغی
یولندن بر غبار ایرشدر که چشمه توتیا ایدم شها
غلام تست ز کوی خود مران شاهی سنک غلامکدر
انی کندی کویکدن سورمه خنجر مکش بر آهوی
سر در کمند خویش باشی کندی کمندنده اولان
آهو اوزره خنجر چکمه یعنی هلاک ایتمکه قصد ایتمه
خطاب خدایه در اندن ترحم طلب ایلر سمند
و خنجر ذکری محبوبه تشبیه اولنمق اعتباریله در
غفلت اولنمیه بونوک کبی چوق واقع اولمشدر
بری بوستانک بو بیتنده در لب سپند ار کروی
عنان بر شکست کرسن باز دارم ز فتراک دست
ولد ایضاً ۱۱۳ درین کلشن چه سازد
بلبل از زاری و فریادش بو کلشنده بلبل کندینک
زارلغندن و فریادندن نه دوزر یعنی نه فایده

حاصل ایلر چو سوی عاشقان میلی ندارد سرو
ازادش چونکه سرو ازادی عاشقلر جانبنه بر میل
طوترسه درنمی کیرد نیاز و نازما با حسن دوست
• خرم ان کز نازنینان بخت برخوردار داشت •
خوش است این باغ رنکین لیک نتوان دل درو
بستن بو رنکین باغ خوشدر • امّا کوکل باغلمق
معقول دکلدر که بوی اشنایی نیست در نسرین
وشمشادش زیرا انوک نسرین و شمشادنده اشنالق
رایحه سی یوقدر • یعنی دنیایه محبت ایتمک معقول
دکلدر زیرا بقاسزدر چنین کان غمزه را تعلیم
شوخی میدهد چشمت بویله که اول غمزه یه سنک
چشمک شوخلق تعلیمن ویریر • یعنی تعلیم ایلر بکو
اتش بر عالم زن که استادست استادش دی
اکا که عالمه اتش اورسون • زیرا انک استادی
استاددر • چشمدن مراد ذاتدر • غمزه دن مراد
صفت جلالیدر • که تاثیراتی ذاتدن الور اکر
مجنون بر درد و داغ عشق افتاد یکچندی اکر

اکر مجنون بر زمان عشقک درد و داغنه دوشدی
ایسه ولی در عاشقی هرکز چنین کاری نیفتاد آست
امّا عاشقلقده هرکز اکا بویله براش دوشمدی
کر اب چشم واه آتشینی بوذ شاهیرا اکرچه شاهینک
آب چشمی واه آتشینی وارایدی • بو وجه دخی
جایزدر • اکر شاهینک اب چشمی واه اتشینی
وارایدی ایسه کنون خاکست درکوی تو هرسوی
برد بادش شمدی سنک کویکده خاکدر بادانی
هر جانبه ایلدر • خطاب خدایه در • مراد کوی
جاناندہ وجودن محو و افنا ایتدیکن بیاندر حرف
الکاف ولد ایضا ۱۱۴ کنون که موسم
عیشست و باده کلرنک شمدی که عیش و باده
و کلرنک زمانیدر چو عندلیب غزل خوان
بباغ کن اهنک غزلخوان عندلیب باغه آهنک
ایله • بو وجه دخی جایزدر • عندلیب کبی غزل
اوقویارق باغه قصد ایله • بو وجه اوزره عندلیب
مضاف اولماز مراد لطیف زمانده عشقه سعی ایله

مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن

دیمکدر زمان خوشدلی آمد پیاله پرمی دارد
خوشدللک وسروز زمانی کلدی پیاله‌یی پرمی طوت
که لاله ساغر خالی همی زند بر سنک زیرا لاله
خالی ساغری طاشه اورر بیت سکوکه لاله بد انست
که بی وفایی دهر • که تا بزاد و بشد جام می زکف
ننهاد زعشق کفتمت ای دل که خون شوی
آری سکا دیدم ای کوکل عشقدن خون اولورسن
بلی بروزکار سخنهای من برآرد رنک زمان
ایله بنم سوزلرم رنک کتورر • یعنی سوزلریمک
اثری ظاهر اولور اکر به باغ روم بی تو کوشهٔ
کیرم اکر سنسز باغه کیدم بر کوشه طوتارم چو غنچه
سر بکریبان کشیده با دل تنک غنچه کبی طار کوکل
ایله باشمی یاقه‌یه چکمش • خطاب خدایه در رهروان
باخبران پایمال حادثه شد خبردار اولانلرک
جانی و غصه‌نک پایمالی اولدی هنوز غمزهٔ
خونریز یار بر سر جنک یارک خون ریز غمزه‌سی
هنوز جنک هواسی اوزره در • یاردن مراد بونده

103

بونده خدادر رفیقی [رفیق] نپذیرد نیاز من از عار [عار]
ندن بنم نیازیمی قبول ایلمز فرشته‌یی ننویسد
کناه من از ننک فرشته عارندن بنم کناهمی
یازمز • مراد جوسنه اعترافدر بیت کس از من سیه
نامه‌تر دیده نیست • که هیچم فعال پسندیده
نیست دو روزه مهلت باقی بعیش ده شاهی
ایکی کون مقداری باقی مهلتی عیشه ویر ای شاهی
چو عمر با لب ساقی کذشت و کیسوی چنک چونکه
عمر ساقینک لبی و چنک کیسوسیله کچدی • مراد
چونکه عمرینک اکثرینی عشقه صرف ایلدک
باقیسنی دخی اکا ضم ایله دیمکدر • ساقیدن
مراد و چنکدن مراد • مرشددر • کیسودن مراد اسرار
الهیه درکه • ساقینک لبندن ظاهر اولور •

حرف المیم ولا ایضا ۱۱۵ من که

چون شمع از غمت با سوز دل در خنده‌ام [که] من
شمع کبی سوز دل ایله سنک غمکدن خنده ده‌ایم
نیست تدبیری به غیر از سوختن تا زنده‌ام مادام

کر دیری یم یانمدن برغیری تدبیریوق • خطاب
خدایه در همچو مجمر سینهٔ پرآتش وانفاس خوش
مجمر کبی اتش ایله پر سینه ایلایم • وانفاس خوش
ایلایم • بو وجه دخی جایزدر • مجمر کبی اتش ایله
پر وانفاس خوش بر سینم وار در همچو ساغر
بادل پرخون ولب پرخنده ام ساغر کبی پرخون
دل ایلایم ولب پرخنده ایلایم • مراد راه عشقده
اولان الامدن هرکز پریشان اولمدیغن بیاندر
بس بادل پرخون لبی خندان بیادر همچو جام •
نی کثرت زخمی رسد آبی چو چنک اندر خروش
درهوایت برک عیشم همچو کل بر باد شد
سنک محبتکده بنم عیشم کل کبی باده کیتدی
وین زمان عمریست تا از خانمان برکنده ام
بو زمان بر عمردر که خانماندن قوپمش • یعنی جدا
اولمشم • خطاب خدایه در • هوا بونده محبت
معناسنه در • برک بونده رفاهیت وقدرت
معناسنه دکلدر • یپراق معناسنه در غفلت اولنمیه

اولونمیه کر به شمشیر سیاست می نوازی
حاکمی اکر بر سیاست شمشیری ایله او خشیه
سن حاکمسن ور بتشریف غلامی می پذیری
بنده ام اکر بنی غلاملق تشریفی ایله قبول ایدرسک
بنده ام • خطاب خدایه در تیغ تو در سر نمی ارد
بر خونم لیک من سنک تیغک بنم خونمه باش
اکمز • اما بن همچنان خود را بیابان تشنه کان
افکنده ام انجلین کندیمی دیلنمشلرک اراسنه
براقمشم یک شب از فریاد من خوابی باسایش
نکرد بنم فریادمدن بر کیجه اویوسادی
روزها شد کر سک کویت بدین شرمنده ام
کونلر اولدی که بو سبب ایله سنک کویک سکندن
شرمنده ایم • نکردک فاعلی سکدر کفته شاهی
نمیمیرد چو شمع از تاب غم دیمش سنک شاهی
شمع کبی غم اتشندن سوینمز من بر سوز عشق
بریانم از ان تابنده ام بن عشق سوزیله بریانم اول
سببدن یلدراجی یم • یعنی بن عشقده بر حالته

ایرشم کرارتق بکا بر نسنه دن زوال وضرر
یوقدر ولد ایضا ۱۱٦ ای در غم تو حاصل
من درد و داغ هم ای جانان که سنك غمکدن
بنم حاصلم درد و داغ وهم اشفته دل زفتنهٔ
زلفت دماغ هم کوکل سنك زلفك فتنه سندن
اشفته و دماغ دخی • خطاب خدایه در • فتنهٔ
زلفدن مراد ظلمت کونك ضرر یدر یکشب
ز چهرهٔ مجلس ما را فروغ ده برکیجه یوزکدن
بزم مجلسمزه فروغ ویر تا شمع کوشهٔ بنشیند
چراغ هم تا شمع بر کوشه یه اوتوره چراغ دخی
• یعنی بونلره احتیاج قالمیه • مراد خدادن
مشاهدهٔ جمال طلب ایتدیکن اشعاردر
سوداء زلفت از سر ما می برد برون سنك
زلفك سوداسی بزم باشمزدن طشره ایلدر
کلکشت بوستان و تماشای باغ هم هم
بوستان سیرنی وهم باغ تماشاسنی • خطاب
خدایه در • زلفدن مراد بونده اسرار الهیه در

الهیه در ویرانه ایست کلشن عیشم که هیچ
گه بنم عیشم کلشنی بر ویرانه در که هیچ بر
وقت بلبل بدان طرف نپرد بلکه زاغ هم بلبل
اول طرفه اوچماز بلکه زاغ دخی اوچماز • مراد
زیاده پریشان حال ایدیکن اشعاردر شاهی که
بی فروغ رخت سوخته هم چو شمع شاهی که
سنك یوزك فروغسز شمع کبی یاندی دارد غم
تو وز همه عالم فراغ هم سنك غمیکی طوتار
و دوکلی عالمدن دخی فراغ طوتار • خطاب خدایه در
ولد ایضا ۱۱۷ با تو عمری شد که لاف دو
ستداری میزنم بر عمر اولدی که سکا عاشقلق
لافنی اوررم لاجرم اکنون ز هجرانت بکام
دشمنم لاجرم شمدی سنك فراقکدن دوشمنك
مرادی ایلهیم غنچه وار از سوز دل خواهم کریبان
چاك زد سوز دلدن غنچه کبی یقا چاك ایتمك
استرم چند سوزم لب به مهر و شعله در پیراهنم
نیجه بریانم لبم مهر ایله • یعنی خاموش اولام و پیراهنمده

شعله اولا گفته خون ریزنت دست
او بدا مانوزنی دیمش سِن که سنک قانکی دوکرم
اکر بنم دامنمدال اوره سن کر بیتسر میشود این
کار دستی سِزنم اکر بیتسر اولور ایسه بو ایشه
براَل اوررم ● یعنی مباشرت ایدرم ● دست
سِزنم بوندن مباشرت ایدرم معناسنه در ●
اکرچه دامانه نسبت خوب واقع اولمشدر
تیغ ان قصابرا ازخونِ من عارست ومن اول
قصابک بنم خونمدن عار واردر ● وبن همچنان
خود را میان کشتگان می افکنم انجیلین
کندومی دیلنمشلرک اراسنده براغورم ● مراد
تیغ جانان ایله هلاک اولدیغنه جان ویردیکن
اشعاردر ● نه روزی به بیچارکی جان دهی
همان به که در پای جانان دهی اه درد الود شاهی
قصه دل باز گفت شاهینک دلخواهی کوکل
قصه سنی اشکاره دیدی ازکباب من حکایت
کردد و در روی من رویمک توتونی بنم

بحریل

بنم کبابمدن حکایت ایلدی ● مراد ظاهرده اولان
علامت ایله درونمده اولان حالت روشن اولمدی
دیمکدر ولا یضا لغا هرشب ان مستی به
سوی خانه ره گم سیکنم هر کیجه مستلکدن
خانه جانبنه کیدن یولی یتورورم نقد هستی وقف
بر خمخانه وخم سیکنم وارلق نقدنی میخانه وخم
اوزرینه وقف ایدرم ● مراد شراب عشق ایله مست
اولوب وجود دایره سندن دور اولدیغی بیاندر
هرشب از سوز درون برحال بیماری خود هر
کیجه سوز درونمدن کندی بیمارلغم حالی اوزرینه
گاه سیکریم چون شمع گاه تبسم سیکنم گاه
شمع کبی کریه ایدرم وگاه تبسم ایدرم خواهم اندر
پایت افتم دامنت گیرم بدست استرم که
سنک اباغیکه دوشم الم ایله دامنک طوتام چون
ترا بینم زشادی دست وپاکم سیکنم چونکه سنی
کوررم سروردن دست وپایمی ضایع ایلرم
سیکنم هرلحظه در پیش سگانت جای خویش

هر لحظه سنک ستملرک اوکنده کندو سر
ایلرم خود نمایی بین که من در پیش مردم میکنم
خود نمالغی کور که بن خلق اوکنده ایلرم گفته
شها برین در کیست باچندین فغان شها بو قدر
فغان ایله بو قپو اوزره کیم دیر دیمش سن داد
خواهم برد در سلطان تظلم میکنم شکایتجی اوله
سلطان قپوسی اوزره تظلم ایدرم • یعنی عدل
طلب ایلرم • خطاب خدایه در که نفس الندن
اکا شکایت ایدرم ولا ایضا ١١٩ ما از جهیم
وصل تو با خاک در خویشم بز سنک وصلک
حسرتندن قاپوک طوپراغیله خوش ایز کر جام
باده نیست به خون جکر خوشم اکر جام باده یوق
ایسه جکر قانی ایله خوشز • یعنی وصالک وصولی
میسر اولماز ایسه همان سکا استنادمز کافیدر •
خطاب خدایه در خون خورده ایم و دوش خرابیم
باسداد دون کیجه خون اچمش و صباح خراب ایز
دیکرنده شرابی دمادم که سرخوشیم کیر ودم

کیرودم بردم شراب ویرسه • زیرا سرخوش اغز
• مرادی عشق ایله مست اولوب شراب احتیاج
قالمادغین بیاندر مست ماراز خیال تو چه پروای
شرابست • خم کوسز خود کیر که خم خانه نیست
جان از برای تحفهء جانان بود عزیز جان جانانه
تحفه ایجون عزیز در غافل کمان برد که بدین
مختصر خوشیم احوال عشقدن بیخبر اولان
ظن ایلدی که بو مختصر ایله خوش ایز مست در دوستی
ملاحظهء مرک و زیست نیست • دوشمن
به آز کسی که نه میرد برای دوست سامان ما
مجوی که بدین غصه شاکریم بزم صلاح ورو
نقمزی استمه • زیرا بو غصه یه شاکر ایز تدبیر ما
مکن که چنین بیخبر خوشیم بزم تدبیریز ایله
زیرا بز بویله بی خبر اولدیغمزدن خوش ایز •
یعنی راضی ایز شاهی بساط قرب و کرامت رقیب
راست ای شاهی قرب و کرامت بساطی رقیب
ایجونه ما راکه رانده است زیرون در

خوشیم بزی کە سور سشلردن قبودن طشره
خوش ایز ولە ایضا ١٢٠ خوش ان عیدی کی
اول دید بر روی تواندازم خوش در اول بیرام
کونی کە اول سنک یوزیکە دیدە اتم • یعنی اول
سنک یوزوکی کورم ز ماه نو نظر بر طاق ابروی
تواندازم ماه نودن سنک ابروک طاقنە نظر
آتم چو باد افتان و خیزان هر طرف سرکشتهٔ
آنم بادکبی افتان و خیزان هر طرفە انک سرکشتە
سیم کە کردم خاک و خود را بر سر کوی تواندازم
کە خاک اولام و کندمی سنک سر کویکە آتم •
خطاب خدایە درچە حاصل زانکە ایم بگذرم
هر ساعت از کویت نە حاصل اندن کە هر ساعت
سنک کویکدن کلم کچم چو نتوانم کە از حیرت
نظر سوی تواندازم چون قادر دکلم کە حیرتدن
سنک جانبکە نظر اتم • یعنی سکا نظر ایلیم • خطاب
خدایە در • کە عاشق هر نە قدر قرب حاصل ایدرسە
حیرتدن خلاص بولمسە اولمازسە عشق تو نهال

نهال حیرت آمد • وصل تو کمال حیرت آمد •
چو ماه نو شد از غم پهلویم در اشتیاق ان
اول اشتیاقدە غمدن پهلوم ماه نو کبی اولدی
کە خود را در نماز عید پهلوی تواندازم
کە کندمی بیرام نمازندە سنک پهلوکە آتم • یعنی
یانکدە اوتورم ز دود دل سیه شد نامهٔ شاهی
نە آز خطت شاهینک نامەسی دود دلندن
سیاه اولدی سنک خطکدن سیاه اولمدی چو خود
سوزم چە تهمت بر غم سوی تواندازم چون
کندم یانارم سنک سویک خمندە نە تهمت
آتم ولە ایضا ١٢١ تو شهریار جهان ما غریب
شهر توییم سن جهانک شهریاری سن بز سنک
شهرکک غریبی ایز وطن گذاشتە بی خانمان
ز بهر توییم سندن اوتوری وطنی ترک ایتمش
خانمانسز ایز • خطاب خدایە در دوای دل نشود
نوش جام جم ما را جام جم نوش ایتمک بزم کوکلمزە
دوا اولماز کە نازپرور پیمانەهای زهر توییم

مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن

زیرا سنک زهرک پیمانه‌لرینک نازایله پسلنمشلری
ایدر • خطاب خدایه‌در • مراد الله عشقه معتاد
اولان نیاز وفتنه سیل ایلمز دیمکدر زلطف بر
سرسا دشت رحمتی هی نز لطفکدن بز هر باشمز
اوزره بو مرحمت الینی قو که پایمال حوادث
زتاب قهر تو ییم زیرا سنک قهرک شدتندن
غموم وهمومک پایمالی ایدر • خطاب خدایه‌در کرم
اندن ترحم طلب ایلر • زیرا اول ارحم الراحمین در
چو لاله داغ دل از نوبهار عارض تو لاله کبی
داغ دل ایدر سنک نوبهار کبی زیبا عارضکدن
چو غنچه خون جکر از لعل نوش بهر تو ایم سنک
لذیذ لبکدن اوتوری غنچه کبی خون جکر ایدر
شد از وفای تو مشهور عالمی شاهی سنک
وفاکدن شاهی عالم خلقنک مشهوری اولدی
بسست شهرت ساکز سکان شهر تو ایم
بزه بو شهرت یتر که سنک شهرک سکانلرندن
ایدر وله ایضا ۱۲۲ ساجان به تمنای تو دریم

نهادیم

نهادیم بز سنک تمناک ایله جانمزی بیم وخطرده
قودق چون تیغ کشیدی سر تسلیم نهادیم
چونکه تیغ چکدک تسلیم باشنی قودق • خطاب
خدایه‌در اندن ایریشن درد وبلایه جان ودلدن
رضا کوستردر پیکان تو چون از دل مجروح
کشیدیم مجروح کوکلدن چونکه سنک
پیکانکی چکدک صد بوسه بران از پی تعظیم
نهادیم انوک اوزره تعظیمدن اوتوری یوز
دانه بوسه قودق • بینه خطاب خدایه‌در •
ز استاد ازل عشق بتان یاد کرفتیم استاد ازلدن
خوبلرک عشقنی یاد طوتدق انکشت چو بر
تخته تعلیم نهادیم چونکه تعلیم تخته‌سی اوزره
برمق قودق استاد ازلدن مراد خدادر • بتاندن
مراد اسماء خدا اولمق روشندر • ومرشدلر
اولمق ممکندر از فکر جهان فارغ وآزاد
نشستیم جهانک فکرندن فارغ وآزاد اوتوردق
تا پای درین ورطه بر بیم نهادیم تا که بو زیاده

خطرناک ورطه یه اياق قودق • یعنی عشقه
شروع ايدليدن جهاندن ازا اولدق • ورطه
کرداب معناسنه در هرچند دو نیمست زهجرت
دل شاهی اگرچه که شاهینك كوكلى سنك فراقكدن
ایکی پاره یعنی هلاك در بازآی که ما جمله به یك
نیم نهادیم کیر وکل بز جمله‌سنی بر جانبه قودق
• یعنی جمیعمزسندن فراغت ایلدك • هجر فراق
معناسنه در ولا ايضا ۱۲۳ اگرچه خاك
درت زاب دیده گل کردم اگرچه سنك قاپوك
دربنی کوز یاشندن گل ایلدم • یعنی وافرا غلادم
خوشم که سینه به داغ تو متصل کردم خوشم که
سینه‌یی سنك داغك ایله متصل ایلدم • خطاب
خدایه در زمانه روزی سن کرد گریه‌های
فراق زمانه بکا فراق گریه‌لری نصیب ایلدی
زبس که خنده برافتاده کان دل کردم زیاده که
عاشقلر اوزرینه خنده ایلدم • یعنی انلری تمسخر
ایلدم دلم که لاف صبوری زدی به اول کار کوکلم که

کوکلم که ایش اولنده • یعنی عاشقلغك ابتداسنده
بر صابرلق لافنی اوردی ایدی هزار بار به پیش
تو اش خجل کردم بیك کره انی سنك اوکلده خجل
ایلدم • خطاب خدایه در • مراد عشقده صبر میسر
دکل ایدیکن بیاندر بیت ای که در عشق بتان لاف
صبوری می زنی • صبر کن تا زین حکایت چند گاهی
بگذرد به شکران که بر کشتن مرا نمودی
روی اول شکرانه یه بنی قتل ایتمك ایله بکا یوز
کوستردك سگان کوی ترا خون خود بحل کردم
سنك کویك سگلرینه کندی قانمی حلال ایلدم
سرای دیده شاهی نه جای هر صنمیست
شاهینك چشمی سرای هر بر صنمك یری دکلدر
کشش از خیال تو بتخانه چگل کردم زیرا انی سنك
خیالکدن چگل بتخانه‌سی ایلدم • کشش لفظنده اولان
ضمیر غایب دیده یه راجعدر • چگل اسم شهردر
بتخانه‌سی زیاده منقش و مزیندر • خطاب
خدایه درکه انوك خیالندن چشمی سرای

مزینده ولطیف اولمشدر • حاصل معنی خدادن
غیریه نظرم یوقدر دیمکدر • تبخانه ذکری
بوسعنایه ضرر ویرمز • زیرا مراد از دیادلطافتدر
لب سن وفکر توجه بینم بر جمال دگران • هم
خیال تو مرا به ز وصال دگران ولد ایضا ١٢٤
ای خسته ز تو روان مردم ای جانان کـه
خلقك جانی سندن هجر وحده چشم تو بلای
جان مردم سنك چشمك خلقك جانی نه بلادر
خطاب خدایه اولمق روشندر • بو اعتبار اوزره
چشمدن مراد ذات اولور از سیل دو چشم من
بکویت بنم ایکی چشمم سیلندن سنك کویکده
ویران شده خانمان مردم خلقك خانمانی
ویران اولمشدر • خطاب جانانه در • مراد راه
عشقده وصال جانان ایچون کثرت بکاسیدر
اشعار در از خیل سگان او شو آی دل ای
کوکل انوك سگلری بولوکندن اول خود را
بنمای میان مردم کندوکی خلق اورتاسنده

اورتاسنده کوستر • یعنی بو حال سگلره زیاده ر فعتدر
مراد عشق یولنده کندوکی سالکلردن ایله
دیمکدر نا رفته سمند او بجولان انوك اسبی
جولانه کیتمامش ایکن از دست بشد عنان مردم
خلقك دزکنی الندن کیتدی • یعنی جانان ازلده
تجلی ایتمدن عشاقك صبر وقراری الدن کیتمشدر
• سمند ذکری و بو کاشته لفظلرکه واقع اولور
تشبیه اعتباریله در شها ز غمش زبان جه
بندی ای شاهی انوك غمندن زبانکی نه بغلرسن
• یعنی نیه خاموش اولورسن افتاد چو در
دهان مردم چونکه خلقك اغزنه دوشدی •
مراد تستر عشق میسر دکل ایدیکن بیاندر ولد
ایضا ١٢٥ من آبریش یار آب روی ندارم
بن اکر یارك قتنده بر عرض وحرمت طوتمزاسم
ز خاك درش ره بر سوی ندارم انوك خاك
درندن بر جانبه یول طوتمزم • یاردن مراد
خدادر بر زندان دوری بسازم ضروری

بالضروری فراق زندانندە کچونورم چو از
کلشن وصل بویی ندارم چونکە وصل
کلشنندن بر رایحە طوتمزم • مراد وصال
جانان نصیب اولمازایسە چار و ناچار فراق
ایلە قناعت ایدەرم دیمکدر بیخشا چو دریلش
راحت نهم روی چونکە سنك یولوك اوکندە
یوزم قویم • ترحم ایلە کە جای دکر راه
رویی ندارم زیرا بر غیری یرە بر راە بر روی
طوتمزم • راە روی بوندە سمت وطرف
معناسنە در • راحت دە اولان تا خطاب
ایچوندر کە مراد خدا در بر خار غمم خستە چون
بلبل دئی قیش بلبلی کبی غم خاریلە خستە ام
ازان با کلی کفت کویی ندارم اول سببدن
بر کل ایلە بر کفت وکو طوتمزم • یعنی مصاحبت
ایتمزم سکو عاقبت خون شها بریزم دیمدکە
عاقبت شاهینك قانینی دوکرم کە من
خود جزاین ازرویی ندارم کە بن خود بوندن

112

بوندن غیری بر ارزو طوتمازم • خطاب خدایە
درکە انوك عشقی ایلە هلاك اولمسی جاننە
منت بیلور بس کو بە تیغ تو جدا شد سرم از
تن چە غمست • غم از انست کە از تیغ تو
افتادە جدا ولە ایضا ١٢٦ گ بر بوی تو هر روز
بکشت چمن ایم هر کون سنك اسیدك
اوزرە چمن سیرینە کلورم کریان بە تماشاکە
سرو وسمن ایم اغلیورق سرو وسمن تماشا
کاهنە کلورم • مراد مصنوعە نظر طلبی در
مشاهدە صانع اسیدی ایلە چون غنچە دلی
دارم از اندوە تو پر خون سنك غمکدن غنچە
کبی خون ایلە پر • بر کل طوتارم عیبم مکن ای
چاك زدە پیراهن ایم یعنی بنی تعییب ایلمە
اکر پیرهنم چاك اولمش کلمشم • خطاب خدا
یە در درماندە شد از نالە من خلق کە هر
روز خلق بنم نالمدن عاجز اولدی زیرا هر کون
کویندە بیا بر سر این کوی و سن ایم بو محلە

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

طرفنه کلمه دیرلر وبن کلورم یعنی بن آیسم
کلورم سر کویدن مراد جناب قدسدر که عاشق
قرب حصولنه سعی ایتدیکنجه خلق منع ایدرلر
عشق تو بر دیوانه کی او نام برآورد سنک عشقک
بنم ناسی دیوانه لک ایله مشهور ایلدی تا در خم
ان سلسلهٔ پرشکن ایم تا اول پرشکن سلسله نک
خمنده کلم مراد عقل معاشی مرتبه سندن دور
اولمینجه عشق الهینک حصولی میسر دکل ایدیکن
بیاندر سلسلهٔ پرشکندن مراد زلفدر که اندن
مراد اسرار الهیه در یارب زچنین بادهٔ پرذوق
که خوردم یاربی که بو بخیلین زیاده ذوقلو باده
دن که ایچدم روزی شکن ان روز که باخیشتن
ایم اول کونی نصیب ایلمه که کندو مسکلم
باده دن مراد عشق الهیدر من طوطئ قدسم
به قفس مانده گرفتار بن عالم قدس طوطیسی یم
قفسده کرفتار قالمشم کو اینهٔ روی تو تا در
سخن ایم قنی سنک آینه یه بکزر یوزوک تا سوزه

تا سوزه کلم قفسدن مراد بدندر خطاب خدا یه در
بس مردم زغمت جانا کر نیست ترا باور اینهٔ
رخسارت پیش دهنم آور دیکر به عزیبی ندرو
همره شها ارتق شاهی یه یولداشی اولوب
عزیب لغه کیتمزم از بادیهٔ عشق تو کر باوطنیم
سنک عشقک صحرا سندن اکر وطنه کلم
خطاب خدا یه در مراد راه عشق زیاده صعب
وخطرناک ایدیکن بیاندر بس چو عاشق میشدم
کفتم که بردم کوهر مقصود ندانستم که این
دریاچه موج خون فشان دارد ولد ایضا ۱۲۷
بیک کرشمه که برجان زدی زدست
شدم بنم جانمه بر کرشمه اوردک انوک سببی ایله
الدن کیتدم دکر شراب مده ساقیا که مست
شدم ارتق شراب ویرمه ای ساقی که مست
اولدم ساقیدن مراد مرشد کاملدر ره صلاح
چه پویم چو عشق ورزیدم صلاح یولن نیلیم
چونکه عشقه سعی ایتدم بر قبله روی چه آرم

مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن

چوبت پرست شدم قبله بنز توجه ایدم چونکه
بت پرست اولدم • مراد زهد وصلاح ایله عشق
جمع اولمدیغن بیاندر بت در صف طاعت نشستم
روی دل سوی بتان • کافر صد بار بهتر زین
مسلمانی هنوز سرم بحلقهٔ روحانیان فرو
نامد بنم باشم روحانیلر حلقه سنه اشغه کلمدی
یعنی انلر ایله مصاحبت ایتمکه سر فرو ایتمدم کمند
زلف تو دیدم که پای بست شدم سنک زلفک
کمندینی کوردم که پای بست اولدم • زلفدن
مراد بونده اسرار الهیه اولمق روشندر ظلمت
کون اولمقدن • خطاب خدایه در • روحانیاندن
مراد ملائکه در میان مرد و آزان زو بلند شد
نامم خلق ارتاسنده اول سببدن نامم بلند
اولدیکه که زیر پای سگانت چو خاک پست
شدم که سنک سکلرک ایاغی آلتنده خاک
کبی پست وحقیر اولدم • مراد اولیایه رعایت
سبب رفعت ایدیکن بیاندر • خطاب خدایه در

در شکسته بسته بود گفت وکوی من شاهی
ای شاهم بنم سوزم شکسته بسته در • یعنی
پریشاندر چنین که بستهٔ آن زلف پر شکست
شدم بویله که اول پر شکست زلفک بغلنمشی
اولدم • شکست بونده شکن معناسنه در
بوکی بوکلم • مراد سوزینک پریشانلغی خاطرینک
پراکنده لکندن ایدوکن اشعاردر ولایضا ١٢٨
چو نتوانم که درخیلی غلامانت کمر بندم
چونکه قادر دکلم که سنک غلاملرک بولوکنده
کمر باغلایم • یعنی انلره مختلط اولام روم در
کنج محنت که بروی خویشتن در بندم محنت
بوجاغنه کیده یم وقاپوسن کندو یوزیمه باغلایم
خطاب خدایه در • ایو کشیدر ایله مصاحبت
میسر اولمیجق تنها اولمق اولی ایدیکن
اشعاردر من آن صیدم که از هوی تو در دل
تیرها دارم بن اول صیدم که سنک چشمکدن
کوکلمده تیرلر طوتارم گر مرد دولت بود

خودرا بر فتراک تو در بندم اکر بکا دولت
اولا کندی سنک ترککه بغلرم • فتراک
ترکی در • اهودن مراد بونده چشمدر • لیکن
بعض محلده عیب معناسنه دخی واقع اولمشده
تراکز عشق سوزی نیست سرو وکل
تماشا کن سنک کبی عشقدن بر حرارت و بر المک
یوقدر که سرو وکل تماشا ایلهم مرا یاری نماندآن
دل که بر یاری دکر بندم محصل کلام بنم اول
کوکلم قالمدی که بر غیری محبوبه بغلیم • مراد
خدادن غیریه محبت ایتمدیکن اشعاردر ز
ضعف تن چو سوی سیفرستم نامه میخواهم
تن ضعفندن چونکه سنک جانبکه نامه کوندرمک
استرم که روزی خویش را بر بال مرغ نامه بر
بندم که بر کون کندومی نامه ایلدیجی مرغک
یعنی کبوترک قنادینه باغلایم • نامه بر • وصف
ترکیبیده • مراد الام عشقدن کندوسنه
واقع اولان حقیقت حالنی بیانده که ضعفنی

نه مرتبه ده ایدیکی جاناننه معلوم اولا فدای تیغ
جانان کن سر سودا زده شاها ای شاهی
سودالی باشکی جانانک تیغنه فدا ایله کرمیخواهم
که با او عهد و پیمانی ز سر بندم زیرا استرم که
انوکله باشدن بر عهد و پیمان بغلیم • سر
ثانی خوب واقع اولمشدر • لب سوسن غرقه
به خون افتاده است • تا فتاده است ز تیغ
توجدا • وله ایضا ۱۲۹ خوش ان شبکان
سر رخسار و زلف پرشکن دیدم خوش اول
کیجه که اول ماهه بکزر رخساری و اول بوکلملی
زلفنی کوردم بهار عارضش را سبزه بر برک
سمن دیدم انوک عارضنک بهارینی سمن
یپراغی اوزره کوردم • عارضنی برک سمنه
خطنی سبزه تشبیه ایتمشدر برین جان
بلاکش کس نکرده است انجه من کردم
بو بلاکش جان اوزره کمسیه ایلممشدر انی بن که
ایلدم وزین چشم سیه رو کس ندیده است

انجمن دیدم وبوسیه روچشمدن کمسه کورمش کور
انی که بن کوردم ۔ مراد چشمدن کور دیکی ضرر
وبلایی بیاندر بیت اکرچه دیده بود پاسبان
تو ای دل ۔ بهوش باش که نقد تو پاسبان
نبرد نیامدخوشکوارم شربت عیشی درین
مجلس بومجلسده برعیش شربتی بکا خوشکوار
کلمدی که چون کل عاقبت بکریستم چندان
که خندیدم زیرا کل کبی عاقبت اغلدم اول
قدر که کلدم ۔ کلک کربیا یتمسی صولوب دوکو
لمسیدر ۔ مراد عالمک ذوق وصفاسی رنج
وعناسز اولمدیغن بیاندر ۔ مجلسدن مراد
دنیا در غبار کوی اورامی شنیدم کحل بینایی
اشیتدم که انوک کوینک غباری چشم روشن
ایدیجی سورمه ایمش بحمدالله نمردم تا بچشم
خویشتن دیدم الحمدلله اولمدم تا انی کندو
چشمم ایله کوردم ۔ بومعنی دخی جایزدر ۔
انی کندی چشممله کوردم ۔ کویدن مراد جناب

116

جناب قدسدر ۔ غباردن مراد قرب الهیدر
واشنالق اثری درکه چشم دله توتیادر سکو
شها غم دل بادهان او چرا کفتی ای شاهی
کوکل غمنی انوک دهانسز نیچون دیدک دیمه
نیاز خویش کردم عرضه چون جای سخن دیدم
کندو نیازمی عرض ایلدم چون که سوز یرینی
کوردم ۔ دهانه نسبت جای سخن یرنده در
ولد ایضا ۱۳ هر شب بدل حکایت خود
در میان نهم هر کیجه کوکل ایله کندی حکایتیم
اورته یه قورم دل راز سوز عشق تو داغ
نهان نهم سنک عشقکک سوزندن کوکله
مخفی داغ قورم ۔ خطاب خدایه در روزم چو
راه نیست در ان کوی هر شبی چونکه کوندوز
اول کویه بکا یول یوقدر هر بر کیجه آیم رخ نیاز
بران آستان نهم کلورم نیاز یوزینی اول استان
اوزره قورم ۔ مراد هر کیجه جناب قدسه
تضرع ونیاز ایتدیکن بیاندر نذوقی که ایم

مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

آزین ورطهٔ درکنار نه بر قوتم وارکه بو ورطه
دن کناره کلم نه محرمی که راز دل آنرا نهان
نهم نه بر محرم وارکه کوکل رازنی اورتیه قویم
ورطه دن مراد عشق الهینک صعوبتیدر
محرمدن مراد مرشد اولمق روشندر بکشاهٔ
لب برپرسشش من کز فراق تو بنی صورسه
لبکی آچ زیرا سنک فراقکدن نزدیک شد که
مهر آید بر دهان نهم قریب اولدیکه زبانم اوزره
ابدیه مهرنی قویم • یعنی موت قریب اولدی
خطاب جانانه در با عاشقی که شرح
دهم داستان خویش بر عاشق که کندی
داستانمی شرح ویره صد داغ تازه بر دل
آن ناتوان نهم اول ناتوانک کوکلی اوزره یوز تازه
داغ قوریم • مراد کند وسنده اولان سوز عشق
سائر عشاقده اولان سوزدن زیاده ایدیکن
بیانده چون گل زنه خنده بر رخ هر کس که ناگهان
گل کبی هر کمسه نک یوزینه کولمه زیرا که ناگهان

117

ناکهان همچون صبا از دست تو سر در جهان
نهم صبا کبی سنک الکدن جهانه باش قوریم •
یعنی سنی ترک ایده رم سب شهرهٔ شهر بشو
تا نهم سر در کوه • نازشیرین منی تا کنجی
فرهادم شها شکایت از لب لعل تو می کند
شاهی سنک لب لعلکدن حکایت ایلر طوطی
کجاست تا شکرش در دهان نهم طوطی
قنده در تا انوک اغزینه شکر قویایم • خطاب
خدایه در • لبدن مراد کلام ربانیدر ولالیضا ١٣

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

ما دل بر چنین زلف دلارای بسته ایم
بز کوکلیمزی دلارانک زلفی بوکلمنده باغلا
مشز در بادهٔ لبش طمع خام بسته ایم
انوک لبی باده سنه طمع خام باغلمشز •
دلارامدن مراد خدادر • زلفدن مراد اسرار
الهیه در • بادهٔ لبدن مراد کلام ربانیدن حاصل
اولان کیفیتدر • خام حاصل اولمازنسنه در •
طمع اسید سعنا سنه در آخر توان بکعبهٔ کوپیش

طواف كرد كرد كردن معناسنه در احرامك
كويي كعبه سندن طواف ايلمك ممكندر چون
عزم جزم كرده واحرام بسته ايم چونكه محكم
عزم ايلمش ايز واحرام باغلمش ايز مراد
سن طلب وجد وجد حسبنجه سعي درست
ايله قرب الهي حاصل اولوردیمكدر كويدن
مراد جناب قدسدر دعوى زهد كرده
بدوران حسن يار يارك حسني زماننده
زهد دعواسنى ايلمشى تهمت نكر كر بدل
بدنام بسته ايم تهمتى كوركه بدنام كوكلا اسناد
ايتمش ايز كرده نك فاعلى دلدر اى مرغ بوستان
تو ونوروز ونو بهار اى بوستان مرغى سن
ونوروز ونو بهار يعنى بونلرسكا پروازما
مجوكه در دام بسته ايم بزم پروازمزى استمه
زيرا طوزاغه باغلنمش ايز يعنى عاشق ايز
پروازا ولوب زانفس كلمه دن اولورسه
اتازا نفس كلمه دن اولميوب پروا اولورسه

اولورسه قيورمق معناسنه اولور كفتى چراست
شها ازين استانه دور شاهى بو استانه دن
نيچون ايراق قدرده يدك ما ديده ازرخ تو بناكام
بسته ايم بز سنك يوزكدن كوزيمزى بالضرورى
بغلمش ايز خطاب خدايه در ولد ايضا ١٣٢
چمن بشكفت سبزه خط كشيده وسرو بالا هم
چمن اچلدى وسبزه خط چكدى وسرو دخى
قامت چكدى مرا تنك است بى او دلها زباغ
صحرا هم اونسز صحرادن وباغدن هم طارلمش
بنم بركوكلم واردر ضمير غايب خدايه راجعدر
چو حال درد مندان عرضه دارى اى صبا
پيشش اى صبا چونكه انك اوكنده درد
مندلرك حالنى عرض طوترسن دران حضرت
بكستاخى درودى كوى از ماهم اول حضرته
بزدن دخى كوستاخلق ايله بر سلام دى
صبادن مراد فضل الهيدركه انوك وسيله سيله
حق ايله اشنالق طلب ايلرا جل كزا استانت سيكشد

رختم در این عالم اجلکه سنک استانکدن بنم
اسبابمی اول عالمه چکر بحمد الله که باداغ توأم
اینجا وانجا هم الحمد لله سنک داغک ایلهیم
بونده واندهٔ یعنی ایکی عالمده بیله خطاب
خدایه در نوای کز جام وصلش جرعهٔ داری
غنیمت دان ای عاشق که سن انوک وصلی
جامندن بر جرعه طوترسن غنیمت بیل خوش
آن ساعت که این دولت میسر بود ما راهم
خوش اول ساعت که بو دولت بزه میسر ایدی
مراد قرب الهی حاصل ایتمش کمسنه یه تنبیهدر که
غفلت اوزره اولمیه وصلشده اولان ضمیر
غایب خدایه راجعدر بصوت بلبلان شاهی
نوای ناله افزون کن بلبللر صوتی ایله ای
شاهی ناله صداسنی زیاده ایله که خوش باشد
عاشقرا حدیث درد وغم باهم زیرا ایکی
عاشق بربریله درد وغم سوزی لطیفدر
ولد ایضا ۱۳۳ دلا از عشق بتان چند یار

غم

غم باشیم ای کوکل خوبلر عشقندن نیجه بریار
اولا کجاست می که دمی غمگسار هم باشیم
شراب قنده در که بر بریمزه غمکسار اولالم غمکسار
غم کیدریجی معناسنه در هم ایهام طریقی
ایله خوب واقع اولمشدر بسوز عشق تو
کشته‌ایم سربلنداری سنک عشقک سوزیله
عالی قدر اولدق بلی سگی توییم وبداغ تو محرم
باشیم سنک کلبلرک آیز وسنک داغک
ایله محترم اولورز داغ بونده نشان معناسنده در
خطاب خدایه در چو عاشقان بوفا جان
کشند در پایت چونکه عاشقلر وفا ایله
سنک ایاغیکه جان چکرلر یعنی جان ویررلر
امیدهٔ هست که ما نیز در قدم باشیم امید
واردر که بز دخی قدمده اولاوز خطاب
خدایه در ز تاب حادثه چون بکسلد کمند
حیات حادثه شدتندن چونکه حیات کمندی
اوزوله یعنی کثرة غمدن چونکه حیات منقطع

اولا هنوز بسته‌ء ان زلف خم بخم باشیم
هنوز اول بوکلم بوکلم زلفک باغلنمشی اولاوز
زلفدن مراد اسرار الهیه‌در که جان عاشق
هرکیز اندن جدا اولماز چو هست کعبه‌ء
مقصود کوی او شاهی ای شهها چونکه انوک
کویی مقصودی کعبه‌سیدر روا مدار که
محروم آزین حرم باشیم رواطوتمه که بو
حرمدن محروم اولاوز ● کویه متصل اولان
ضمیر غایب خدایه راجعدر ولد ایضا ۱۳۴
مهی شد که آن رخ زیبانه دیدم برآی اولدی که
اول زیبا یوزی کوردم نشانی ز آن کل
رعنانه دیدم اول کل رعنادن بر نشان
کوردم شبی دیدم سر خود زیر پایش بر کیجه
کندی باشمی انوک ایاغی آلتنده کوردم ز شا
دی پیش زیر پانه دیدم سروردن ارتق
ایغم التنی کوردم ● بو سوز زیاده سروردن
کنایتدر ● مراد عشق الهینک مغلوبی اولد

اولدیغندن زیاده سرور کسب ایتدیکن
اشعاردر تو نا نمودی ان رخ بود مرا زاد
سن ما دام که اول یوزیکی کوسترمدک ازاد
ازادایدم ترا دیدم دیکر خود را نه دیدم سنی
کوردم ارتق کندیمی کورمدم ● خطاب خدایه
درکه ● خدابین اولان خودبین اولماز ● وخود
بین اولان خدابین اولماز ولد زمغرور
دنیاره دین مجوی ● خدابینی ازخویشتن
بین مجوی شدم خاموش در وصف دهانش
سنک دهانک وصفنده خاموش اولدم که
از تنکی سخن را جانه دیدم زیرا طارلغندن
سوزیرن کورمدم ● دهاندن مراد سر غیب
الغیبدر که سوز انک وصفنده عاجزدر ولد
آن دهانرا سر غیب الغیب دان کز فهم او ●
هم اشارت عاجز آمد هم عبارت قاصر است
چه افتاده است بعشق این بار شهها عشقده
بو کره سکا نه واقع اولدی ای شهها تراهر کز

چنین رسوا اند دیدم سنی هرگز بویله رسوا کورمدم
ولا ایضاً ۱۳۵

هر زمان از بیخودی

خواهم کزان رو بنگرم هر زمان بیخودلغمدن

استرم که اول یوزه نظر ایدم چون رسم نزدیک

نتوانم کزان سو بنگرم چون که قاتنه ایرشم قادر

اولمازم که اول جانبه نظر ایدم • مراد مشاهدهٔ

جمالده مدهوش اولدیغن اشعاردر در سجود

افتم چو بینم قبلهٔ دیدار او سجده یه دوشرم

چونکه انک دیداری قبله سنی کورم رخ نهم

بر خاک کان محراب ابرو بنگرم یوزومی

خاکه اوزره قورم که اول محرابه بکزر ابرویه

نظر ایدم • مراد طاعت و نیاز ایله مشاهدهٔ

جمال الهی و قرب پادشاهی طلب ایتدیکن بیان ایدر

هر کجا روی نکو یابم نشان آنجا روم هر قنده

که خوب یوزک نشانی بولورم انده کیده رم •

و اندران صورت ترا بینم چو نیکو بنگرم و اول

صورتده سنی کورورم چونکه ایو باقم • یعنی

یعنی اعیان نظر ایدم • خطاب خدایه در که جمیع

اشیا انوک حسننه اینه در رب جهان مرآت

حسن شاهد ماست • فشاهد وجهه فی

کل ذرات انکه پهلوی زند با ساه نو ابروی

تست اول نسنه که ساه نوه پهلو اورر • یعنی

غلبه ایدر سنک ابروکدر تا کی ات با دیگران

پهلو به پهلو بنگرم قچنه دک سنی غیرلر ایله

پهلو پهلو • یعنی بیله اوتورر و مصاحبت ایدر

کورم • خطاب محبوب مجازی یه اولمق روشندر

مرشده اولمقدن حد شاهی نیست بر خاک

درش ره یافتن انک قپوسی طپراغی اوزره یول

بولمق شاهینک حدی دکلدر من همان بهتر که

از دوران سر کو بنگرم همان یگرک اولکه

بن اراقدن اول سرکویه نظر ایدم • درش ده

اولان ضمیر غایب خدایه راجعدر ولا ایضاً ۱۳۵

حرف النون

ای باد پرده زان گل نو رسته

باز کن ای باد اول تازه بتمش کلدن پردهٔ آچ کو

مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

برفروز لاله رخ وغنچه نازکن برفروز امر
حاضردر • لاله یه دی رخنی شعله لندرسن
وغنچه یه دی ناز ایلسون • مراد جانانه عرض
جمال ایلدکده لاله یه وغنچه یه اصلا اعتبار قالماز
دیمکدر • بوی بهار داغ کهن تازه میکند بهار
رایحه سی اسکی داغی تازه ایلر • زیرا بهارده عا
شقلک جنونی زیاده اولور • بعض نسخه ده بوی
یرینه باد واقع اولمشدر • مطرب همان ترانهء
دلسوز سازکن کن امر حاضردر • ای مطرب
همان دلسوز ترانه یی ساز ایله • مراد مرشددن
فیض طلب ایتدیکن بیاندر • درپرده نوش
جنس مروق که پیرکار مروق جنسنی پرده ده
نوش ایله • زیرا ایشی اولوسی • باهیچ کس نه گفت که
افشای رازکن هیچ کمسیه دیمدی که رازی
افشا ایله • جنس مروقدن مراد شراب وعرق
کبی اولان نسنه در • اما بونده عشق الهی مراد در کم
ستری لازمدر • پیرکاردن مراد مرشد در •

مروق صاف اولمش نسنه یه دیرلر بلک اگرچه
باد فرح بخش وباده گلبیز است • بیانگ چنگ
مخور یعنی که محتسب تیز است زاهد که برخوابی
سار شک می برد زاهد بزم خوابی اولدیغنه
رشک ایلر • یارب زکنج عافیتش بی نیازکن
یارب انی عافیت کنجندن بی نیاز ایله • یعنی اکا
عافیت ویر • خوابیدن مراد مرتبهء محو وفنادر
ای از می فریب چو نرکس بخواب نازای
فریب شرابندن نرکس کبی خواب نازده اولان
کمسنه بکذشت روزکار خوشی چشم بازکن
خوشلق وسرور زمانی کچدی کوزک آچ غافل
اولمه • مراد دنیاپرست اولان غافلره خطابدر
ای جام باده درکف وایمن زمحتسب ای
النده جام باده ومحتسبدن ایمن اولان
کمسنه متاع خیر میکند زد درفرازکن متاع
خیر کچو قاپویی بغله جام باده دن مراد عشق
الهیدر • متاع خیردن مراد عشقدن منع

ایدیجیده حاصل یعنی عشق الهی سنکر اولاندن
عشقی ستر ایله دیمکده در بیت چه جای صحبت
نامحرم است مجلس انس سر پیاله بپوشان که
خرقه پوش آمد شاهی چو پیر میکده میخواندت
بعیش ای شاهی میخانه پیری چونکه سنی
عیشه اوقور خوش مرشدیست دست
ارادت دراز کن لطیف بو مرشده ارادت النی
دراز ایله یعنی اکا مرید اول پیردن مراد
مرشد در عیشدن مراد عشق الهیده در بیت
جنک خمیده قامت میخواندت بعشرت بشنو که
پند پیران هیچت زیان ندارد ولد الصح ۱۳۶۶
جان شد آواره و دل بهر تو افکار همان
جان آواره اولدی و کوکل سندن اوتوری ینه
اولکی کبی مجروحدر سر درین کار شد و با تو
سر و کار همان سرم بو ایشده کیتدی و عشق
و محبت ینه اولکی کبیدر خطاب خدایه در هر
کسی دربی کاری و غم یاری و مرا هر بکمسه

هر بکمسه برایش ارد نده و بریارک غمنده
و بنم دل همان درد همان جهد همان یار همان
بو جمیعیسی ینه اولکی کبی در اصلا تغییر کلممشدر
مراد کندینک عشق و درد ده اولان ثبوتنی
اشعاردر بلبلان در چمن آسوده بهم رازی
کل بلبللر چمنده و کلک مصاحبتی ایله آسوده
اولمشلردر در قفس ناله مرغان کرفتار
همان کرفتار اولان مرغلرک ناله سی
قفسده ینه اولکی کبیدر قصه ما و تو افسانه
هر کوی شده سنک ایله بزم قصه مز هر کویک
افسانه سی اولمشدر یعنی زیاده مشهوردر
عشق را با دل سودا زده بازار همان عشقک
سودایی کوکل ایله بازاری ینه اولکی کبیدر
یعنی سرم فاش اولمق ایله عشقدن فراغت
ایتمدم بیت خرقه پوشان دکر مست کذشتند و
کذشت قصه ماست که بر هر سر بازار بماند
شاهی از وصل بتان نیست بهجران خوش

باش ای شاهی اکرخوبلرک وصالی یوق ایسه
فراق ایله خوش اول کل همانست درین باغچه
وخار همان بو باغچه ده کل همان وخار هماندر
• باغچه دن مراد دنیادرکه خار وکل برابردر
زیرا سریع الزوالدر ولرایضا ١٣٧ چو کلک
صنع چنین رفت بر صحیفه ٔ کن چونکه صنع
قلمی کن صحیفه سی اوزره بویله واقع اولدی
مکیر خرده بر ارباب عشق وعیب مکن ارباب
عشق اوزره نقصان طوتمه وعیب ایلمه • یعنی
کمسیه طعن جائز دکلدر • زیرا روز ازلده
بویله واقع اولمشدر بیت مرا بر ندی وعشق
آن فضول عیب کند • که اعتراض بر اسرار علم
عیب کند خراش سینه ٔ من باورت کجا
افتد بنم سینه مک خراشنه سنک قندن اینانمق
دوشر • یعنی قلبمده اولان سوزه الم قچن اعتقاد
ایدرسن که رنج بینی اکر پشت خاری از نلخن
که اکر ارقه کی قاشیه سن طرنغکدن رنج والم

والم کورسن • مراد ناز وتنعمده اولانلر عشاقک
احوالندن خبردار دکل ایدیکن اشعار در بیت
خفته در سنجاب شاهی نازنینی راچه غم •
کر زخار وخاره سازد بستر وبالین غریب
حدیث قد تو کفتن بشرح ناید راست
سنک قدک سوزینی سویلمک شرح ایله راست
کلمز زباغ سدره نهالیست کوته ٔ سخن
سوز قصه لغی کرک • یعنی سوزی اوزاتمیلم
سدره باغندن بر نهالدر • باغ سدره دن مراد
جنتدر بیت طوبی زقامت تو نیارد که دوزند
• زین قصه بکذرم که سخن میشود بلند •
خیال خال تو آسایش دلست ازان سنک
خالک خیالی کوکل آسایشیدر اول سببدن
بداغ تازه شدا واکنند ریش کهن اسکی جراحته
تازه داغ ایله علاج ایدرلر • خالدن مراد ذاتدر که
انک خیالی محبت ماسوی ایله خراب اولمشدر
کوکل عمارتنه سببدر بپای خم سرخود

کرنمی نمی شبها ای شبها اکر کندی باشکی کوب
ایاغنه قوما یاسن امید عیش مدار از جهان
بی سروبن بی سروبن جهاندن عیش امیدی
طوتمه ٥ خمدن مراد مرشد در ایاغنه باش
قوسق ارادتدن کنایتدر ٥ حاصل معنی حقیقتده
ذوق وصفا عشق الهینک وجودنده ایدیکن
بیاندر بی سروبن بحسب الترکیب ابتداسی
وانتهاسی نامعلوم معناسنه در ٥ لیکن
اسلوبسزودنی معناسنه استعمال اولنور
وله ایضا ١٣٨ تا خط تو بر طرف مه آورد
شبیخون تا که سنک خطک ماه کنارینه
شبیخون کتوردی از دیده روانست بهر
نیم شبی خون هر بر نصف لیله چشممدن
خون رواندر ٥ یعنی عذارکده خط ظاهر اولالی
خون اغلارم ٥ بو بیتک قافیه سنده تجنیس
مرکب واردر له خط ساقی کر آزین کونه زند
نقش بر آب ٥ ای بسا رخ که بخونابه منقش باشد

باشد خطیست بر خون کل سیراب نوشته
سیراب نازک معناسنه در ٥ نازک ولطیف
کل قانی ایله یازلمشی بر خطدر ان سبزه نورسته
بران عارض کلکون اول تازه بیتمش سبزه اول
قرمزی عارض اوزرینه ٥ سبزه دن مراد خطدر
سنکی که زدی بر سر ساغر جهتی نیست شول
طاشیکه بزم باشمزه اوردک بر سببسز دکلدر
لیلی بتکلف شکند کاسه مجنون لیلی
مجنونک کاسه سنی تکلف ایله قیرر ٥
تکلف باطنده اولمینی اظهار در بر غرض ایچون
ایلیه سن دخی بنی طاش ایله اوردیغک خلقی
الداتمق ایچوندر بکا عداوت ایچون دکلدر نتکه
لیلی طعام بشوروب خلقه بخش ایلمش مجنون
کلدکده کاسه سنی کیچه ایله اوروب قرمش
لکن حقیقتده مجنونک شکسته کوکلن درست
ایتمش ٥ زیرا اول حالت خلقی غافل ایتمکدن
اوتوری ایدی ٥ حاصل معنی بودر که عشاقه درد

وبلا و فقر و عنا ایرشمك همان بوكه بگذر چندان كه
زدو گریه برین شعلهٔ جان سوز اول قدر كه
بو جان یاقیجی شعله اوزرینه اغلدم ساكن نشد
آتش ز درون آب ز بیرون درونمدن اتش
بیرونمدن ابسا ساكن اولمدی شاهابهٔ هواداری
ان نرگس پرخواب ای شاهی اول زیاده خوابلی
چشمك محبتی ایله بگذشت همه عمر بافسانه
وافسون جمیع عمر آوازه صاورد ایله كچدی
والحاصل بوتون عمر ایچینده رضاء حقه لایق
بر عبادت ایده مدم دیو تأسف و ندامتدر
وله ایضا ۱۳۹ گ مرا چشمیست از لعل تو در خون
جگر پنهان بنم بر چشمم واردر سنك لبكدن
جگر قاننه پنهاندر یعنی خوننه غرقه‌در سری
بر استانت كشته اندر خاك در پنهان بر باشم
واردر سنك استانكده خاك درده پنهاندر
خطاب خدایه در بروی لاله گون یك روز
گلگشت چمن رفتی قرمزی یوزوك ایله بر كون

بر كون چمن سیرینه كیتدكده زشرم عارضت گل
گشت تا سال دگر پنهان سنك عارضكك
شرمندن گل گلجك ییله دكین پنهان اولدی
خطاب خدایه دركه انك تجلیسندن جمیع اشیا
محو اولور بیت چو سلطان عزت علم بركشد
جهان سر بجیب عدم دركشد نهانی
خواستم پیش خیالت جان كشم لیكن استدمكه
نهانی سنك خیالكك اوكنه جانمی چكم اما چو عشق
اوازه انداد كی ماند خبر پنهان چونكه اوازه
ویردی یعنی فاش ایلدی خبر قچن پنهان
قالور خطاب خدایه در مرا چون اشكارا میرود
خون دل از دیده چونكه بنم خون دلم اشكارا
چشممدن جریان ایدر چه حاصل زانكه با چشم
تو میبازم نظر پنهان نه فائده اندن كه سنك
چشمكله نهانی نظر اوینارم یعنی نهانی
بكا نظرك اولا خطاب خدایه دركه ظاهرا
عشاق انك عشقندن بو حال اوزرینه در

تو خورشیدی و شاهی ذره چندین رو متاب
از وی سن خورشیدسن و شاهی ذره در اندن
بو قدر یوز چویرمه که بیچاره هوادار است
اگر پیدا و گر پنهان زیرا بیچاره عاشقکدر اگر
آشکاره و اگر پنهان ولد ایضا باده
کلرنکست و ساقی یار و نوروزی چنین
باده کلرنکدر و ساقی یاردر و بونجیلین بر
نوروزدر دیده روشن کن بروی مجلس
افروزی چنین بونجیلین بر مجلس افروزک
یوزی ایله چشمیکی روشن ایله • معنای
ظاهری اوزره مجلس افروزدن مراد محبوبدر
معنای باطنی اوزره مرشددر • حاصل معنی
بونک کبی لطیف زمانده بو مرشدک حضورنده
عشق الهی خصولنه سعی ایله دیمکدرکه بو سوز
اربابنه روشندر یا با سادر مقام خشم و نباشی
رقیب یار بزه غضب مقامنده و انک اردنجه
رقیب • با ما بز و ایله معناسنه دخی جائزدر

127

جائزدر یار با ما بد مهر و پهلویش بد آموزی
چنین بزم یارمز محبتسز و یاننده بونجیلین
بر یارامز تعلیم ایدیجی • معنی ظاهرندن قطع
نظر یاردن مراد نفس • رقیبدن مراد شیطان
اولمق ممکندر • بد آموزی ده اولان یا وحدت
ایچوندر افتابی بود رویت سایه از ما و اگر رفت
سنک یوزنک بر افتاب ایدی سایه سن بزدن
دریغ طوتدی روزکاری شد که می ترسیدم
از روزی چنین چوق زمان ایدی که بونک
کبی بر کوندن خوف ایدردم • خطاب خدایه در
همچو نای مطرب با ناله و دردی چنان مطربک
نایی کبی انجیلین بر ناله و درد ایلدم همچو شمع
مجلس با گریه و سوزی چنین بونجیلین بر گریه
و سوز ایله مجلسک شمعی کبی یم سینهٔ مجروح
شاهی و خدنک نازاو شاهینک مجروح سینه سی
و انوک ناز خدنکی این دل صد پاره راهم تیر
دلدوزی چنین بو یوز پاره اولمش کوکله هم

بونجیلین بوکوکل دیلیمجی تیر ضمیر غایب خدایه
راجعدر خدنک نازدن مراد صفة جلال
اغویدر ولد ایضا ۱۴۱ چشم تو خود بادهٔ
وسن در خمار آزان بادهٔ سنک چشمک
ایچدی وبن اندن خمارده ایدم آن غمزهٔ کرد
شوخی ومن شرمسار آزان شوخلغی اول
غمزه ایلدی وبن اندن شرمسارم یعنی جفا
جانان آیدر جرم بزه دوشر بیمار عشق را ز
مداوا چه فایده عشق خسته سنه علاجدن
نه فایده فارغ شو ای طبیب که بگذشت
کار آزان فارغ اول ای طبیب زیرا ایش
آندن کچدی یعنی که علاج میتسر دکلدر چون
دور لاله عهد جوانی گذشت وماند جوانلق
زمانی لاله دوری کبی کچدی بر سینه داغها
کهن یادگار آزان وسینه اوزره اندن
یادکار قالدی وماندک معناسی مصراع ثانیده قید اولنمدی
سهولت معنی ایچون آغشته شد بخون شهیدان

عشق

عشق خاک عشق شهیدلرینک قانی ایله خاک
نمناک وبولاشمش اولدی وین گل نمونه ایست
بهر نوبهار آزان هر نوبهارده بو گل اندن
بر نمونه در شها وفا مجوی زاهل زمانه هیچ
ای شاهی زمانه اهلندن هیچ وفا استمه چون
کس نشانه داد درین روزگار آزان چونکه هیچ
بو زمانده کمسه اندن نشان ویرمدی
پس وفا مجوی زکس در سخن نمی شنوی
بهرزه طالب سیمرغ وکیمیا می باش ولد ایضا ۱۴۲
بر طرف مهت غالیهٔ خم بخم ست این
سنک مهک کناری اوزره بو خم بخم غالیه میدر
یا بر ورق لاله زسنبل رقم است این یا لاله
ورقی اوزره سنبلدن بو بر رقممیدر مهدن
مراد عارضدر غالیهٔ خم بخمدن مراد بو کلم
بو کلم اولمش زلفدر بونکا صنعة تجاهل العارف
دیرلر گفتی که فلان همره سگانست درین
کوی کوی محله معناسنه در دیدک که فلان

مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

دخی بوکویده اولان کلیلردندر ای من سنک
کوی توجه لطف وکرمست این ای جانانکه
بن سنک کوینک سکی اولام بو نه لطف
وکرمدر • مراد جانانه التفات هر نه وجه
ایله اولور ایسه لطف عظیم ایدیکن بیانده
سنک لفظنه نسبت چه لفظی خوب واقع اولمشدر
بعض نسخه ده همه یرینه کم واقع اولمشدر
لیکن معناده کم اولماز عمری بشر این مرحله
بپیمودم و آخر عمر بو مرحله یه باشم ایله طی ایلدم
و آخر از بادیه عشق تو اول قدمست این
سنک عشقک صحراسنده بو اول قدمدر •
خطاب خدایه در • مصراع اولک کثرت زحمتدن
کنایتدر • لـه این راه را نهایت صورت کجا
توان بست • کش صد هزار منزل بیشست
در بدایت چون سیکشی اخر سخنی زان دهنی
تنک چونکه بنی دیلرسن آخر اول طار دهندن
بر سوز احسان ایت کین قافله را توشه راه

عدمست این زیرا بو قافله یه عدم یولنده ازق
بودر • مراد جانانه خطاب مستقلا طلب
ایتدیکن اشعاردر بی چاشنی غم نبود شربت
راحت راحت شربتی غم لذتنسز اولماز می
نوش که در کاسه دوران بهمست این
شراب ایچ که بو دوران کاسه سنده بیلدر •
زیرا شرابک نتکم کیفیتی وار خماری وار شاهی
که اسیرست بدان غمزه خونریز شاهی که
اول خونریز غمزه یه اسیردر خونش نتوان
ریخت که صیدحرمست این آنک قانی دوکمک
معقول دکلدر • زیرا بو • یعنی کوکلی حرم صیدیدر
مراد کوکل پریشان ایتمک زیاده قبیح ایدیکن
بیاندر لـه یارب سکیرش ارچه دل چون
کبوترم • افکند وکشت وعزت صیدحرم
نداشت ولـه ایضا ۱۴۳ مارا غمیست از تو که
کفتن نمی توان بزه سندن بر غم وار در که
دیمک ممکن دکلدر وز عشق حالتی که نهفتن

مفعول فاعلاتن مفعول فاعلن

نمی توان وعشقدن بر حالت وارکه سترایتمک
ممکن دکلدر • خطاب خدایه در بس مشکل
غمیست که عشق که گفتن نمیتوان • وین
مشکلی در که نهفتن نمیتوان بسیار
گفته شد سخن از نکته هاء عقل عقل نکته لرندن
چوق سوز سویلنمش اولدی اسرار عشق
ماند که گفتن نمی توان عشق سرلری قالدی
زیرا سویلمک ممکن دکلدر بهار آست غنچه
وآن دلی مانده غرق خون بزم غنچه کبی خونه
غرق اولمش برکوکلمز واردر بادی چو نیست
از تو شکفتن نمی توان چونکه سندن برباد
یوقدر اچلمق ممکن دکلدر • باددن مراد
لطفدر • باد ذکری غنچه یه مناسبتی ایلدر •
خطاب خدایه در چاروب ان ره آز مژه
کردم ولی چه سود اول یولک چاروبنی
کرپکدن ایلدم اما نه فایده چون کوی دوست
رفتن ورفتن نمی توان چونکه دوست محلّ

محلّ سنه کیتمک و سپورمک ممکن دکلدر •
دوستدن مراد باری تعالیدر • مراد بودر که
چون عاشق جانبندن سعی وطلب اولا • امّا
معشوق طرفندن عنایت ولطف اولمیدنه
فایده حاصل اولور • چاروب سپورکه در •
شها نثار اشک تو در یست شهوار ای
شاهی سنک اشککک نثاری بر در شاهوار
کان جز به سوزن مژه سفتن نمی توان
کان لفظی که آن تقدیرینده در • کهانی کرپک
ایکنه سندن غیری ایله دلمک ممکن دکلدر •
شاهوار شاهه لایق معناسنه در • مراد حق
ایچون اولان اشک در شاهوار کبی مقبول
ایدیکن اشعار در حرف الواو وله ایضا ١٤٤
عیسی دم مست یار ودلم ناتوان از و یا
عیسی نفسدر وکوکلم اندن ناتوانندر ان بر
که درد خویش ندارم نهان آزو اول
یک که کندی دردمی اندن نهان طوتمایم •

مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

عیسی دمدن مراد مرشددر بر ره چو دید چهرهٔ
زرد مرا بناز کفت بنم صاری یوزومی چونکه
یول اوزره کوردی ناز ایله دیدی تا چند درد
سر کشد این اشتان آز و نیجیه دک
بواستان اندن باش اغریسن چکر مراد جانان
راه عشقده عاشقک سعی جمیلنی عاشقنه
ظرافت ایله اشعار ایتدیکن بیانده عاشق که
دو زند زه وفا خون بریزش عاشق که وفادن
دم اوره انوک قانی دوکرسن در جان
کشد بر تو بونجی بر جان آز و اکر سنک
قاتکه جان چکه اندن جان ایله انجنورسن
خطاب جانانه در قمری ز بس که ناله و فریاد
کرد دوش قمری زیاده دون کیجه ناله و فریاد
ایلدی تا صبحدم بر خواب نرشد باغبان آز و
صباحه دکین باغبان اندن اویقو بیر کیتمدی
دلبر شکست عهد و زیان از بتافت روی
دلبر عهدی صیدی و یار اندن یوز چویردی

جویردی ما را بهیچ روی نبود این کمان
آز و بزه اندن هیچ بر وجه ایله بو ظن اولمدی
وقتی بناز بالش کل تکیه کاه داشت بر وقت
ناز ایله کل یصدیغنی تکیه کاه دوتدی یعنی
کلی یصدق کبی یصدندی بلبل که یاد می نکند
این زمان آز و بلبل که اندن بو زمانی یاد ایلمز
مراد بر زمان وصال و بر زمان فراق واقع
اولدیغن بیانده شاهی که تو سوخت ببین داغ
بر دلش شاهی که سنسز یاندی انک کوکلی
اوزرینه اولان داغنی کور خود ساله‌ها رود که
نر بینی نشان آز و خود ییللر کچر کیده‌رکه اندن
نشان کورمزسن وله ایضا ای در
درون خستهٔ نشان خدنک تو ای جانانکه
خسته خاطرمده سنک خدنکک نشانی واردر
جانم جراحت از مژهٔ تیز جنک تو جانم سنک
تیز کربکلدن بیجروحدر جنک بو نده جیم
عربی ایله اولمق روشندر شکه لطف‌سی

مفعول فاعلاتن مفاعیل فاعلن

نمایی وشکه تیغ می زنی کاه لطف کوستررسن
وکاه تیغ او ورسن کردن نهاده ام جو اسیران
بر چنک تو سنک الکده اسیر اولانلر کبی بویون
قوموشم • یعنی مطیع ومنقادم • خطاب
خدایه در ساخود فتاده ایم زبا بر شدار دل
بزخود دوشمشز ایز بزدن کوکل قالدرمه •
یعنی بزی نظر کدن براقمه ای خاکسار
کشته سر سایه سنک توای جانان که بزم
باشمز سنک طاشک ایله خوار اولمشدر •
خطاب خدایه در ای تازه کل که رشک
بهارست عارضت ای تازه کل که سنک عارضنک
بهارک رشکی در • یعنی اندن خوبدر خیالی شاد
این چمن از آب ورنک تو بو چمن سنک آب ورنککدن
خالی اولمسون • یعنی ابدی حیاتده اول شها
زنک بوذکر ناست نبرد یاد ای شها عاردن
ایدیکه یار سنک نامیکی الیتمدی • یعنی یاد ایتمدی
اری حجاب راه توشد نام ونک تو بلی سنک

مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

سنک نام وننکک سنک یولکه حجاب اولدی
• یاردن مراد خدادرکه نام وننکدن کچمین
انوک درکاهنه وصول بولمز بس حجاب راه
توی حافظ از میان برخیز • خوشا کسی که درین
راه بیحجاب رود ولایضا ۱۴۰ ای باد صبحدم
خبر یار من بکو ای صباح وقتنک یلی بنم یارمک
خبرینی سویله بابلبل از شمایل سرو وسمن بکو بلبله
سرو وسمنک اوصافندن سویله اندوه بلبلان
خزان دیده ای صبا خزان کورمش بلبللرک
غصه سنی ای صبا در نوبهار باکل ونسترن
بکو نوبهارده کله نسترنه سویله • مراد عالم
قبضه اولان عاشقلره معشوق حقیقتنک
اوصافندن بیان ایله دیمکدر • باددن و
صبادن مراد فضل الهیدر لعل تر الطافت
عیسیست در سخن سوزده سنک لبک ایچون
لطافت عیسی واردر • یعنی عیسی مرده احیا
ایتدیکی کبی سن دخی مصاحبت ایله فراقدن

مرده اولمش عاشقلرك احيا ايدرسن من مرده
از براى خدا يك سخن بكو بن اولدم الله ايچون
اولسون بر سوز سويله • خطاب مرشده اولمق
روشندر • چون عشق از زين سرود نهان پرده
بركرفت چونكه عشق بو مخفى سرودن پرده
رفع ايلدى • يعنى فاش ايتدى كو خاص
وعام بشنو وكو مرد وزن بكو دى خاص
وعام اشتسون • ودى ار وعورت سويلسون
• يعنى اصلا قايرمزم شها بلا ومحنت جانان
مكو بغير اى شاهى جانانك بلا ومحنتى غيره
سويلمه • مراد جاناندن ايريشن بلا ومحنتى
ديمكدر • كر مرد عشقى اين همه با خويشتن بكو
اكر مرد عشق ايسك بودر وكليسن كند وكه سويله
يعنى كمسه يه فاش ايتمه • جاناندن مراد خدادر
وله ايضا ١٤٧ ما حق شناس پير مغانيم
ديرا وبز پير مغانك وآنك ديرينك حق
شناسى يز غافل نه ايم يكنفس از ذكر خير او برنفس

برنفس انونك ذكر خيرندن غافل دكل ايز • پير
مغاندن مراد مرشددر • مى خور بر غم دهر كه
خون تو ميخورد • دهرك غمنه شراب ايچ زيرا
سنك قانكى ايچر • كيوان دير دور ومه زود
سير او • انك كيچ دورايديجى كيوانى وانك تيز
سير ايديجى ماهى • زيرا تاثيرات افلاك ونجوم
اكرچه • مؤثر حقيقى بارى تعاليدر • ميدن
مراد عشق الهيدر • ساقى بيا كه ملك سليمان
بر باد رفت • اى ساقى كل كه ملك سليمان يل ايله
كيتدى • حالى فضاى دشت ودراز وحش
وطير او • دشت وصحراسى انك وحش وطيورندن
خاليدر • مراد عالم بى بقا ايديكن بياندر •
دشت ودر • دره ديمك معناسنه در • بس
نه بر باد رفتى سحرگاه وشام • سرير سليمان
عليه السلام • باخو نديدى كه بر باد رفت •
خنك انكه با دانش وداد رفت • كس تهمت
دولى نه نهد آفتاب را • كمسه آفتابه ايكيلك

تهمتنی قوساز • یعنی افتابه کمسه ایکی دیمز
ای دل بد وز دیده غیرت ز غیر او ای کوکل
انک غیریسندن غیرت کوزینی دیک • یعنی
خدادن غیری یه نظر ایلمه شها ز پیر میکده
بستان پیاله را ای شاهی میخانه پیرندن
پیاله آل سرمست بگذر از در دیرینه دیر
او انک اسکی دیرینک قاپوسندن سرمست
کچ • پیر میکده دن مراد مرشد در • حاصل
سعی عشق الهی یه سعی ایدوب عالمدن فراغت
ایله دیمکدر ولد ایضا رخ تو ز رشک
مه و آفتاب شد هر دو سنک رخک ایکیسی
بیله ماه افتابک رشکی اولدی بخنده لعل تو
نقل شراب شد هر دو خنده ایله سنک ایکی
لبک نقل و شراب اولدی • هر دو لفظی رخ
و لعله تأکید اولمق اوزرینه شرح اولندی •
مه و افتابه و نقل و شرابه تأکید اولمق ممکندر
چو دور شد لب و چشم تو ام ز پیش نظر چونکه

134

چونکه سنک لب و چشمک بنم نظرمدن دور
اولدی ز دیده و دلم ارام و خواب شد هر دو
• دیده و دلمدن ارام و خواب ایکیسی بیله کیتدی
خواب دیده یه و ارام دله کوره در • لف و نشر
غیر مرتب طریقی ایله زبسکه سیل دمادم ز دل
بدیده گذشت زیاده که دمادم سیل کوکلدن
کوزه اوغرادی ببین که خانه چشمم خراب
شد هر دو کورکه چشمم خانه سینک ایکیسی
بیله خراب اولدی متاع صبر و سلامت کردم
زین پیش بوندن اول که صبر و سلامت متاعینی
دوتدم فدای نغمه چنک رباب شد هر دو
ایکیسی بیله چنک و رباب نغمه سنه فدا اولدی
مراد عشقه وصول بولدیغن بیاندر دل شکسته
و جانی که بود شها را شاهینک شکسته بردل
و جانی که وار ایدی بدان سلاسل تاب پر پیچ شد
هر دو اول پیچ و تاب ایله پرسلسله لره کیتدی
سلاسلدن مراد زلفدر که • بونده اسرار الهیه

وغیب هویت مراد در ۰ بیچ قورق تاب بوکلم

ولہ ایضا ۱۴۹ ای غنچه را خون درجکر از

لعل رنک امیز تو ای جانانکه سنک قرمزی

لبکدن غنچه نک جکرنده خون وار در عشاقرا

جان درخطر از صلح جنک امیز تو عشاقک

جانی خطرده در سنک جنک مختلط صلحکدن

خطاب خدایه درکه ۰ اندن عشاقه کاه قبض

وکاه بسط ایریشور رویت سد ناکاسته

خط سبزه نوخاسته سنک یوزوک بدر او

آید خطک تازه بتمش سبزه در شکل غریب

آراسته نقاش رنک امیز تو سنک رنککک

قارشدیجی نقاش ۰ عجب شکل زینت ایتمش

یعنی باری تعالی حضرتی سنی زیاده خوب خلق

ایلمش کفتی که کل وصلی دهم خاری نیدم

از تو هم دیدک که بر وصل کلنی ویرم سندن

بر خار دخی کورمدم ای دور از آیین کرم لطف

درنک امیز تو ای جانانکه کرم عادتندن

عادتندن اراقدر سنک درنک آمیز لطفک

رنک بوندہ نقش وظرافت معناسنه در کاهی

زنی سنک جفاکه طعن ودشنام از قفا

کاهی جفا طاشنی اوررسن ۰ وکاهی قفادن

طعن ودشنام ایدرسن بادست وکل دیوانه

راد شنام سنک آمیز تو سنک سنک آمیز

دوشنامک ۰ دیوانه یه بادہ وکلدر ۰ یعنی طاشک

کلهٔ وطعن ودشنامی باده تشبیه ایدر ۰ مراد

جانان الندن ایریشن درد وجفا ۰ ذوق وصفا

ایدیکن بیاندر شها بر وزین استان از در

چوراندت دلستان ای شاهی بو استاندن

یوری چونکه دلستان سنی قابودن سوردی

خود عار میدا دجهان از نام ننک آمیز تو

جهان خلقی خود سنک نامنک ایله مختلط ناسکدن

عار طوتر ۰ دلستاندن مراد محبوبدر ولہ ایضا ۱۵۰

حرف الهاء تابسته بسلسلهٔ مشکبو

کره تاکه مشکبوی سلسله که کره بغلمشسن

مفعول فعلات مفاعیل فاعلن

یعنی سیاه زلفکی اورشسن جانهای بی دلان نشست
بهرتا موکره بی دللرک یعنی عاشقلرک
جانلری سویکنک هرتارنده کره اولمشدر
یعنی هرتارنده وافر جان جمع اولمشدر ۰ سلسله
زلف معناسنه درکه بوندن اسرار الهیه مراددر که
عشاقک جانلری انده جمع اولمشدر بیت
چنین که از همه سودا و راه می بینم ۰ بجز حمایت
زلفت مرا پناهی نیست عمری گذشت
وان گره زلفم آرزوست بر عمر کچدی واو
زلف کوهی بنم آرزومدر یارب مباد در دلکس
آرزو گره یارب کمسنک کوکلنده آرزو کره
اولمسون ۰ آرزونک کره اولمسی آرزونک
عدم حصولندن کنایه در زان دو نیمه زنم چو
صراحی زخون دل اول سببدن صراحی کبی کوکل
قانندن دم اورمزم ۰ یعنی عشقدن حاصل اولان
درد والمی کمسنه یه فاش ایتمزم کز شوق گریه
میشود م در گلو گره زیرا شوقدن بوغازمده

بوغازمده کریه کره اولور ۰ یعنی منعقد اولور
بستم خیال زلف کجت در کنار چشم سنک
اکری زلفنک خیالنی چشمم کنارنده باغلدم ۰
یعنی تخیل ایتدم جعد بنفشه را شست بر اطراف
جو گره کویا بنفشه نک جعدی ارماغنک
اطرافی اوزرینه کره اولمشدر ۰ چشمنی جویه
و کنارینی اطراف جویه ۰ و زلفی جعدنی
بنفشه یه تشبیه ایتمشدر بیت چنین که در دل
داغ زلف سرکش تست ۰ بنفشه زار شود تربتم
چو درگذرم هر صبحدم که باد ز زلف تو دم
زند هر صباح وقتکه باد سنک زلفکدن دم
اوره خون در درون غنچه شوی تو بتو گره
غنچه نک ایچنده قان قات قات منعقد اولور
اضطرابندن که زلفکدن خجل اولمشدر ۰ زلفدن
مراد اسرار الهیه در ۰ خطاب خدایه در در کار
خویش صد گره از بخت دیده ام بختمدن
کندی ایشمده یوز کره کورمشم تا دیده ام بر ابروی

ان تندخو کره تاکه اول تندخونك ابرولری
اوزره کره کورمشم • مراد جانانك خشونتی
عاشقك مرادنك عدم حصولنه سبب ایدیکن
اشعار در شها نه وخت چاك دل از زلف
نیکوان شاه خوبلرك زلفندن کوکل چاکنی
دیکمدی که ایام زد بر رشتهٔ امید او کره
زیرا ایام انوك امیدی رشته سنه کره اوردی
یعنی زمانه خوبلرك وصالنه مانع اولدی •
رشته ایلکدر ولد ایضا ۱۵ ای بهر قتل
ساز ده برابروان کره ای بزی قتل ایتمکدن
اوتوری ابرولری اوزره کره اورمش جانان •
یعنی ابرولرینی بروشد رمش جانان بکشا بخنده
ان لب واز ابروان کره خنده ایله اول لبکی
اچ وابروکدن اول کرهی چوز • یعنی کلر
یوز کوستر • مراد جانادن لطف وترحم طلبیدر
مصراع اولده اولان ابروان جمعدر • ومصراع
ثانیده اولان ابروان ابر ایله آن لفظندن مرکبدر که

مرکبدر که بوکا تجنیس مرکب دیرلر • کره عقده
معناسنه در سوسن که با دهان تو از غنچه
لاف زد سوسن که سنك دهانك قتنده غنچه
وصف ایلدی وز خجالتش فتاد مکر بر زبان کره
خجالتدن سکرانك زبانی اوزره عقده دوشدی که
اصلا سوزه قادر اولمدی • خطاب جانانه در
مشاطه را ز طرهٔ او دست کوته است انك
طره سندن مشاطه نك الی قصه در • یعنی
مشاطه یه احتیاجی یوقدر جعد بنفشه را
نزند باغبان کره بنفشه نك زلفنه کرهی
باغبان اورمز بلکه خدا ایدر چون کل زری که
هست بدی کرهی بباد شول التونکه وار در کل
کبی اکرینی ایله انی یله ویره سن • یعنی شرابه
صرف ایده سن یکدر بدبران که غنچه وار زری
بر میان کره اندن که غنچه کبی انك میانه
کره اوره سن • یعنی خرج ایتمیه سن • حاصل
معنی بودر که زری جمع ایدوب حفظ ایتمکدن

حواده صرف ایتمک یکدر ● سیدکن مراد عشق اولمق
احتمالدر اولوقت معنی بویله اولور زری حفظ
ایتمک یکدر ● کلک حمرتنی شرابه وایچنده اولو
صاروسنی زره تشبیه ایدرلر ● وکله بذل غنچیه
امساک ایدرلر ● کله بذل وغنچه صرف اسنادی
بو بیتدن ظاهردر بیت چو کل کر خرده داری
خدارا صرف عشرت کن ● که قارون را غلطها
داد سودای زراندوزی ● وبو بیتدن دخی
روشندر بیت کنون که بر کف کل جام باده
صافست ● بصد هزار زبان بلبلش در آو
صافست ● وغنچیه امساک اسنادی بو بیتدن
ظاهردر بیت احوال کنج قارون کایام داد بر داد
● با غنچه باز کویید تا زر نهان ندارد ● وبو
بیتلردن غیری چوق واقع اولمشدر شبها
چو چنک ناله شبها ز زلف اوست کیجه لر ایلد شاهینک
ناله سی انک زلفندندر زانش فتاده است بر کیهای
جان شکره اول سببدن انک جانی طمرلرینه کره

مفعول مفاعلن فعولن

کره دوشمشدر ● یعنی زیاده مضطربدر ● زلفدن
مراد بونده ظلمت کون اولمق روشندر والایضا ۱۰۲ گا
ما ایم ودلی ز دشت رفته بز زوالدن
کیتمش بر کوکلمز در پای فتاده پشت رفته ایا
دوشمش باصلمش در کوی تو پارسا رسیده
سنک محلکه پارسا ایرشمش وز پیش تو بت
بر ست رفته وسنک اوکلکدن بت پرست
کیتمش ● یعنی صالح ایکن سکا عاشق اولمش
ز افتاده دل منت چه خیزد بنم افتاده کوکلمدن
سکا نه حاصل اولور قلبی بز هزار دست رفته
بیک دانه اله کیتمش بر قلبدر ● خطاب خدایه در
قلب بونده خوب واقع اولمشدر ما ایم ز دست
دل درین کوی بز کوکل الندن بر کویه هوشیار
رسیده هست رفته هوشیار ایرشمش مست
کیتمش ● خطاب خدایه در امید قرار نیست
شها قرار امیدی یوقدر ای شاهی از صبر دلی
که هست رفته شول کوکل صبر ندن که

وار در کیتمشدر ولہ ایضاً ١٠٣ ای شمع رخسار

ترا تابی بهر کاشانۂ ای جانانکہ سنک

رخسارک شمعنک هر بر کاشانده بر پرتوی

وار در وی ز آفتاب روی تو شمعی بهر ویرانۂ

وای جانانکہ سنک یوزوک آفتابندن هر بر

ویرانده بر شمع وار در ● خطاب خدایه در

هیچ بر یر یوق در کہ انوک ذاتندن اثر اولمیہ بیت

در عشق خانقاه وخرابات فرق نیست ●

هر جا کہ هست پرتو روی حبیب هست کر

عاشقی در کوی تو باید من تنها بسم اکر سنک

کویکده بر عاشق کرک ایسہ یا الکز بن یترم نہ شنیدی

اخی جان من کز خانۂ دیوانۂ اخی لفظی

ادات تعریضیدر ● آخی اشتمدکمی ای بنم جانم

کہ بر خانده بر دیوانہ ● یعنی بر خانہ یہ بر دیوانہ

یتر خواهم متاع جان بکف کرده سرت کردم

شبی جان متاعی الده استرم کہ بر کیجہ سنک باشک

اطرافنه طولانام ای طایر قدس آمده شمع ترا پروانۂ

ای جانانکہ سنک شمعکہ بر پروانہ کلمشدر

خطاب خدایه در ● طایر قدسدن مراد جبرائیلدر

شمعدن مراد بونده تجلئ ذاتدر در کوش تو

آه فغان بادیست از هر سو وزان سنک

قولاغک آه وفغان هر جانبدن استیجی بر یلدر

با چشم خواب آلود تو افسون ما افسانۂ

سنک خواب آلود چشمکہ بزم افسونمز بر افسانہ در

● یعنی اصلا تأثیری یوقدر شاهی کہ میسوز

دلش ناچار آهی میکشد شاهی کہ انوک کوکلی

یانہ بالضروری آه چکر دودی بروزن برشود

هر جا بسوزد خانۂ باجا اوزره توتون کدر

یعنی چیقار ● هر قنده کہ بر خانہ یانا ● مراد آتش

عشق اولنلرده آه سقر ایدیکن بیاندر ولہ

ایضاً ١٠٤ ساقیا لطفی بکن جامی بده

ای ساقی بر لطف ایلہ بر جام ویر دردمارا یکدم

آرامی بده بزم دردیمزه بر دم بر آرام ویر ● مراد

مرشددن فیض طلبیدر عالم قبضدن خلاص ایچون

فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

سیکنم عرض نیاز پیش تو سنک اوکنکده بر نیاز
عرض ایدرم کر جوابی نیست دشنامی بده اکر بر
جواب یوق بزه بر دشنام ویر • مراد جاناندن
مصاحبت طلبیدر هر نه وجه ایله اولورسه ما
جودوریم از برت آخر که هی بز چونکه سنک
قتکدن دور زاخی کاهی نامه و بنویس و پیغامی
بده بر نامه یاز و بر خبر ویر سر فدای تیغ تست
ای جان بیا سر سنک تیغکه فدادر ای جان کل
قصهٔ ما را سر انجامی بده بزم قصه مزه بر سر انجام
ویر • یعنی بزی وجوددن خلاص ایله • خطاب
خدایه در چند سوزی شاهی دلخسته را دل
خسته شاهی نیچه بر یاقرسن کاه کاهش وعدهٔ
خامی بده کاه کاه اکا بر خام وعده ویر • خطاب محبوبه در
ولە ایضاً ١٥٥ زهی عشقت آتش بر جان ور
زده تحسین سنک عشقکه جانمه آتش اورمشدر
خطت کار خلقی بهم بر زده سنک خطک
و افر خلقک ایشنی مشوش ایلمشدر • یعنی سکا

سکا عاشق اولمشلردر چو ما را بسنک جفا
میزنی بزی جفا طاشیله اوررسن قدح با
حریفان دیکر زده غیری حریفلر ایله قدح اور
مشسن • خطاب محبوب مجازیدر در چو ما
در خماری می لعل یار یارک لبی شرابندن بز
جیلین سبو را نکر دست بر سر زده دستنی
کورکه الینی باشنه اورمش • یاردن مراد خدا
در که هیچ بر شی یوقدر که اکا محبت وحمد
ایتمیه رخت تا نوشته خط سبز خویش سنک
یوزک تاکه کند وسنه تازه خط یازمشی • سبز
تازه معناسنه در کل آتش در اوراق دفتر
زده کل دفتری اوراقنه آتش اورمشدر شکلندن
• زیوانی خجیل ایتمش سن کلک آتش اورمسندن
مراد حمیتیدر کرو برده شها از اقران بشعر
شاهی شعرده اقراننده سبقت آلمش چو با
اوستادان برابر زده چونکه اوستادلر ایله برابر
ایمش • یعنی انلر ایله برابر اولمش وله ایضاً ١٥٥

سنم بادرد هم زانو نشسته بنم کہ درد
ایله صقارن اوتورمش • یعنی درددن جدا
ودور اولمازم زسلك عافیت یکسو نشسته
عافیت وصحت سلکندن برجانبده اوتورمشم •
مراد کندوده اولان حالات عشقی بیانده کجا
رفت ان کہ میکفتیم شبها قنده کیتدی
اولکہ کیجه لر ایله آیدر ایدك غم دل یا تو
روبارو نشسته کوکل غمی سنك ایله روبرو
اوتورمش • بو وجه دخی جایزدر • کوکل
غمی سنکله روبرو اوتورمش • مراد زمان
وصالده واقع اولان قرب ومصاحبتی یاد در
تحسر طریقیله درون دل خیال قامت راست
کوکلم ایچنده جانانك راست قامتنك خیالی
مرا تیریست در پهلو نشسته بر تیردر کہ بنم
پهلومده اوتورمشدر • یعنی پهلومه باتمشدر
سنم پیوسته در سودای زلفت بنم دائم سنك زلفك
سوداسنده زغم سر بر سر زانو نشسته غمدن

141

غمدن باشمی سر زانو اوزره قویوب اوتورمشم
زلفدن مراد بونده ظلمت کوندر کہ حالی اندن سکدر
وپریشان اولمشدر • خطاب خدایه در مرا کفتی
برین در کیست شاهی بکا ایتدك بو قاپو
اوزره شاهی کیمدر غباری بر سر این کو نشسته
بو سر کوی اوتورمش بر غباردر ولہ ایضا ۱۰۶
ای کل نوبر سفر رفته وسالی مانده
ای سفره کیتمش وبر قالمش تازه کل سازانده
میان تو خیالی مانده بر سنك میانك غصه سندن
بر خیال قالمش ایمز • خطاب جانانه در میانه
نسبت خیال خوب واقع اولمشدر دل مهجورمن
از موی چو مویی کشته بنم مهجور کوکلم کریه
ونوحه دن بر موی کبی اولمشدر تن رنجور من
از ناله چو نالی مانده بنم رنجور جسمم ناله دن بر نال
کبی قالمشدر • نال قلم ایچنده اولان تیلدر
بتمنای دهان تو همه عمر کذشت سنك دهانك
تمناسی ایله جمیع عمر کچدی از تو مرا است همین

فکر محالی مانده سندن برانجق بر محال فکر قالمشدر
دهانی عدمه تشبیه اعتباریله محال دیمشدر لعلت
ازکوهر کانیست نشانی داده سنک لبک
کانه منسوب کوهردن برنشان ویر رویت
ازنسخهٔ ماینست مثالی مانده سنک یوزوک
ماینک نسخه سندن قالمش بر مثالدر • خطاب
محبوب مجازییه در • مانی بر استاد نقاشک
اسمیدر رانده شاهی زبیت اشک چو پروین
هردو شاهی هردو سنک اردکدن پروین کوز
یاشنی سورمشدر • یعنی وافر کریه ایتمشدر
هرکجا از سم اسب تو هلالی مانده هرقنده که
سنک آتک طیناغندن بر هلال قالمشدر •
پروین اولکه که قطرات اشکی اکا تشبیه ایتمشدر
هلالدن مراد ات نعلنک نشانیدر • پروینه
نسبت هلال خوب واقع اولمشدر ولـــه
ایضاً ۱۵۷ ای که باطرهٔ پرچین وشکست
آمده ای محبوب که زیاده بوکلملو وقورقلو طره

طره ایله کلمشسن • خطاب محبوبه در

همچو کل رخت نیفکنده سکن عزم سفر
سفر اسبابکی براقمامش ایکن • یعنی قونمامش
ایکن کل کبی سفر قصدن ایلمه • زیرا کل اچلور
وفوری صولر بنشین چون برارباب نشست
آمده اوتور چونکه مصاحبلر وعاشقلر قتنه
کلمشسن • خطاب محبوبه در دامن چون
تونکاری زکف اسان ندهم سنجیلین
بر نکارک دامننی الدن اسان ویرمزم کهٔ بر خون
آبرهٔ بسیار بدست آمده • زیرا چوق قانلو یاش
ایله الله کلمشسن • خطاب خدایه در بیت
دامن دوست بر صد خون دل افتاد بدست •
بفسوسی که کند خصم رها نتوان کرد
کرده نسبت بالاش بطوبی هیهات انک
بلند قامتی طوبی یه تشبیه ایتمشسن هیهات •

يعنى اصلا مشابهت يوقدر بر وآى خواجه كه
با همت پست آمده يورى اى كشى كه پست
همت ايله كلمشسن • يعنى بلند همت دكلسن
مراد طوبى نڭ قامتى جانانه مشابهتى اولمديغى
اشعار در بلند طوبى زقامت تو نيارد كه دم
زند • زين قصه بگذرم كه سخن ميشود
بلند شاهى از عمر ابد يافته بهره كه تو اى
شاهى عمر ابددن نصيب بولمشسن • زيراسن
كشته ان دو لب باده پرست آمده
اول ايكى باده پرست لبڭ مقتولى كلمشسن •
مراد كشتهٔ عشق اولان حيات ابده وصول
بولديغى بياندر وله ايضا گ ١٥٨ زهى
ازخطت رخ عنبر شكسته تحسين اى
جانانه سنڭ خطڭدن عنبرڭ رخى صنمشدر
قدت سرو را دست پرچوب بسته سنڭ
قدڭ الني چوب اوزره بغلمشدر • يعنى انى مغلوب
ايلمشدر غبايست خطت نشسته بران لب سنڭ

143

خطڭ اول لب اوزرينه اوتورمش بر غباردر
بلى خط ياقوت باشد نشسته بلى خط ياقوت
اوتورمش ومحكم اولور • نشسته بوندن بوسيقنا ددر
دلم بسته شد در شكنها زلفت كوكلم سنڭ
زلفڭ بوكلملرينه بغلنمش اولدى ازان روى
كشتم چنين دل شكسته اول سببدن
بويله دل شكسته اولدم • زلفدن مراد بونده
ظلمت كون اولمق روشندر زخم ما وصل تو
ذوقى نيابند سنڭ وصلڭ خرماسندن
بر ذوق بولمازم كسانى كه از خار كردند
خسته شول كمسه لر كه خاردن مجروح
اولورلر • مراد هجرانه تحمل ايتمين وصالنه
وصول بولماز ديمكدر توجايى كه باشى كه
باشند خوبان بر پرده كه سن اولاسن خوبلركم
اولورلر زخاشاك با كل نه بندند دسته
خاشاكدن كل ايله دسته بغلمازلر • خطڭ
خدايه در درين باغ روزى كه نارسته بودم

بو باغده شول کون که بتممش ایدم • یعنی دخی
بو عالمه کلممش ایدم چو لاله نبودم ز داغ
تو رسته لاله کبی سنک داغکدن قورتولمش
دکل ایدم • خطاب خدایه در • مراد قلبنده
اولان عشق داغی ازلی ایدیکن اشعاردر
بت • نه این زمان دل حافظ در آتش طلبست
که داغدار ازل همچو لاله خودروست
دل شها از زلف خوبان هراسد شاهینک
قلبی خوبلرک زلفندن خوف ایدر چو آهو که
از دام صیاد جسته آهو کبی صیاد دامندن
خلاص بولمش • مراد خوبلره محبت ضرر
محض ایدیکن بیاندر ولد ایضا ۱۵۹ ای
دیده بسی فتنه ز بالای تو دیده ای جانانکه
دیده سنک قامتکدن چوق فتنه کورمشدر
صد کونه بلا از سر زلف تو کشیده
سنک زلفک اوجندن یوز دورلو بلا چکمشدر
بت • دیده هر دیده او جدا دردی • تا زروی

تا ز روی تو ماند او جدا دیوانه شد عقل در آن
دم که بشوخی عقل دیوانه اولمشدر اول دمده که
شوخلق ایله لعل تو فسون خوانده و خط تو
دمیده لبک افسون اوقومش و خطک اوفورمشدر
با این همه شیرینی و لطفست نی قند نی
شکر که بو دکلی شیرینلک و لطافت ایله در
پیشست ز تحیر سر انگشت گزیده سنک
اوکنده تحیردن برمغی اوجنی اصرمشدر •
یعنی سنک حسنکدن متعجب اولمشدر •
خطاب خدایه در تا اشک غبار از ره او باز
نشاند تا که اشک غباری انک یولندن
ساکن ایلدی بسیار دویدست و بگردش
نه رسیده چوق یلمشدر و انک توزینه
ایرممشدر زان کونه که قندیل فروزند بر
محراب انک کبی که محرابده قندیل شعلهلندرلر
دل سوخت در آن طاق دو ابروی خمیده
کوکل اول بوکلمش ایکی ابرونک طاقنده یاندی

طاق بونده محراب معناسنه اولمق
روشندر از سیل دو چشمم چه بود قصه
طوفان چشمم سیلندن طوفان قصه سی
نه در از دیده بسی فرق بود تا بشنیده
کورلمشدن ایشیدلمشه دلچوق فرق واردر
نتکم مشهوردر شنیده کی بود مانند دیده
شاهی هوست بود حدیثی زدهانش ای
شاهی انك دهانندن برسوز سنك هوسك
ایدی افسوس که رفتی زجهان هیچ ندیده
حیفکه هیچ نسنه کورمامش ایکن جهاندن
کیتدك دهانی هیچه تشبیه ایتمشدر
وله ایضا ١٦٠ گ من از خاك درت رفتم
متاعم را بغارت ده بن سنك خاك درکدن
کیتدم بنم متاعمی غارته ویر یعنی غارت ایله
گرانی بردم از کویت رقیبان را بشارت
ده سنك کویکدن ثقلتی الدم رقیبلره
بشارت ویر خطاب محبوبه در طعن طریقیله

ایلدم از سیل محنت خانه ویران گشت در
کویت سنك کویکده محنت سیلندن بنم خانم
ویران اولدی زمانه کو اساس خصم را ساز
عمارت ده زمانه دیدی دشمنك اساسنه
عمارت یراغنی ویر یعنی انك اساسنی
محکم ایله حاصل معنی بن سنك کویکدن
کیتدم دشمنلرك مسرور اولسون دیمکدر
بریغما برد چشم کافرت ملك دل و دین را
سنك کافر چشمك دل و دین ملکنی
یغما ایله ایلتدی که کفت ان ترك تیرانداز
را تعلیم غارت ده کیم دیدی اول تیرانداز
ترکه غارت تعلیمنی ویر یعنی تعلیم ایله
بر تعلیم وصالش چون نکشتی سرفراز
ای دل انك وصالی تعظیمی ایله چونکه سرفراز
اولمدك ای دل یعنی چونکه عالی قدر
اولمدك ای دل بر عجز و نامرادی روی
در کنج حقارت ده عجز و نامرادلق ایله

یوزک حقارت بوجاغنه ویر • یعنی عجز وحقارتی
قبول ایله سر فریاد بلبل نیست ان کلبرک
رعنارا اول کلبرک رعنایه بلبل فریادنک
هوسی یوقدر چه سود این کفت وکوشاهی
بروترک عبارت ده بو کفت وکوینه فایده
ای شاهی یوری عبارت ترکن ویر • یعنی
خاموش اول زیرا جانان سوزکدن حظ ایتمز
حرف الیا ولا ایضاً ۱۶۱ تاکشودی
دو زلف عنبر سای تاکه عنبر رایحه لو ایکی
زلفیکی اچدک باشد عود سوز نافه کشای
باد عود یاقیجی ونافه اچیجی اولدی • یعنی زلفکدن
باده طیب رایحه ایرشدی • خطاب خدایه در
جای ماکوی تست جور سکن بزم یریمز سنک
کویکدر جور ایلمه که با ینهانزمی رویم از
جای زیرا بونلر ایله یریمزدن کیتمز ز • جای تمام
یرنده در • زیرا نمی رویم از جای ترکیبنک
معناسی جورلریکه بحضور اولوب کویکی ترک

ترک ایتمز دیمکدر • معنای ظاهری ع ایهام
طریقی اوزره در غفلت اولنمیه بتماشا سرو
قامت یار سرو تماشاسی ایله یارک قامتی •
یعنی جانان سروی تماشا ایتمکدن اوتوری
برلب جوی شد ایرمق کنارنده
شراب نوش ایدیجی اولدی نرکس مست را
فکند از چشم مست نرکسی بر اقد کوزدن
چمن از ساقیان بزم آرای چمن بزم آرای
ساقیلردن • یعنی چمن بزم آرای ساقیلری
کورمک ایله • نرکسدن فراغت ایتدی •
فکندک فاعلی چمندر بنکر در هوای ان
لب لعل اول قرمزی لبک آرزوسنده کور
کشته چشم پیاله خون بالای پیاله نک
چشمی خون بالای اولمشدر هر کرا پیر عقل
شد رهزن قول مطرب اکا رهنمای اولمدی •
مراد عقل معاشدن خلاص بولمین مرشده
وصول بولوب عشق الهی حاصل ایتمکه قادر اولمز

دیمکدر

سخن آز زلف او مکو شاهی ای شاه انک
زلفندن سوز سویلمه تا نیفتی سراسر اندر
پای تا باشدن باشه ایاغه دوشمیه سن
زلف اولدر که محبوبک باشندن ایاغنه صارقر
بو سوزاک کورن در ولد ایضا ۱۶۲ گ
مرا کشتی متاب آن گوشهٔ بعیاری بنی
دپلدک اول ابرو گوشه سنی عیارلق ایله
دوندرمه کمان بر من مکش جانا که تیری
خورده ام کاری ای جانان بنم اوزریمه
یای چکمه زیرا ایشه یارار بو تیر یمشم یعنی
بنی تیر ایله اورمه زیرا اکا احتیاج قالمامشدر
بر فریاد خود از اسک کویش نمی خواهم
کندی فریادم ایله انوک محل سنک کلبنی
انجتمک استمزم که در کیش محبت کفر باشد
مردم آزاری زیرا عشق مذهبنده مردم آز

آزارلق کفردر مباش در پی آزار و هر چه
خواهی کن که در شریعت ما غیر ازین
گناه نیست سرشک عاشقان شنکرف
گون می آید از دیده عاشقلرک گوزی یاشی
گوزندن قرمزی کلور بهار عارضش تا که دمیده
خط زنگاری تا که انک عارضی بهارینک
تازه خطی بتمشدر شنکرف مناسبتی ایله
زنگاری رنگین واقع اولمشدر عارضی
بهاره تشبیه ایتمشدر کشیده نرگست بر
قلب جانها تیغ بیدادی سنک چشمک
جانلر قلبنه ظلم تیغنی چکمشدر فکنده طره
ات در راه دام طراری سنک طرهک گوکلر
یولینه طرارلق دوزاغنی براقمشدر قلبدن
مراد بونده عسکردر اگرچه لغتده قلب
عسکر معناسنه کلمامشدر چو می بیند
روی تو از خود سیرود شاهی چونکه شاهی
سنک آی یوزیکی گورر کندی پسندن کیدر

تو حال او همیدانی ولی با خود نمی آری
سن انک حالنی بیلورسن اما کندیکه کتورمزسن
بو وجه دخی جایزدر • سن انک حالنی بیلورسن
اما کند و سنه کتورمزسن • خطاب خدایه
اولمق روشندر ولە ایضاً ۱۶۳ ای
بیخبر از سوز دل و داغ نهانی ای سوز دلدن
و داغ نهانیدن بیخبر ما قصهٔ خود با تو
بکفتیم تو دانی بز کندی قصه مزی سکا دیدک
سن بیلورسن • خطاب عشاقەدر دل
سینکرد روی تو جان سیر و داز دست
کوکل سنک یوزیکه نظر ایدر جان الندن کیدر
داریم ازین روی بسی دل نکرانی بو یوزدن
دن چوق انتظار طوتارز • روی بونده سبب
معناسنه در • اما مصراع اولده اولان
روی مناسبتی ایله خوب واقع اولمشدر
ای شمع که ما را بسخن شیفته کردی
ای شمع که بزی سوز ایله آشفته ایلدک

ایلدک پروانه خود را مکش از چرب زبانی
شیرین سخنلکدن پروانه کی دیلمه • چرب
جیم فارسیه در • چرب زبان شیرین سخن
معناسنه در عمریست که با عارض تو شمع
بدعویست چوق زماندر که شمع سنک
عارضک ایله دعویده در وقتست که او را
بی کاری بنشانی وقتیدر که انی بر ایشی
اردنجه نصیب ایده سن • یعنی انی دعویدن
فراغت ایتدیره سن • خطاب محبوبه در بلکه
شمع اکر زان رخ خندان بزبان لاف زد •
پیش عشاق تو شبها بغرامت برخاست
چون غنچه ز خونابه درون لب نکشادیم
غنچه کبی خوناب دروندن لب اچمدق • یعنی
درونمزده اولان حالات عشقی کمسه یه فاش
ایتمدک افسوس که برباد شد ایام جوانی
حیف که جوانلق ایامی یله کیتدی ما حال دل
از کریه بجایی نه رساندیم بز کریه دن

کوکل حالنی بو یره ایرشدرمدک ای ناله تو
باشد که بجایی برسانی ای ناله شاید که سن
بر یره ایرشدره سن • مراد کریه و ناله یی
وصال جانانه وسیله طلب ایتدیکی بیانده در •
برسانی فعل مضارع مخاطبدر چون دفتر
گل سر بسر از گفته شاهی گل دفتری
کبی باشدن باشه شاهینک سوزندن
هر جا ورقی باز کنی ورقی خون بچکانی
هر یرده که بر ورقنی اچرسن قان طاملدرسن
• مراد کندینک اشعار رنکیننی مدحدر
وله ایضاً ١٦٤ اگر زلفت خم اندر خم
نبودی اگر سنک زلفنک خم اندر خم
اولمیه ایدی مرا حالی چنین درهم نبودی
بکا بو نجیلین بر مشکل حال اولمانایدی
خطاب خدایه در • درهم مشوش معناسنه در
زلفدن مراد بونده ظلمت کون اولمق روشندر
غمی دارم ز رویت یادگاری سنک

یوزکدن بر غم یادگار طوتارم بلا بودی
اگر ان هم نبودی بلا اولور ایدی اگر او دخی
اولمیا ایدی • هم لفظی بونده غم معناسنه
دخی اولمق ممکندر بکجا رفت آنکه در خلوت
که راز قنده کیتدی اولکه راز خلوتکاهنده
بجز ما و تو کس محرم نبودی بزدن و سندن
غیری کمسه محرم دکل ایدی • یعنی ایکیمزدن
غیری کمسه یوق ایدی • خطاب خدایه اولمق
روشندر که • مراد قلبنده محبت ما سوادن
اثر ما یوق ایدی دیمک اولا غم از جور رقیبان نیست
در عشق عشقده غم رقیبلرک جورندندر
در اگر از یار بودی غم نبودی اگر جور یاردن
اولا ایدی غم اولمازایدی • بو وجه دخی
جایزدر • اگر جور یاردن اولا ایدی غم دکل
ایدی • بونده دخی ایهام طریقی ایله بر خوب
معنی واقع اولمشدر رهایی جستی از بند
تو شاهی شاهی سنک بندکدن خلاص اولمق

استودی بنای عشق اکر محکم نبودی
عشقک بناسی اکر محکم اولمیا ایدی • مراد
کندوسی عشقده ثابت قدم اید یکن ظرافت
ایلا اشعار در ولرایضاً ۱۶۵ از سبزه
رعنا خطی بر روی کلکون میکشی رعنا
سبزه دن قرمزی یوزک اوزره خط چکرسن
جانرا بزنجیر بلا در ورطه خون میکشی
جانی بلا زنجیری ایله قان کردابنه چکرسن •
مراد عاشقی هلاک یرینه ایرشدیررسن
دیمکدر تا عقل دیوانه شود عنبر بر آتش می
نهی تا عقل دیوانه اولا آتش اوزرینه قورسن
یا خود ببالای شکر خط بهر افسون میکشی
یا خود شکر اوزره افسون ایچون اوتوری خط
چکرسن • نتکم تسخیر ایچون عنبری بعض
نسنه او قویوب آتشه براغورلر • و شکر
بعضی نسنه یا زوب یدیررلر ای دل چو
عاشق کشته ناله سکن از آه خود ای کوکل

کوکل چونکه عاشق اولمشسن کندی آهکدن
ناله ایلمه زین پیش میکفتم ترا اینها که اکنون
میکشی سکا بوندن اول ایتدم بونلری که شمدی
چکرسن درد دور تو با مردمان جور است
ورنه از چه رو سنک • ورکده مردملره جور
وار در یوخسه نه یوزدن • یعنی نه سببدن
خونی که من از خورده ام از دیده بیرون می
کشی شول قانی که انی بن ایچمشم کوزمدن
طشره چکرسن • یعنی قان اغلدهسن • مرده
ماننده ایهام وار در دیده مناسبتی ایله در زلف
او بپیچیده دلهای مشتاقان در وانوک
زلفنه صارلمشسن حال بوکه عاشقلرک
کوکلری انده در بیماری اخ ای صبا این با
رها خون میکشی اخ بیمارسن ای صبا
بو یوکلری چکرسن شمعها فروزان میشود
شمع زوا یا فلک ای شاهی فلک زاویه لرینک
شمعی شعله لنجی اولور زین شعلهها کز سوز

دل هر شب بکردون سیکشی بو شعله‌لردن
که سوز دلدن هر کیجه فلکه چکرسن ۶ یعنی
فلکه ایریشور وله ایضاً ۱۶۶ دلا تا ذوق
هجران درنیابی ای کوکل مادامکه هجران
ذوقنی بولمیه‌سن زباغ وصل جانان برنیابی
جانانک وصلی باغندن یمش بولمزسن ۶
جاناندن مراد خدادر ۶ حاصل معنی زحمت
ورحمت سنک قتکده مساوی اولمینجه
وصاله لایق اولمزسن دیمکدر اکر در راه جانان
جان بنازی اکر جانان یولنده جان اوینامیه‌سن
۶ یعنی جانکی فدا ایتمیه‌سن تمنا دل آز دلبر
نیابی دلبردن کوکل آرزوسنی بولمازسن
بر غمزه‌سن مکش بر دیکران تیغ بنم کورلکمه
غیریلره تیغ چکمه که چون من کشتنی
دیکر نیابی زیرا کبی و بنجیلین واجب القتل
بولمزسن ۶ مراد جاناندن الله هلاک اولمغی
سعادت ابدیه بلدیکن اشعار در بیت

بیت نه روزی به بیچاره کی جان دهی ۶ همان
به که در پای جانان دهی هوس داری چون
شمع این سوز لیکن شمع کبی بو سوزی هوس
طوترسن ۶ یعنی عشق طلب ایدرسن اما کر این
سر رشته یابی سر نیابی اکر سر رشته بولور
ایسک سریکی بولمازسن ۶ سر رشته‌دن مراد
سوز عشقدر بیت عجب راهیست راه عشق
کانجا ۶ کسی سر برکند کش سر نباشد متاب
از کوی جانان روی شاهی کوی جاناندن
یوز چویرمه ای شاهی اکر یابی مرادی
ور نیابی اکر بر مراد بولاسن و اکر بولمیه‌سن ۶
جاناندن مراد باری تعالیدر وله ایضاً ۱۶۷
تا دل بغم عشق کرفتار نیابی
مادامکه قلبک عشق غمنه کرفتار بولمیه‌سن
درخیل سکان در او بار نیابی انوک قاپوسی
کلبلرینک بولوکنه یول و اجازت بولمازسن ۶
مراد عشق الهی حاصل ایتمینجه عشاقه وصول

بولمازسنك دیمکدر • ضمیر غایب خدایه راجعدر
کر باز شکافی دل ازرده ما اکر بزم ازرده و
مجروح کوکلمزی یاره سن صد داغ جفایابی
وازارنیابی یوز جفاداغنی بولورسن وانجمنك
بولمازسن • یعنی سندن اصلا رنجیده اولمامشم
کر همچو صبا عرصه افاق بکردی اکر صبا کبی
عالم میدانی دورایده سن در روضه او
یک کل بی خارنیابی انك باغچه سندن
خارسز بر کل بولمازسن عشقت بسوی
دوست عنان میکشد ای دل ای کوکل
سنك عنانکی دوست جانبنه عشق چکر
بشتاب که لایقترازین کار نیابی ایو وسعی
ایله زیرا بوندن لایقراك ایش بولمازسن بس
عشقت رسد بفریاد ازخود بسان حافظ •
قرآن ز بر بخوانی بر چارده روایت درباب
دمی شها دل خسته خودراکندی دل
خسته شاهی کی بردوایشی • ترسم

152

ترسم که بجویش ودکر بار نیابی قورقارم که
انی استیه سن وکیرو بولمیه سن والرابع ۱۶۸
زلف که بر عارض مهوش نهی زلفنکی
که ماه کبی عارض اوزره قورسن داغ برین
جان بلاکش نهی بو بلاکش جان اوزره داغ
قورسن دلکه زعشاق پریشان بری پریشان
عشاقدن دلکه ایلدرسن درشکن زلف
مشوش نهی مشوش زلفنك بوکلمنه
قورسن • زلفدن مراد اسرار الهیه در •
خطاب خدایه در کر دل خوش میطلبی
زینهار اکر سسر ورکوکل طلب ایدرسنك
زینهار کوش که دل بر خوش ناخوش نهی
چالش که خوش اوزره وناخوش اوزره کوکل
قویه سن • یعنی جمیع نسنه سنك قتکده
برابر اولا خط رخت مایه دیوانکیست
سنك رخنك خطی جنون سرمایه سیدر راست
چو عنبر که بر آتش نهی شکسز عنبر کبی

اتش اوزره قورسن شمعی اگر هست دلی
زینهار ای شاهی اگر بر کوکلك وار ایسه زینهار
در ره خوبان پری وش نهی پری وش
خوبلر یولنه قویه‌سن • خوبانده‌ن مراد اولیاء الله
اولمق روشنده‌ر ولدایضاً ۱۶۹ ای که در
بزم طرب جام دمادم میزنی ای شول
کمسه که طرب بزمنده دایم شراب نوش
ایده‌سن • یعنی ذوق وصفایه سعی ایده‌سن
خون دل باخورده چنداز عاشقی دم میزنی
کوکل قانی ییممش ایکن یعنی بلا و مشقت
چکمدین عاشقلقدن نیجه سویلرسن
ضایع ان نازیکه با اهل تنعم میکنی ضایعدر
شول نازکه تنعم اهلنه ایده‌سن حیف ازان
تیری که بر دلها بی غم میزنی حیف اول
تیردن که غمسز کوکللره اوزرینه اوررسن
بازکن ازخواب نازان نرگس رعنا که عمر
نازا ویقوسندن اول رعنا چشمکی آچ •

آچ زیرا عمر میرود چون دور گل تا چشم بر هم
میزنی گل دوری کبی گیدر تا گوز یومه‌سن •
یعنی گوز یومنجیه دك کچر • مراد عمر زیاده
سریع الزوال ایدیکن بیانده‌ر میکشایی طره
و دلها بغارت میبری طره‌کی آچرسن و
کوکلری غارت ایده‌سن مینمایی چهره و
اتش بعالم میزنی یوزوکی کوسترسن
و عالمه اتش اوررسن • خطاب خدایه‌در
طره‌دن مراد اسرار الهیه‌در میکنی محو وم ازین
در شها دل خسته را دلخسته شاهی
بو بابده‌ن محو وم ایده‌سن دست رود بر سینه
یاران محکم میزنی محکم یارانك سینه‌سی اوزره
ردالنی اوررسن ولدایضاً ۱۷۰ دلا از مردی
بویی نه‌داری ای دل مردملقدن بر رایحه
طوتمزسن اگر سودای گل رویی نه‌داری
اگر بر گل یوزلونك سوداسنی طوتمیه‌سن •
یعنی بر دلبره عاشق اولمیه‌سن • گل رویدن

مراد دلبردر کہ اندن مراد مرشددر • حاصل معنی
عشقدن بیبهره اولان حقیقتده زمرۀ انسان
دکل ایدیکن بیان ایدر بیت شتر راچو شور طرب
درسراست • اکر آدمی را نباشد خراست
حرامت باد عمر ار سوی کل عمر سکا حرام
اولسون اکر کل زمانی حریفی ولب جویی
نداری بر مصاحب و بر ایرماق کناریني
طوتمیه سن • حریفدن مراد توحیددر تو خوش
باش ای ملاکوی کہ چون من سن خوش
اول ای ملامت کو • زیرا بنجیلین دل اندر
دست بدخویي نداری کو کلکی بر بدخویک
الندہ طوتمزسن • بدخویدن مراد محبوب
جفاکاردر چو عنبر لاف زلفش کوزن
ای مشک ای مشک عنبر کبی انک زلفی
لافنی اورمه • یعنی انک زلفنہ بکزرم دیمه
کزین معنی تو هم بویي نداری زیرا بو معنا
دن سن دخی بر بوی طوتمزسن • کم بوندہ

بغی عدم صرف معناسنه اولمق روشندر •
کندی معناسنه اولمق جایزدر • زلفدن
مراد اسرار الهیہ در بر تیغ هجر شاهیرا امیا
زار هجر تیغی ایلہ شاهیٔ انجمہ کزان بهتر
دعاکویي نداری زیرا اندن یکیرک بر دعا
کوی طوتمزسن • خطاب خدایہ در ولہ
ایضا ۱۷۱ ای ز عشقت عالمیرا روی
در آوارہ کی ای جانانکہ سنک عشقکدن
عالم خلقنک یوزی آوارہ لقده دردیدست
یکبار ازان شد کاردل یکبارکی سنی بر کرہ
کوردم کو کل اشی اندن او توری بر اوغوردن
کیتدی • خطاب خدایہ در مونسم شبها
تنهایی جز اندوہ تو نیست یالکزلق کیجہ لردہ
مونسم سنک غصکدن غیری دکلدر
وای بر حال کسی کش غم کند غم خوارہ کی وای
شول کمسنک حالنہ کہ اکا غم خوارلق ایلیہ •
خطاب خدایہ در ای طبیبی درد مندان چارہ

فرماكرسن اى دردمندلرك طبيبى برچاره
بيور زيرا بن چاره‌ء ديكر نميدانم بجز بيچاره‌كى
چاره سزلقدن غيرى برچاره بلمم • خطاب
خدايه در • طبيب ذكرى تشبيه اعتباريله‌در
كس نشانى زو نمى كويد كه در اول نكاه كيمسه
اندن بر نشان ديمز • يعنى ديمكه قادر دكلدر
زيرا اول نظرده ميشود حيران رويش ديده
نظاره‌كى نظر ايديجيلك • يعنى نظر ايدنك
كوزى انك يوزينه حيران اولور • رويش
لفظنده اولان ضمير غايب خدايه راجعدر
شها از كويش برو يا احتمال جور كن اى
شاهم انك كويندن يورى يا احتمال جور ايله
يعنى جوره تحمل ايله چاره در عشق بتان
صبر است يا آواره‌كى خوبلر عشقنده چاره
صبر يا آواره لكدر • وله ايضاً ١٧٤ عيد است
نوبهار جهان را جوانى عيد ونو
بهاردر وجهانك تمام تازه لكى واردر هر

هر مرغ را بوصل كلى شادمانى هر مرغه
بر كل وصاليله بر شادمانلق واردر • يعنى
هر بر كيمسه‌يه بر محبوبك وصاليله مسروردر
خلقى ز عيد خرم واز بهار خوش وافر خلق
عيددن خرم ونوبهاردن خوشدر ما را فراق
يارى واندوه جانى بزه بر يارك فراقى
وجانه منسوب بر غم واردر • يعنى زياده
غصه والم واردر روزم بدرد دل كذرد شب
بسوز هجر روزم درد ايله شبم فراق حرارتيله
كچر دور از سعادت تو عجب زندكانى سنك
سعادتكدن ايراق اولسون • بر عجب ديرلكم
واردر • خطاب دوسته اولمق روشندر
همچون هلال عيد شدم زار وناتوان
هلال عيد كبى ضعيف وناتوان اولدم •
روزى نديدم از سر خود مهربانى كندى
شاهمدن بر كون بر مهربانلق كورمدم شها
بسوز عشق تو شد روشناس دهر شها

سنڭ سوز عشقڭ ایله زمانڭ مشهوری و معلومی
اولدی داغ سگان بود زبرای نشانی کلبلرڭ
داغی بر نشان اولقدن • و معلوم اولمقدن اوتوری
اولور • داغ نسبت سوز خوب واقع اولمشدر
خطاب خدایه در ولایضا ۱۷۳ گ با اهل
وفا زهرچه داری اهل وفایه هرنه دن کره
طوترسن جز جور جفا دگرچه داری جور و جفادن
غیری کیرو نه طوترسن گفتم ستم فراق سهلست
دیدگ که فراق ستمی آسانده بسم الله آزین
بترچه داری بسم الله بوندن بدتر نه طوتر
سن • یعنی بوندن زیان هرنڭ وار ایسه راضی ام
بردی دل و جان بر چشم جادو جادو چشمڭ
ایله دل و جان ایلتدڭ تا چشم هنوز برچه
داری عجب هنوز نه اوزرینه چشم طوترسن
• یعنی نه امید لنورسن ای بگ دیار اشنایی
ای اشنا دیارینه منسوب اولان بگ از غایب ما
خبرچه داری غایبمزدن نه خبر دوترسن •

• غایبدن مراد محبوبیدر خوش باش بعیب عشق
شها عشق عیبی ایله خوش اول ای شاهی خود
بهتر ازین هنرچه داری سن خود بوندن یگرگ
نه هنر دوترسن ولایضا ۱۷۴ گ مرا اگرچه
ببینی ور و بگردانی اگرچه بنی کوررسن و یوزگی
دوندررسن دلم چگونه ازین آرزو بگردانی
کوکلمی بو آرزودن نیجه دوندررسن بدوستی گر
نگردانم از وفای تو روی دوستلق حقیچون
سنڭ وفاگدن یوز دوندرمزم اگر بر خاک سرم
را چو گو بگردانی اگر بنم باشم خاکده طوپ گبی
دوندره سن • یعنی باشمی کسوب خاک ایچنده
غلطان ایدر ایسڭ سندن فراغت ایتمزم •
خطاب خدایه در مرا بسلسله زلف چون کشی
در بند زلف سلسله سیله چونکه بنی چکرسن
بجرم عاشقیم کو بکو بگردانی عاشقلق جرمیله بنی
محله بمحله دوندره سن • دوندررسن معناسنه
دخی جایزدر • مراد خدادن عشق سببی ایله شهرت

طلب ایتدیکن بیاندر • بو اعتبار وجدا اولدکوله اولو
ز دوست کرهمه تیغ جفا رسد ای دل دوستدن
اکر جمیعا جفا تیغی ایریشه ای دل طریق
عشق نباشد که رو بکردانی عشقك طریقی
اولماز • یعنی عشقه لایق دکلدر که یوزکی دوندره سن
دوستدن مراد خدا در سیاه نامه شدی شاهی
از سخن آن به ای شاهی سوزدن سیاه نامه لو اولدك
اول کمسه که بعد ازین ورقی کفت وکو بکردانی
که بوندن صکره کفت وکو ورقنی دوندره سن •
یعنی اشعاردن فراغت ایده سن ولد ایضا ۱۷۵
لب شیرین شکرخند داری شکرخند
شیرین لب دوترسن زخوبی هرچه میکویند
داری خوبلقدن هر نه که دیرلر دوترسن چه
باشد کر کدای خویشتن را نا اولورا اکر کندی
کدا کی بدشنامی زخود خرسند داری بر دشنام
ایله کندکدن راضی طوترسن • خطاب محبوبه در
چه شیرنست یارب ای نی قند ای نیشکر عجب

عجب نه شیرینلکدر • یعنی نه نازکلکدر بسودا
یی که دل دربند داری کیمك سودا سیله کوکلکی
بنده دوترسن • یعنی کیمه عاشقسن کویا خدایه
عاشقدر • قنده کوره شیرین خوب واقع
اولمشدر ستاب ان زلف را بهر دل من اول
زلفی بنم کوکلمدن ا وتوری چویرمه که انجا مبتلا
چند داری زیرا انده برقچ مبتلا دوترسن •
بکا ترحم ایلمزسن باری انلره ترحم ایله چو دل
دربند خونابست شاهی چونکه کوکل خوبلر بندندر
ای شاهی چه سود ار کوش سوی پند داری
نه فایده اکر قولاغیکی پند جانبنه دوترسن •
زیرا تاثیری اولماز ولد ایضا ۱۷۶ دولت
وصلش میسر کی شود بی جست وجوی
طلب وسعیسز انك وصالی قچن میسر اولور
در وصال کعبه میخواهی سخن در راه کوی
اکر کعبه نك وصالنی استرایسك سوزی یولده
سویله • یعنی یولده چوق شعرلر ومدحلر ایله •

وصلشده اولان ضمير غايب خدايه راجعدر
بت حافظ هران كه عشق نورزيد وصل
خواست • احرام طواف كعبهٔ دل بى وضو
ببست باغ كو عشرت كه مرغان فارغ بال
باشن باغ • فارغ بال مرغلرك عشرت ايده جك
يرى اولسون دى ما كرفتاران به زندان
قفس كرديم خوى بز كرفتارلر قفس
زندانننه خوى ايلدك يعنى معتاد اولدق
از فغان زار من كشته رفيقان دردمند
بنم وافر فغانمدن رفيقلر دردمند اولمشدر
وز دل بيمار من مانده طبيبان چاره جوى
وبنم بيمار كوكلمدن طبيبلر چاره جوى قالمشدر
جويها بر روى من پيدا شد از سيلاب
اشك اشك سيلابندن بنم يوزمه اوزره ايرمقلر
پيدا اولدى اى بكويت اب روى دردمندان
ابجوى اى جانان سنك كويكده دردمندلرك
اب رويى ايرماق صويده • خطاب خدايه دركه

كه انك كمال استغناسن بياندر يار اكر بركشت
شها در وفايك روى باش اى شها اكر يار
عهدندن دوندى ايسه سن وفاده يك روى
وثابت اول كاندرين بوستان سراى
هستند رعنايان دو روى زيرا بو بوستان
سرايده رعنالر ايكى يوزلولردر • رعنايادن
مراد محبوبلردر • بوستان سرايدن مراد دنيادر
ولد ايضا ١٧٧ زهى روى تو روشن آفتابى
تحسين سنك يوزيكه بر روشن آفتابدر خطت
بر لاله سنبل نقابى سنك خطك لاله اوزرينه
سنبلدن بر نقابدر • لاله دن مراد عذار جانانه در
خطى سنبله تشبيه ايدر ميانت را كه ميديم وان
چشم سنك ميانكى واول چشميكى كه كوردك
تو پندارى خيالى بود خوابى سن صانرسن
بر خيال وبر خواب ايدى • خيال ميانه كوره در
وخواب چشمه كوره در • خطاب محبوبه در شراب
عاشقى تا نوش كردم تا كه عاشقلق شرابنى نوش

ایتدم باسایش نه خوردم دیگرابی ارتق
حضور ایله برایچم صو ایچمدم • معناء ترکیبی
بر صو ایچمدم دیمکدر • اما مراد بود کلده مراد
عشقده و محبت ایله برایدیکن بیانده خم
زلف رخت را شرح دادن سنک زلفک
ایله رخک غمنک شرحنی ویرسک شبی دارد
دراز و ماهتابی برا وزون و بر ماهتاب
کیجه کورک • خطاب خدایه در • زلفدن
مراد اسرار الهیه در • رخدن مراد تجلی جمال الله
شبی درکلبهء تاریده شها بر کیجه شاهینک
تاریک حجره سنه قدم در نه چو کنجی در خرابی
بر ویرانه ده بر کنج کبی قدم قو • خطاب خدایه
درکه اندن مشاهدهء جمال طلب ایلر • کلبه دن
مراد قلبیدرکه • تاریک اولمسی محبت ماسوادن
خالی و پاک اولمدیغیده • تاریک قره کو
معناسنه در ولایضا ۱۷۸ ای دل
اربی به سر کوی ارادت بردی ای کوکل اکر

اکر ارادت کوینه ایزالتدک ایسه کوی توفیق
زمیدان سعادت بردی سعادت میداننده
توفیق طوبنی التدک • مراد ارادت سبب سعادتدن
ایدیکن بیانده در ارادت نه داری سعادت
مجوی • بچوکان خدمت توان برد کوی هر
سیه نامه که بیمار شد از چشم خوش است
هر سیه نامه لرکه سنک لطیف چشمکدن بیمار
اولدی نشنیدیم که نامش بعیادت بردی
اشتمدک که انک نامنی عیادت ایله • یعنی اصلا
یاد ایلمدک • عیادت خسته نک حالنی صورمغه
دیرلر نرد خوبی بتو می باخت مه کم بازی کم باز
لغت فرسده اویونده استاد اولمینه دیرلر •
ماه کم بازلغندن سنک ایله خوبلق نردنی
اوینادی تا چه منصوبه نمودی که زیادت
بردی عجب نه منصوبه کوستردک که زیاده
التدک • یعنی ظرافت ایله اکا غلبه ایلدک •
منصوبه دیوا استادلرک بعض نشانلرینه اویونلرینه

دیرلر دلبرا شیوه بیکانه شدن عادت تست
ای دل بر بیکانه اولمق شیوه سی سنک عادتکدر
دل عشاق بدین شیوه عادت بردی عشاقک
کوکلنی بو شیوه و عادت ایله التدک • یعنی
الدک پیش ابروی بتان جمله قضا کن شاهی
خوبلرک ابروسی اوکنده جمله قضا ایلدی
شاهی روزکاری که بمحراب بر عبادت بردک
شول زمانیکه عبادت محرابنده ایلتدک • مراد
عشقسز کیچن زمانی عشق الهی ایله قضا ایلر
دیمکدر • بتاندن مراد اولیاء الله اولمق روشنده
واسماء الله اولمق ممکندر بت وقت عزیز رفت
بیا تا قضا کنیم • عمری که بیحضور صراحی
وجام رفت ولا ایضا ۱۷۹ دلا ز نرکس
مستانه که میپرسی ای کوکل کیمک مستانه
چشمندن صورر سن سر و بر خواب خوش
افسانه که میپرسی باشم خواب خوشده یعنی
لطیف اویقوده آیا کیمک قصه سنی صورر سن

صورر سن یعنی شمدی جمیعسندن فراغو وارکی
مکو که یار دکر خانه ساخت در دل تو دیمکه
سنک قلبکده بر غیری محبوب خانه دوزدی
یعنی بر غیری محبوبه عاشق اولدک دیمکدر اما
یار چه دل خانه که می پرسی یار قنغی • کوکل
نه در • کیمک خانه سنی صورر سن اسیر سلسله
تست عالمی لیکن عالم خلقی سنک زلفکک
اسیریدر اما تو حالت دل دیوانه که می پرسی
سن کیمک دیوانه کوکلنک حالنی صورر سن •
یعنی سنک کیمدر • خطاب خدایه در بت
مید هد هر کسش افسونی و معلوم نشد •
که دل سائل او افسانه کیست تو کنج حسنی
واهل نیاز منتظرند سن حسن کنجیسن واهل
نیاز منتظرلردر که ره بکلبه ویرانه که می پرسی
که کیمک ویرانه حجره سنک یولنی صورر سن •
خطاب خدایه در که هر کمسه انک فیضنه امید
وار در نه حد ماست تمنای وصل او شاهی

انك وصلی تمناسی بزم حدیمز دکلدر ای شهها
سخن ز ساغر پیمانه کرمی پرسی کیمك ساغر
و پیمانه سندن سوز صوررسن ● وصل اوده
اولان ضمیر خدایه راجعدر که وصالنه وصول
هر کمسیه ممکن دکلدر ولا ایضاً ۱۸۰ دلا
در عشق بازی ترك جان کفتی نکو کردی
ای کوکل عاشقلقده جانك ترك ایلدك ایو ایتدك
ز ناز عیش بکذشتی بدرد و داغ خو کردی
ناز و عیشدن کجدك درد و داغی خو ایلدك ●
یعنی دنیای ترك ایدوب طالب عشق اولدك
کفتی بونده کردی معناسنه در ترك ایله استعمال
اولندیغندن اوتوری بر جان وصل جانان کر
خریدی شاد باش ای دل جانانك وصالنی
اکر بر جانه صاتون الدك ایسه شاد اول ای
دل چه ارزان یافتی نقدی که عمری جست و
جو کردی نه وجوز بولدك شول نقدیکه بر عمر
جست وجو ایلدك ● جانان دن مراد باری تعالیدر که

161

که انك وصالی بیك جانه ارزانده بت ستاع
وصل تو کر جان بود خریدارم ● که جنس خوب
مبصرهم هر چه دید خرید بس از عمری بدست
یار دادی ای فلك دستم بر عمردن صکره
ای فلك الیمی یارك النه ویردك کرم کردی
ولی روزی که از خاکم سبو کردی کرم ایلدك
اما شول کون که بنم خاکمدن دستی ایلدك
دلا دنبال ان چشم سیه دیکر چه میکردی
ای کوکل اول سیه چشمك اردنجه نه طولاشور
نورسن که از هستی متاعی داشتی در کار
او کردی اکر وارلقدن بر متاع طوتدك
ایسه انوك ایشنده فدا ایلدك ● دخی نك
قالدیکه اکا فدا ایده سن بر خون دیده رنکین
ساختی رخساره شها شاهینك رخسارنی
کوز قانی ایله رنکین ایلدك براخ در میان
عاشقانش سرخ رو کردی عاشقلر
اره سنده اخرانی سرخ رو ایتدك ● زیرا

بوحالت انوڭ صداقتندالدر • سرخ روی
بونده سفید روی معناسنه استعمالدر • نتکم
هلالینڭ بو بیتندن بو معنا زیاده ظاهر و روشندر
بیت
سن و خاڭ استانت که همیشه سرخ رویم
• برهمین قدر که روزی رخ زرد و سودم انجا
• وخون اغلا سیله سرخ روی اولمسی
ایهام طریقی ایله زیاده خوب واقع اولمشدر •
خطاب خدایه در که بو حالت اندندر ولـه ایضا ۱۸۱ گ
مرادلیست بران زلف تابداریکی اول زلف
تابدارده بنم بر کوکلم واردر مرا سریست بران
خاڭ رهگذاریکی اول رهگذارڭ باشی
ازده بنم بر باشم واردر • زلف تابداردن
مراد اسرار الهیهدر • خاکدن مراد جناب قدسیه‌در
ز لوح خاطر عاطر غبار غیر بشوی لطیف
خاطر لوحندن غیری غبارینی یو که شرط
عشق بود دل یکی یار یکی زیرا عشقڭ
شرطیدر که کوکل بر و یار بر اولمق • مراد حقدن

حقدن غیری یه محبت ایتمه دیمکدر ببند دیده چو
نرکس ز خوب و زشت جهان جهانڭ خوب
و زشتندن نرکس کبی چشمکی باغله چو گل یکیست
درین بوستان و خاریکی چونکه بو بوستانده
گل بردر و خار بردر • زیرا اسباب دنیایه و القدر
التفات جایز دکلدر بخند بر همه خوبان که نو
بهار ترا جمیع خوبلر اوزرینه کل • یعنی انلری
تمسخر ایله • زیرا سنڭ نوبهارکڭ هنوز گل
نشکفت از هزار یکی هنوز بیڭدن بر گلی
اچلمدی • یعنی هنوز حسنکڭ ابتداسیدر •
خطاب محبوب مجازی یه‌در غمکین مباش که
از دل قرار شد شهی غمناڭ اولمه کوکلدن
قرار کیتدی • یعنی قرار کیتدی دیو محضور اولمه
ای شاهی چو کارهای جهان بر قرار یکی چونکه
جهانڭ اشلرینڭ بریسی قرار اوزره دکلدر ولـه
ایضا ۱۸۲ گ دلا زین پس چو عنقا عزلتی
جوی ای کوکل شمدن صکره عنقا کبی بر عزلت استه

کزال دهر بد مهرست وشوخی زیرا زمانه
عجوزی محبتسزدر • وزیاده کوستاخ وادبسز
در • دهری زاله تشبیه ایتمشدر کسیرا مرغ
زیرک دان درین باغ شول کمسه‌یه بو باغده
زیرک مرغ بیلکه ننشیند کلاغش بر کلوخی
کهانوک کلاغی بر کلوخ اوزره اوتورمیه • یعنی
انک نفسی بر منصبه میل ایتمه • باغدن
مراد دنیادر • کلاغ قرغه معناسنه درولر
ایضا ۱۸۳ دران کوش من بعد شاها بدهر
ای شاهی شمدن صکره زمانده اکا سعی ایله
که روزی بانصاف ازین خوان خوری
که بو سفرده رزقی انصاف ایله ییه‌سن • یعنی
قناعت ایلیه‌سن • ازین خواندن مراد دنیادر
کرت نیم نانی جو افتد بدست اکر بر یاریم
اربه اتمکی سنک الوکه دوشه بدرغبت
به از مرغ بریان خوری رغبت واشتها ایله
بریان مرغدن یک ییه‌سن نه که انسان که هر

بجز

چند مقدورتست انک کبیدن دکلکه هر نه
قدر سنک مقدورکده زافراط شهوت دو
چندان خوری اشتها کثرتندن ایکی اول
قدر ییه‌سن • یعنی بویله ایلمه زبسیار خوردن
مشو مرده دل چوق یمکدن مرده دل اولمه
خود اندک خوری کر غم جان خوری
اکر جان غمنی یرسک خود آز یرسن بلکه
باندازه خور زاد اکر مردمی • چنین پر شکم مردمی
یا خمی چو شد زامتلا طبع ناسازکار چونکه
امتلادن طبع بوزلدی بود زهر اکر آب حیوان
خوری اکر آب حیوانده ایچرسک زهر اولور بلکه
کر کلشکر خوری بتکلف زیان کند • ور نان
خشک خوری کلشکر بود چو عیسی بقرصی
بساز از فلک عیسی کبی فلکدن بر قرص ایله
قناعت ایله عیسی فلک رابعه درکه آفتابه
اکا تشبیه ایلدی • اکر حضرت عیسی قناعت
اوزره ایدی کر خر باشی اکر دیک پالان خوری

زیرا خمّ اولورسن اگر سمرچولمکنی ییدسن •
عجمده عادتدر که بیوک چولمکلرک ایچنده طعام
طولدروب آتشگه یوکلدوب دکان بدکان
صاتارلر بر پای خودت رفت باید بگور
سنکا کندی ایاغک ایله قبره کیتمک کرک •
یعنی موتی مقرر بلمک کرکسن چو بر اشتها
کسان نان خوری چونکه غیریلرک اشتهاسی
اوزره نان ییدسن • یعنی طعامده غیریلره
تابع اولاسن که انلر اولمینجه ییدسن • اگر
قناعت ایدرسک بو حالت لازم کلمز بب
بجنک ارو باد یکران نوش کن • نزد فضلا
دیکران نوش کن ولایضا ۱۸۴ در جمع ساه
رویان هم صحبتیست مارا ماه رویلر
مجلسنده بزه مصاحب اولمقلق واردر
کاسباب خمی را صد گونه ساز کرد که سرو
راسبابی یوز درلو مهیا ایلنمش از بادهای
وصلش هرکس گرفته جامی انک وصلی باده

باده‌لوندن هرکس بر جام طوتمش • یعنی
وصاله ایرمش چون دور بسار سیده آغاز
کرده چونکه بزم دوری بزه ایرشمش • یعنی
نوبت بزه ایرشمش تازه شروع ایلمش لب
بر لبش چو ساغر خلقی بکام و شها وافر خلق
ساغر کبی مرادلریله لب بر لب • و شها از دور
چون صراحی گردن دراز کرده اراقدن
صراحی کبی بوینونی اوزاتمشدر • مراد سایرلر
وصالدن بهره‌مند اولوب کندوسی محروم
اولدیغن بیانده ولایضا ۱۸۵ دندان
ولب تو هر دو باهم سنک دندان لبک ایکیسی
برجیله دارند مدام عیش پنهان دائم نهانی
عیش طوترلر من بعد کمین کنم لبترا شمدن
صکره سنک لبکی بو صوایده شاید که بگیرمش
بدندان شاید که انی دندان ایله طوتام • دندانم
ایهام لطیف واردر ولایضا ۱۸۵ شبی
با صراحی همی گفت شمع برکیجه شمع صراحی‌یه

ایتدی که ای هر شبی مجلس آرای دوست
که ای هر بر کیجه دوستک مجلسنی زینت ایدیجی
ترا با چنین قد پیش قدح بو نجیلین قد ایله
یعنی سنده بو قد قد وار در سجود دمادم
بگو گرچه روست سنک قدحک اوکنده دمادم
سجود ایتدیکی نه سببدندر ترا پیش قدح
ترکیبنک معناسی مصراع ثانیه قید اولندی
سهولت معنا ایچون صراحی بد و گفت نشنیده
صراحی آکا ایتدی ایشتممش میسن که مشهور در
تواضع ز گردن فرازان نکوست عالی قدر
اولانلردن تواضع ایودر صراحی یه نسبت
گردن فراز خوب واقع اولمشدر مصراع
رابع بوستاندندر ولد ایضا ۱۸۷ شام
رمضان خوش است گلگشت هرات رمضان
کیجه سی وهراتک گلگشتی خوشدر با ناله تکبیر
و خروش صلوات تکبیر ناله سی و صلوات خروشی
ایله که بونلر رمضانده لازمدر گلگشت ایاق

ایاق سیر ایتدیلر خوبانش بتاریکی بازار سلک
انک خوبلری بک بازاری قره گیلغنده بعض
نسخه ده سلک یرینده درون واقع اولمشدر اول وقت
معنا بویله اولور که انک خوبلری بازارک قره گیلغی
ایچنده خوبانش لفظنده نون سکون ایله اوقونمق
گرک چون آب خضر نهان شده در ظلمات
ظلمات ایچنده نهان اولمش آب حیات گبیدر ولد
ایضا ۱۸۸ بشتاب که در رهش بگردی برسی
ایتوکه انوک یولنده بر توزه ایریشه سن در کوی وفا
بر اهل دردی برسی وفا محله سنده بر اهل درده
ایریشه سن رهش ده اولان ضمیر غایب خدایه
راجعدر رو خاک شو اندر ره جانان شهی
یوری جانان یولنده خاک اول ای شهی باشد که
بپای بوس مردی برسی اولا که بر ولینک خدمتنه
ایریشه سن ولد ایضا ۱۸۹ در ماتم تو دهر
بسی شیون کرد سنک ماتمکده دهر چوق فغان
ایلدی لاله همه خون دیده در دامن کرد لاله

جمیع زمانده کوزینک قاننی اتکنه ایلدی • یعنی چوق
قان اغلدی گل جیب قبا ارغوانی بدرید گل
ارغوانینک قفتانینک یقه سنی یرتدی قمری نمد
سیاه درگردن کرد قمری سیاه نمدی بوینونه
ایلدی • یعنی سندن اوتوری ماتم ایلدی • خطاب
وفات ایتمش دلبره اولمق روشندر وله ایضا ۱۹۰
ازلاله وسبزه ونقش بندان بهار لاله
وسبزه دن بهار نقش بندلری شنکرف برانگیخته
انداز زنکار زنکاردن شنکرف پیدا ایتمشلردر
زنکاردن مراد بونده سبزه در • شنکرفدن مراد لاله‌در
• مراد بهارک لطافتنی بیاندر در آب روان شکوفه
انداخته عکس آب روان ایچنده شکوفه عکس ایتمش
چون انجم ثابت وسپهر سیار ثابت انجم وسیر
ایدیجی فلک گبی شکوفه‌یی انجمه آبی فلکه تشبیه ایتمشدر
وله ایضا ۱۹۱ ما ییم حریم انس خاص شده بزکه
انس حریمنده خاص اولمشز درکوی تو پابسته اخلاص
شده سنک کویکده اخلاص ایله پای بسته اولمشز •

• خطاب خدایه در آهی بر محیط چرخ غواص شده
بر آه یعنی بنم آهم چرخک محیطنه غواص اولمش •
یعنی آهم فلکه ایرشمش بر ناله من فرشته رقاص شده
بنم ناله‌مه اوزرینه فرشته رقاص اولمش • مراد عشقده
اولان حالاتی بیاندر وله ایضا ۱۹۲ راحت طلبی
بداده دهر بساز راحت طلب ایدر ایسک روز
ازلده ویریلن ایله قناعت ایله • یعنی حریص اولمه
آزرده مشو در طلب نعمت وناز نعمت وناز
طلبنده رنجیده اولمه • یعنی بونلرک خصوصیچون
زحمت چکمه لعل وزر وگل چه سود ده روزه
بقا لعل وزر وگل نه فایده ایدر اون گونلک بقایه •
یعنی گلک که لعل وزری واردر نه فائده که بقاسی آزدر
لعلدن مراد پیراغی • زردن مراد ایچنده اولان صاری
سیدر خوش سر و تهی دست وخوشا عمر دراز
خوشدر الی بوش سرو • وخوشدر عمر دراز • مراد
لعل وزردن مقبول ایدیکنی بیاندر وله ایضا ۱۹۳
دزدی که کلاه از سر شیطان دزدد بردزدکه

شیطانک باشندن کلاهی اوغرلر از مرده کفن
زمرده شویان دزدد اولمشدن کفنی اولی
یویجیدن اوغرلر یعنی زیاده حرامزاده و خبیث
دنیلر دزدی کر زد و چشم یکیرا ببرد بر دز
درکه ایکی کوزک بربنی ایلر یعنی اوغرلر هر جا که
نمک خورد نمکدان دزدد هر یرده که نان
ونمک یر نمکدانی اوغرلر نمکدان طوزلقدر
مراد بر خبیثی خبث ایله وصف ایتدیکی اشعاردر ولر
ایضاً ۱۹۴ ای عشق دگر بروی بما اوردی
ای عشق کیرو بزه یوز کتوردک باما حق دوستی
کجا اوردی بزه ایلر دوستلق حقنی برینه کتوردک
ای شعله خانه روشن کردی ای اه شعله سی
خانه یعنی قلبی روشن ایلدک ای غم تو خوش
امدی صفا اوردی ای غم سن خوش کلدک
صفا کتوردک ولر ایضاً ۱۹۵ مارا بجهان
زنی و فرزندی نه بزم جهانده بر عورتمز و بر اوغلانمز
یوقدر ب پای دل از تعلقی بندی نه کوکل ایاغی اوزرنه

اوزرینه تعلقدن بر بند یوقدر یعنی اصلا بر نسنه یه
محبتم یوقدر ب غلام همت انکه زیر چرخ کبود
زهر چه رنگ تعلق پذیرد آزادست باهیچ کس اختلاط
وپیوندی نه هیچ کسی ایلر اختلاط و بر پیوندم یوقدر
اندیشه چونی و غم چندی نه چونلق فکری
و چندلک غمی یوقدر حاصل یعنی اصلا بو خصوصدن
بحضور اولمازم بلکه بخت قسمنا ده اولان قسمته
راضیم دیمکدر ب ما عاشقیم و بی سر و سامان
و بی پرست قانع بهر چه باشد و فارغ زهر چه
هست ولر ایضاً ۱۹۶ ای شمع بنا محرم ازین
پیش مساز ای شمع نامحرم ایلر بوندن ارتق
مصاحبت ایتمه پروانه خود در اتش غم مگذار
کندی پروانه کی غم اتشنه ارتمه یعنی هلاک ایتمه
شمعدن مراد محبوب مجلس آرایدر پروانه دن
مراد سوخته دل عاشقدر ب چون آن سر یار
اغیار ست کرد او مکر دای دل چرا پروانه باید
شد برای شمع محفلها کیم که پس پرده

نشینی شب و روز فرض ایده‌کە شب و روز پرده
ارده‌نده اوتورر سن در پرده کجا نهان شود شمع
طراز زیبا شمع پرده ده قنده مستور اولور •
مراد صاحب حسن مستور ایتسە دکل ایدیکن اشعار دردر
طراز طمغه و نشان معناسنه در • لکن بونده زیبا
ولطیف معناسنه در ولە ایضا ١٩٧ ای
گل تو سخن کشای مرغ چمنی ای گل سن مرغ
چمننك سخن کشاسی سن • یعنی بلبلك ترنم و نغمه
ایتمسنە سبب سن حیفست کە با زاغ سیه
در سخنی حیفدر کە سیه قارغه ایلە مصاحبتدە
سن • گلدن مراد محبوبدر • زاغ سیهدن مراد
نامعقول کمسنە در آگاه نه‌ٔ تلخی بلبل زار بلبل
زارك تلخلغندن • یعنی اضطرابندن آگاه دکلسن
زان در رخ هر کسی شکرخنده زنی اول سببدن
هر بر کمسنەنك یوزینه طتلو کلرسن و هر کس ایلە
مصاحبت ایدرسن لب صنوردو اتشی فرقتدن
اوزکە بر بلا یوقدر • سنی اغیار ایلە کوردوم اصندم نار

168

نار هجر انز ولە ایضا ١٩٨ کرچه بضرورت از تو
دور افتادم اگرچه سندن بالضروری ایراق
دوشدم زنهار مبر ظن کە روی از یادم صاقن
ظن ایلتمە کە بنم یادمدن کیده سن در کوی وفات
تو تنم خاك شود سنك وفاك محلّ سنده یعنی
سکا وفا ایتمکده چون کە جسمم خاك اولا
زانجا نتواند کە رباید بادم باد قادر اولمازکە بنی
اورادن قاپه • خطاب خدایە اولمق روشندر
کوی محلّ معناسنه در • وفایی آکا تشبیه ایتمشدر
• وفایتده اولان تا خطاب ایچوندر • شود فعل
مضارع غایبدر ولە ایضا ١٩٩ ای عهدشکن
با تو امید پیوند است ای عهدشکن سنك ایلە بنم
اتصالم وار دریعنی سکا عاشقم وز تو بیکی عشوه
دلم خوش‌ سند ست و سندن بر عشوه یە کوکلم راضی
و قانعدر یکبار دگر بگو کە من زان توام بر کره دخی
دی کە بن سنکم پیداست قیمت دروغی چند است
ظاهردر کە بر یالانك قیمتی ندر • یعنی اعتباری نە قدر در

ولد ايضاً ٢٠١ شاد م كر زمن برد كس بارى نيست
شاد م كر بندن كمسنك كوكلى اوزره بريوك يوقدر
يعنى كمسه بندن آزرده دكلدر كس را زمن وكار من
ازارى نيست كمسيه بندن وبنم ايشمدن اينجمك
يوقدر يعنى مرد م ازار دكلم كر نيك شمارند وكرم
بدكويند اكر بنى ايو صايه لر واكر بنى يرامز ديرلر بانيك
وبد هيچ كسم كارى نيست هيچ كمسنك نيك
وبد يله بنم بر ايشم يوقدر يعنى اصلا مفيد اولمزم
ولد ايضاً ٢٠٢ اى اتش سوداى تو در هر جانى
اى جانانكه سنك سوداك اتشى هر برجانده واردر
يعنى عالم خلقى سنك عاشقكدر بشنو سخن دلشدهٔ
حيرانى بر حيران عاشقك سوزنى استماع ايله از
خواجه سرا بر كه افسوس بود سراى خواجه سندن
كسل زيرا حيفدر پهلوى چنين كلى چنان ريحانى
بونجيلين كلك يانند ه انجيلين بر ريحان خواجه
سرايدن مراد بر سراى اغاسى اولمق روشندر
ريحان اكا قرينه در ولد ايضاً ٢٠٢ در حلقهٔ ما

عشق

عشق راه نيابد كس عشق حلقه سنه هر كمسه يول
بولماز يعنى عاشق اولماز اين كوشهٔ عارفان
امد وبس بو يعنى عشق انجق عارفلرك مقامى
كلدى مراد عشقه عارفلردن غيرى كمسه وصول
بولمديغى اشعاردر كفتى بر سم بر كمر زلفش بهوس
ديرايدك كه انك سر زلفنه هوس ايله ابريشم زنار انه
بسته در اين حلقهٔ ما نيز زنار بغلممش اكن بو حلقه
ايرشمه يعنى اكر مقام تجريده وصول بولوب
خدمت خدا كمرينى قوشانمدك ايسه ايرشمزسن
زلفدن مراد اسرار الهيه دركه هوس ايله انك خصولى
ميسر دكلدر زناردن مراد مقام تجريده خدمت
كمرنى قوشانمقدر ولد ايضاً ٢٠٣ كر بهم برزده
بينى عيب مكن اكر بنم خطمى پريشان ومشوش
كوره سن بنى تعييب ايلمه كر مرا محنت ايام بهم
برزده است زيرا محنت ايام بنى سكدر وپريشان
ايلمشدر ولد ايضاً ٢٠٤ محرم ما را سر رفتن
نبود بزم محرم منزه كيتمك هوسى يوق ايدى

نيست هم اكنون سر بركشتنى شمدى آكا رجوع
هوسى يوقدر • مراد جميع امور خدايه مسلم
ايديكن اشعاردر ولايضاً ان چشم مردم
كش نكران چشم خون آلود بين اولمردم قتل
ايديجى چشمه نظر ايله اول خون آلود چشمى كور زنجير
زلفش برفشان دلهاى غم فرسود بين انك
زنجير كبى زلفنى سلك غم ايله پايمال وفرسوده
اولمش كوكللرى كوركه انك زلفندن نيجه دكولور •
چشمدن مراد ذاتدركه تأثيرات آندندر • زلفدن مراد
اسرار الهيدركه قلوب عشاقك قرارگاهيدر بيت
اى كه در زنجير زلفت جان چندين آشناست •
خوش فتاد ان خال مشكين بر رخ رنكين غريب
ولايضاً ان بت چو ز دوستى كنارى
كيرد اول محبوب چونكه دوستلقدن بركنار
دوتار • يعنى بزدن تمام فراغت اوزره در ما نيز
ز دوستى كنارى كيريم بزدخى دوستلقدن بركنار
دوتالم • بو وجه اوزره دوستيده اولان يا وحدتدر

منغص اُره

بولامنى

در • وكنار در آغوش معناسنه در • نتكيم
مشهوردركه كنار وبوس ديرلر اوپمك وقوچمق
معناسنده • حاصل معنى انى ترك ايدوب بر غيرى
محبوبه محبت ايدهلم ديمكدر بيت سبز تلخ عيشى
زروزى ترش • بابى دكر اتشش بازكش ولايضاً
يار بكذشت ونبودش سر حال دل ما يار
كچدى وآكا بزم كوكلمز هوسى اولمدى كفتم انصاف
ز اينست همانذم بركشت ايتدم انصاف بود كلدى
كه همان دم متغير وپريشان خاطر اولدى • بر
كشته ايكى معنى واردر • برى رجوع ايلدى • وبرى
متغير وپريشان خاطر اولدى معناسنه در • اما
اولى وروشن بود كه ايهام معنى اول اولان اولا •
ومقصود معنى ثانى اولا لب بر لب من نهاد و ز نيك
ميكفت دلبر لبنى بنم لبم اوزرينه قودى واهسته
ديدى جان چون بلبت رسيده خود را دریاب
جانك چونكى لبكه ايرشدى كندى تداركنى
كور • زنيهار غفلت ايلمه • شعرا اصطلاحنده

صوولى فتور

لبدجان اطلاق ایدرلر • جالمڭ چو برلبت رسیده
ترکیبنده لطیف ایهام واردر ولرایضا ۲۰۷

سخن را روای در صاحب دلانست

سوزڭ یوزی صاحب دللره در • یعنی
انلر بیلورلر هر انکو بشنود صاحب دلانست
هر اول کمسه که بو سوزی استماع ایده صاحب دل
اودر • بونده تجنیس مرکب واردر والله اعلم

قد تمت هذه النسخ الجلیلة • عن ید الفقیر
عبده البضاعة القلیلة • حسین
مغربی غفر ذنبه وستر عیبه
ساية اربعة ثمانین بحر
وخمسة وعشرین
رباعیة • وقع
۱۹
شهر ذی القعده
سنه احد
وستین
والف

۱۰۸۰۹۰